

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

18

Förslag till statsbudget för 2006

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	11
2.1	Omfattning.....	11
2.2	Utgiftsutveckling	11
2.3	Skatteutgifter.....	13
3	Politikområde Bostadspolitik	15
3.1	Omfattning.....	15
3.2	Utgiftsutveckling	16
3.3	Skatteutgifter.....	17
3.3.1	Skatteförmåner.....	17
3.3.2	Skattesanktioner.....	17
3.4	Mål	18
3.5	Politikens inriktning	18
3.6	Insatser inom politikområdet.....	19
3.6.1	Verksamhetsområde Bostadsförsörjning	19
3.6.2	Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling ..	21
3.6.3	Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning	24
3.6.4	Verksamhetsområde Lantmäteriverksamhet.....	27
3.6.5	Insatser utanför politikområdet.....	28
3.7	Resultat och analys.....	30
3.7.1	Verksamhetsområde Bostadsförsörjning	30
3.7.2	Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling ..	36
3.7.3	Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning	38
3.7.4	Verksamhetsområde Lantmäteriverksamhet.....	40
3.8	Integration i boendet	42
3.9	Slutsatser för politikområdet.....	45
3.10	Revisionens iakttagelser.....	46
3.11	Budgetförslag	47
3.11.1	31:1 Boverket	47
3.11.2	31:2 Räntebidrag m.m.	47
3.11.3	31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	49
3.11.4	31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	49
3.11.5	31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador.....	51
3.11.6	31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	51

3.11.7	31:7 Statens geotekniska institut	52
3.11.8	31:8 Lantmäteriverket	53
3.11.9	31:9 Statens va-nämnd.....	54
3.11.10	31:10 Byggekostnadsforum m.m.....	54
3.11.11	31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	56
3.11.12	31:12 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	56
3.11.13	31:13 Ungdomsbostadssamordnare	58
4	Politikområde Regional samhällsorganisation	59
4.1	Omfattning	59
4.2	Utgiftsutveckling.....	60
4.3	Mål	61
4.4	Insatser	61
4.4.1	Insatser inom politikområdet	61
4.4.2	Insatser utanför politikområdet.....	63
4.5	Resultatredovisning	63
4.5.1	Mål	63
4.5.2	Resultat.....	63
4.5.3	Analys och slutsatser	70
4.6	Revisionens iakttagelser	71
4.7	Politikens inriktning.....	71
4.8	Budgetförslag.....	72
4.8.1	32:1 Länsstyrelserna m.m.....	72
4.8.2	32:2 Kommunala samverkansorgan	74
5	Ekonomisk familjepolitik under utgiftsområde 18.....	77
5.1	21:1 Bostadsbidrag.....	77

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	10
2.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet	11
2.2 Härledning av ramnivå 2006–2008, Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	12
2.3 Förändring av ramnivån 2006–2008. Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	12
2.4 Ramnivå 2006 realkonomiskt fördelad. Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	12
2.5 Skatteutgifter inom utgiftsområde 18, netto	13
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Bostadspolitik.....	16
3.2 Skatteutgifter inom politikområdet Bostadspolitik, netto	17
3.3 Överklagade detaljplaner 2000 - 2004	37
3.4 Antalet antagna kommunomfattande översiktsplaner 2000-2004.....	38
3.5 Andel kvinnor och män (16-84 år) med svensk respektive utländsk bakgrund som är trångbodda enligt norm 3 år 2002.	43
3.6 Andel skolbarn (10-18 år) med svensk respektive utländsk bakgrund som har eget rum under perioden 2000-2003, viktade avrundade procent	43
3.7 Andel kvinnor och män (16-84 år) med svensk respektive utländsk bakgrund i respektive upplåtelseform år 2002.....	44
3.8 Andel personer (16-84 år) med svensk respektive utländsk bakgrund som bor i en bostad som de trivs med under åren 1990/91 och 1999.....	44
3.9 Antal anmälningar till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i kategori bostad under perioden 2000-2004.	44
3.10 Andel kvinnor och män (16-84 år) med svensk respektive utländsk bakgrund som avstått från att gå ut på kvällen av rädsla för att bli utsatt för våld år 2003.45	
3.11 Anslagsutveckling för 31:1 Boverket.....	47
3.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:1 Boverket.....	47
3.13 Anslagsutveckling för 31:2 Räntebidrag m.m.	47
3.14 Antaganden om byggvolym	48
3.15 Beräknade utbetalningar av räntebidrag	48
3.16 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:2 Räntebidrag m.m.	48
3.17 Anslagsutveckling för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader49	
3.18 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	49
3.19 Anslagsutveckling för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet ..	49
3.20 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier	50
3.21 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Äldre garantier.....	50
3.22 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	50
3.23 Anslagsutveckling för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt och mögelskador.....	51
3.24 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador.....	51

3.25	Anslagsutveckling för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	51
3.26	Härledning av anslagsnivå 2006–2008 för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	52
3.27	Anslagsutveckling för 31:8 Statens geotekniska institut	52
3.28	Uppdragsverksamhet	52
3.29	Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:7 Statens geotekniska institut	53
3.30	Anslagsutveckling för 31:8 Lantmäteriverket	53
3.31	Offentligrättslig verksamhet	53
3.32	Uppdragsverksamhet	53
3.33	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 31:8 Lantmäteriverket.....	54
3.34	Anslagsutveckling för 31:9 Statens va-nämnd.....	54
3.35	Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:9 Statens va-nämnd.....	54
3.36	Anslagsutveckling för 31:10 Byggekostnadsforum m.m.....	54
3.37	Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:10 Byggekostnadsforum m.m.....	55
3.38	Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	56
3.39	Anslagsutveckling för 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	56
3.40	Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	56
3.41	Anslagsutveckling för 31:12 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag ..	56
3.42	Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:12 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	57
3.43	Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	57
3.44	Anslagsutveckling för 31:13 Ungdomsbostadssamordnare	58
3.45	Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:13 Ungdomsbostadssamordnare	58
4.1	Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	60
4.2	Sektorsövergripande arbete m.m. som andel av kostnader 2003 och 2004.....	64
4.3	Ärendehandläggning som andel av kostnader 2003 och 2004	65
4.4	Tillsyn som andel av kostnader 2003 och 2004	66
4.5	Inkomstitlar 2004.....	69
4.6	Anslagsutveckling.....	72
4.7	Offentligrättslig verksamhet	73
4.8	Uppdragsverksamhet	73
4.9	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 32:1 Länsstyrelserna m.m.	74
4.10	Anslag 32:1 Länsstyrelserna m.m. fördelat per anslagspost	74
4.11	Anslagsutveckling.....	74
4.12	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.	75
5.1	Anslagsutveckling 21:1 Bostadsbidrag.....	77
5.2	Antal hushåll med hemmavarande barn och bostadsbidrag samt genomsnittlig bostadskostnad, bidragsgrundande årsinkomst och utbetalt bostadsbidrag 2004 samt nettobostadskostnad 1998 och 2004.....	78
5.3	Utveckling av utgifterna för bostadsbidrag 1990–2004	79
5.4	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 21:1 Bostadsbidrag.....	79

Diagramförteckning

3.1 Nyttillskott av bostäder 2001-2005, påbörjade bostäder genom ny- och ombyggnad.....	30
3.2 Utbetalning av räntebidrag i miljoner kronor under åren 2001-2005	31
3.3 Den totala garantistocken för ny- och ombyggnad av bostäder fördelat på äldre och nya garantier	32
3.4 Andelen (i procent) kvarboende i föräldrahemmet, män och kvinnor i åldersgrupperna 18-24 och 25-29 år	33
3.5 Andel trångbodda (i procent) i åldrarna 16-84 år enligt norm 2 och norm 3 1981-2003	34
3.6 Genomsnittlig boendeutgift (i tusentals kronor) mellan 1997-2008 fördelat på upplåtelseform	34
3.7 Boendeutgiften i procent av den disponibla inkomsten mellan 1997 och 2005....	35
3.8 Konsumtionsutrymme i tusentals kronor per konsumtionsenhet efter att boendet är betalt mellan 1997 och 2005	35
3.9 Andel personer mellan 16-84 år fördelat på kön som avstått från att gå ut på kvällen av rädsla för att bli utsatt för våld 1980-2004	38
3.10 Fördelning av utbetalning till Byggekostnadsforums pilotprojekt efter programområde	39
3.11 Energianvändningen i TWh i bostäder och lokaler mellan 1994 och 2003	39
3.12 Enlotsavstyckning, genomsnittlig kostnad i kr, kostnadsnivå 2004	40
3.13 Fastighetsreglering med två berörda fastigheter, genomsnittlig kostnad i kr, kostnadsnivå 2004	40
3.14 Handläggningstider i månader för enlotsavstyckningar	40
3.15 Handläggningstider i månader för fastighetsreglering med två berörda fastigheter	40
4.1 Åldersstruktur vid länsstyrelserna 2004.....	67
4.2 Total sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid 2004 och 2003	68
4.3 Sjufrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid för kvinnor och män 2004	68
4.4 Anslagssparandets utveckling 1997-2004.....	70

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner regeringens förslag till mål för bostadspolitiken (avsnitt 3.4),
2. bemyndigar regeringen att under 2006 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder intill ett belopp på högst 10 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.11.4),
3. bemyndigar regeringen att under 2006 ställa ut kreditgarantier i samband med obeståndshantering intill ett belopp på högst 500 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.11.4),
4. bemyndigar regeringen att under 2006 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp på 3 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.11.4),
5. bemyndigar regeringen att under 2006 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.11.4),
6. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 31:10 *Byggekostnadsforum m.m.* ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utbetalningar på högst 18 000 000 kronor efter 2006 (avsnitt 3.11.10),
7. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 31:13 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 150 000 000 kronor efter 2006 (avsnitt 3.11.12),
8. för 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 *Sambällsplanering, bostadsförsörjning och byggande* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
21:1 Bostadsbidrag	Ramanslag	3 730 000
31:1 Boverket	Ramanslag	173 299
31:2 Räntebidrag m.m.	Ramanslag	1 756 276
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	Ramanslag	20 473
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	Ramanslag	198 800
31:5 Bidrag till fonden för fukt- och mögelskador	Ramanslag	36 592
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	Ramanslag	32 802
31:7 Statens geotekniska institut	Ramanslag	30 322
31:8 Lantmäteriverket	Ramanslag	348 052
31:9 Statens va-nämnd	Ramanslag	7 945
31:10 Byggekostnadsforum m.m.	Ramanslag	24 850
31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	Ramanslag	596 400
31:12 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	Ramanslag	151 585
31:13 Ungdomsbostadssamordnare	Ramanslag	2 491
32:1 Länsstyrelserna m.m.	Ramanslag	2 402 477
32:2 Kommunala samverkansorgan	Ramanslag	36 477
Summa		9 548 841

2 Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet är indelat i politikområdena Bostadspolitik och Regional samhällsorganisation. Vidare ingår vissa anslag inom politikområdena Ekonomisk familjepolitik och Miljöpolitik.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Politikområde Bostadspolitik	2 696	3 427	3 081	3 380	3 005	3 249
Politikområde Ekonomisk familjepolitik	3 614	3 507	3 614	3 730	3 618	3 506
Politikområde Miljöpolitik	194	0	95	0	0	0
Politikområde Regional samhällsorganisation	2 220	2 241	2 212	2 439	2 462	2 370
Totalt för utgiftsområde 18	8 723	9 176	9 003	9 549	9 085	9 125

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Utfallet för 2004 för utgiftsområdet uppgick till 8 723 miljoner kronor och var därmed 92 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i förra årets statsbudget.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivå 2006–2008, Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	9 139	9 139	9 139
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	59	103	152
Beslut	290	-319	-477
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-302	-490	-485
Volymer	281	571	752
Överföring till/från andra utgiftsområden	69	79	80
Övrigt	13	1	-37
Ny ramnivå	9 549	9 085	9 125

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/5:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 9 549 miljoner kronor 2006. I jämförelse med anvisade medel 2005 ökar utgiftsramen för utgiftsområdet med ca 410 miljoner kronor 2006. Förändringen förklaras i huvudsak av att utbetalningen av bostadsbidraget ökar samt att utbetalningarna av anslaget till länsstyrelserna ökar. Ändringarna i lagen om bostadsbidrag innebär bl.a. att den del av bostadsbidraget som lämnas som särskilt bidrag till barnfamiljer höjs. I regeringens sysselsättningspaket ingår en tvådelad satsning avseende länsstyrelserna. Den ena delen av satsningen är inriktad mot en traineeutbildning och underlättar den generationsväxling som länsstyrelserna står inför. Den andra delen av satsningen är en tillfällig förstärkning av ärendehandläggnings- och tillsynsverksamheten. Samtliga länsstyrelser kommer att ta del av satsningen som föreslås genomföras under två år.

Tabell 2.3 Förändring av ramnivå 2006–2008. Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor			
	2006	2007	2008
<i>Förändring till följd av:</i>			
Bostadsbidrag	223	111	36
– varav Makro	-8	-37	-26
– varav volym	19	-52	-138
– varav beslut	200	200	200
– varav övrigt	12	0	-37
Räntebidrag	-32	170	432
– varav Makro (ränta)	-294	-453	-458
– varav Volymer	262	623	890
Boverket	10	20	20
Inv. bidrag hyresbostäder	0	-600	-600
Länsstyrelserna	187	175	44
– varav beslut	129	117	-15
– varav överföring från andra anslag	59	60	61
Hissbidrag upphör	-29	-29	-29
Pris- och löneomräkning	59	103	152
Övrigt	-8	-4	-79
Ramförändring¹	410	-54	-14

¹ Förändringen avser skillnaden mellan de nya ramnivåerna för 2006–2008 och anvisade medel för utgiftsområdet under 2005.

Tabell 2.4 Ramnivå 2006 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor	
	2006
Transfereringar ¹	6 375
Verksamhetsutgifter ²	3 136
Investeringar ³	38
Summa ramnivå	9 549

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2004 samt kända förändringar av anslagens användning. Till största delen används anslagen under utgiftsområdet till transfereeringar, framförallt till bostadsbidrag, räntebidrag och olika investeringsbidrag.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande redovisas i huvudsak som anslag på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning (s.k. skatteutgifter). Avvikelse från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad. Avvikelsen utgör en skattesanktion om det rör sig om ”överuttag” av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika politikområden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa avvikelser påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En

utförlig redovisning av skatteutgifter finns i bilaga 2 till 2005 års ekonomiska vårproposition. I det följande avsnittet redovisas de nettoberäknade skatteutgifterna med politikområdesanknytning som kan hänföras till utgiftsområde 18.

Tabell 2.5 Skatteutgifter inom utgiftsområde 18, netto

Miljoner kronor

	2005	2006
Politikområde Bostadspolitik	6 947	7 411
Totalt för utgiftsområde 18	6 947	7 411

De enskilda skatteavvikelserna inom politikområdet Bostadspolitik redovisas separat i avsnitt 3.3 där även en kort förklaring av respektive skatteavvikelse ges.

3 Politikområde Bostadspolitik

3.1 Omfattning

Politikområdet Bostadspolitik omfattar fyra verksamhetsområden: Bostadsförsörjning, Samhällsplanering och bebyggelseutveckling, Kvalitet i byggande och förvaltning samt Lantmäteriverksamhet.

Politikområdet omfattar ca 3,4 miljarder kronor i anslag, i huvudsak som stöd i form av olika bidrag. Sju myndigheter ingår i politikområdet: Boverket, Statens bostadskreditnämnd, Fonden för fukt- och mögelskador, Statens geotekniska institut, Lantmäteriverket, Statens va-nämnd och Statens bostadsnämnd. Statens bostadsnämnd kommer fr.o.m. 2006 att inordnas i Statens bostadskreditnämnd.

Resurserna inom politikområdet avser plan-, bygg- och bostadsfrågor, geotekniska frågor samt lantmäteriverksamhet, m.m.

Huvuddelen av anslagen avser stöd i form av räntebidrag, investeringsbidrag för anordnande av bostäder upplåtna med hyresrätt i områden med brist på bostäder, äldre statliga kreditgarantier vid ny- och ombyggnad av bostäder samt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag på orter med vikande befolkningsunderlag.

Det internationella samarbetet rör bland annat deltagande i särskilda projekt inom UN-Habitat, Europeiska Unionen, Nordiska ministerrådet samt vissa bilaterala ländersamarbeten. Politikområdet har viktiga beröringspunkter med flera andra politikområden. Bostadsbidragen inom den Ekonomiska familjepolitiken liksom Integrationspolitiken har anknytningar till genomförandet av bostadspolitik. Investeringsstimulansen för byggande av hyresbostäder betalas ut genom kreditering på skattekontot. Byggande och förvaltning av bostäder inkluderar bland annat energifrågor som även behandlas inom politikområde Energipolitik. Frågor om miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö behandlas inom politikområdet Miljöpolitik.

Riksdagens bostadsutskott har lämnat synpunkter på mål och resultatredovisningen för politikområdet Bostadspolitik. Regeringen har beaktat dessa synpunkter och fortsätter det långsiktiga arbetet för att utveckla resultatredovisningen inom politikområdet. Regeringen avser dessutom att lämna en resultatskrivelse inom politikområdet under våren 2006.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Bostadspolitik

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 18</i>						
31:1 Boverket	150,6	165,0	161,3	173,3	185,7	188,8
31:2 Räntebidrag m.m.	1 571,7	1 786,0	1 590,3	1 756,3	1 958,7	2 218,8
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	12,9	13,5	13,3	20,5	20,8	22,3
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	16,7	200,0	156,8	198,8	198,8	198,8
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	20,4	32,8	29,8	36,6	36,6	36,6
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	12,0	33,0	26,8	32,8	32,8	32,8
31:7 Statens geotekniska institut	28,5	29,9	29,5	30,3	30,8	31,4
31:8 Lantmäteriverket	348,7	343,7	339,1	348,1	353,9	360,2
31:9 Statens va-nämnd	7,5	7,8	7,7	7,9	8,1	8,2
31:10 Byggekostnadsforum m.m.	28,2	25,0	63,3	24,9	24,9	0,0
31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	288,5	600,0	428,8	596,4	0,0	0,0
31:12 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	153,1	152,5	168,2	151,6	151,6	151,6
31:13 Ungdomsbostadssamordnare		1,5	1,5	2,5	2,5	0,0
2005 31:12 Statens bostadsnämnd	5,3	7,8	7,5	-	-	-
2005 31:14 Bidrag till installation av hissar	0,5	29,0	19,2	-	-	-
2003 18 31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	50,9	-	38,2	-	-	-
2000 18 A0 11 Internationellt samarbete	0,0	-		-	-	-
Totalt för utgiftsområde 18	2 695,5	3 427,5	3 081,2	3 369,9	3 005,0	3 249,4
Totalt för politikområde Bostadspolitik	2 695,5	3 427,5	3 081,2	3 369,9	3 005,0	3 249,4

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

3.3 Skatteutgifter

I avsnitt 2.3, redogörs för vad en skatteutgift är och varför den redovisas. Dessutom ges en samlad bild av det totala stödet i form av skatteutgifter till utgiftsområde 18. I detta avsnitt redovisas de enskilda skatteutgifterna inom utgiftsområde 18 som hör till politikområdet Bostadspolitik.

Tabell 3.2 Skatteutgifter inom politikområdet Bostadspolitik, netto

Miljoner kronor

	2005	2006
Avkastning eget hem	9 430	4 370
Nedsatt kapitalvinstskatt vid försäljning av eget hem och bostadsrätt	3 310	3 230
Begränsningsregel småhus	330	330
Begränsningsregel förmögenhetsskatt	50	50
Investeringsstimulans till hyres- och studentbostäder	690	1 000
Försäljning av tomtmark och byggnader	910	950
Ränteutgifter för bostadsrättsföreningar	-50	-160
Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyreshus och småhus	-1 970	-2 020
Avkastning på bostadsrättsfastighet	480	-390
Totalt för politikområde Bostadspolitik	6 947	7 411

3.3.1 Skatteförmåner

Avkastning eget hem

Med eget hem avses småhus som inte upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt. Den direkta avkastningen från eget hem beskattas inte inom ramen för inkomstbeskattningen. Däremot utgår fastighetsskatt med 1,0 procent fr.o.m. 2001. Enligt gällande norm inom kapitalinkomstbeskattningen skall all avkastning beskattas med 30 procent. Direktavkastningen förutsätts motsvara fastighetens marknadsvärde multiplicerat med statslåneräntan. Denna avkastning bör med andra ord beskattas med 30 procent. Skatteutgiften utgörs av skillnaden mellan kapitalinkomstskatten (30 procent) på fastighetens reala direktavkastning och fastighetsskatten.

Nedsatt kapitalvinstskatt vid försäljning av eget hem och bostadsrätt

Beskattning av värdeökning på eget hem eller bostadsrätt sker först vid realisationstillfället. Dessutom ges möjlighet till ytterligare uppskov

under vissa förutsättningar även då vinsten realiserats. Räntan på denna skattekredit är en avvikelse. Därutöver behöver endast två tredjedelar (hälften före 2001) av den kapitalvinst som realiserats vid försäljning tas upp till beskattning i inkomstslaget kapital. Den tredjedel som inte beskattas ger upphov till en skatteavvikelse som avser skatt på kapitalinkomst.

Begränsningsregel småhus

Från och med 2001 skall fastighetsskatteuttaget i princip begränsas till högst 5 procent av hushålllets beskattningsbara inkomst. Denna begränsning utgör en skatteutgift.

Begränsningsregel förmögenhetsskatt

Från och med 2004 års taxering skall den som tillgodoräknas skattereduktion för fastighetsskatt (skatteutgift Begränsningsregel småhus) och som betalar förmögenhetsskatt för sin permanentbostad kunna tillgodoräknas skattereduktion även för förmögenhetsskatten. Denna skattereduktion utgör en skatteutgift. Utgiften avser förmögenhetsskatt.

Investeringsstimulans till hyres- och studentbostäder

Investeringsstimulans utgår vid byggande av mindre hyres- och studentbostäder. Beloppsmässigt motsvarar den en sänkning av mervärdesskattesatsen från 25 till 6 procent vid inköp av varor och tjänster som avser den stödberättigade delen av bygg- eller ombyggnadsprojekt. Beloppet krediteras fastighetsägarens skattekonto i efterhand. Stimulansen innefattar projekt som har påbörjats eller kommer att påbörjas under perioden den 1 januari 2003 t.o.m. den 31 december 2006.

Försäljning av tomtmark och byggnader

Vid försäljning av en- och flerbostadshus är ca 15 procent av värdet undantaget från mervärdesskatt. Undantaget gäller i huvudsak tomtmark, bygggränta och vinst som enligt normen borde beskattas.

3.3.2 Skattesanktioner

Ränteutgifter för bostadsrättsföreningar

Avdragsrätten för räntor är begränsad och får ett givet år inte överstiga den intäkt på 3 procent av taxeringsvärdet som föreningen skall ta upp till

beskattning. Uppkommer underskott får detta rullas framåt i tiden. Finns ett sådant underskott kvar när fastigheten avyttras får detta kvittas mot en eventuell kapitalvinst.

Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyres- hus och småhus

Skatten på dessa fastigheter är en objektskatt som enbart träffar fastighetskapitalet. Eftersom intäkterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet utgör fastighetsskatten (som är avdragsgill mot intäkterna), till den del den inte reducerar inkomstskatten, en skatteutgift.

Avkastning på bostadsrättsfastighet

Direktavkastningen från privatbostadsföretags (äpta bostadsrättsföreningar) fastigheter beskattas inte konventionellt, utan genom en särskild schablonmetod. Enligt gällande regler skall föreningen årligen ta upp en intäkt om 3 procent av fastighetens taxeringsvärde till beskattning. Därutöver utgår fastighetsskatt på 0,5 procent av taxeringsvärdet för fastigheter som är taxerade som hyreshus och 1,0 procent för småhusfastigheter. Direktavkastningen förutsätts motsvara det sammanlagda marknadsvärdet av bostadsrätterna multiplicerat med statslåneräntan. Skatteutgiften utgörs av skillnaden mellan kapitalskatten (30 procent) på fastighetens reala direktavkastning och den skatt som betalas enligt gällande regler.

3.4 Mål

Alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning skall en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Indikatorer

I syfte att följa upp det bostadspolitiska målet har ett antal indikatorer tagits fram. Dessa indikatorer skall bli ett återkommande inslag av resultatredovisningen inom politikområdet i budgetpropositionen. I takt med att ny statistik tas fram kommer indikatorerna att utvecklas.

- Antalet byggda bostäder (se avsnitt 3.7.1)
- Boendeutgifter (se avsnitt 3.7.1)
- Trångboddhet/utrymmesstandard (se avsnitt 3.7.1)
- Etableringstidpunkten på bostadsmarknaden (se avsnitt 3.7.1)
- Antalet antagna kommunomfattande översiktsplaner (se avsnitt 3.7.2)
- Trygghet i boendet (se avsnitt 3.7.2)
- Energianvändningen i bostäder och lokaler (se avsnitt 3.7.3)

När det gäller integration i boendet finns det ett särskilt avsnitt 3.8, där mål och indikatorer för integration presenteras.

3.5 Politikens inriktning

Inom ramen för det övergripande målet för politikområdet är följande områden prioriterade i regeringens arbete.

1. Allt fler människor bor i städer och det är viktigt att det finns en *strategi för städers utveckling*, det vill säga hur städer utvecklas ekonomiskt, socialt och ekologiskt. Integration är en viktig aspekt i detta sammanhang.
2. *Tillgång till bostadsmarknaden för alla*. För att människor skall få tillgång till lägenheter på ett rättvist sätt är det viktigt med en fungerande bostadsförmedling. För att värna om allas tillgång till bostadsmarknaden är det viktigt att förmedlingen av hyreslägenheter sker på ett transparent sätt där diskriminering inte förekommer. Ungdomar är en grupp med särskilda svårigheter att ta sig in på bostadsmarknaden som regeringen uppmärksammat.
3. *Bostadsfinansieringen* bör vara långsiktigt stabil med neutrala, enkla och tydliga regler i syfte att främja bostadsförsörjningen.
4. *Energieffektivisering i bebyggelsen*. Just nu byggs mycket nytt samtidigt som en stor del av de äldre bostadsbestånden behöver rustas upp. I ambitionen att skapa det gröna folkhemmet är en översyn av energi-

användningen i bostäder en viktig del. Bostäder och lokaler står för ca 38 procent av den totala slutliga energianvändningen, en effektivisering av energianvändningen i bostäder och lokaler skulle således kunna påverka denna väsentligt.

5. *En god inomhusmiljö och luftkvalitet* som är anpassad för den verksamhet som skall bedrivas i byggnader är ett grundläggande uttryck för en hållbar bygg- och fastighetssektor.
6. *Underhållsbehovet.* Närmare hälften av landets bostäder är byggda under perioden 1950–1975 och en stor del av dessa kommer att vara i behov av upprustning och modernisering de närmaste 15 åren. Många av bostäderna finns i stadsdelar som behöver förnyas. I första hand är detta ett ansvar för fastighetsägarna.
7. *Hyresnivåerna* på hyresmarknaden bestäms i fria förhandlingar mellan fastighetsägare och företrädare för hyresgästerna. Bruksvärdesystemet och allmännyttans hyresnormerande roll syftar till att säkerställa ett reellt besittningsskydd. Det är ett centralt inslag i bostadspolitik.
8. *Utvecklingsarbete inom byggsektorn.* En effektiv byggsektor i konkurrens som bl.a. beaktar bostadskonsumenternas intressen av sunda och ändamålsenliga bostäder av god kvalitet till rimliga kostnader bör främjas. För att uppnå målet krävs en väl fungerande bygg- och fastighetssektor med kompetenta aktörer. Utvecklingsarbetet kan leda till mer ändamålsenliga och långsiktigt kostnads-effektiva bostäder med ökad resurshushållning och därmed minskad belastning på miljön.
9. *Den fysiska planeringens* potential för att främja en långsikt hållbar samhällsutveckling har uppmärksamats under senare år. Sommaren 2002 tillsattes en parlamentarisk kommitté för översyn av plan- och bygglagstiftningen. Plan- och bygglagen, PBL, trädde ikraft 1987 och lagstiftningen är i huvudsak är oförändrad sedan dess, trots att det skett stora förändringar i samhället. Det finns dessutom väsentliga delar i PBL och

intentionerna bakom lagstiftningen som inte fått ett tillfredsställande genomslag. Därför behövs en grundlig översyn av lagstiftningen. Kommittén skall avlämna sitt slutbetänkande i september 2005.

3.6 Insatser inom politikområdet

3.6.1 Verksamhetsområde Bostadsförsörjning

Mål

Verka för:

- lägre byggpriser och boendekostnader i bostäder med god kvalitet,
- ökad nyproduktion i tillväxtregionerna av hyresbostäder som kan efterfrågas av bredare hushållsgrupper,
- utveckling av de allmännyttiga bostadsföretagen och andra icke-vinstdrivande upplåtelseformer,
- minskad segregation i boendet.

Medel för att uppnå målet

Ekonomiska insatser

Statens stöd till bostadsbyggandet består dels av räntebidrag för nybyggnad av bostäder med hyres- eller bostadsrätt samt ombyggnad av flerbostadshus, dels av statliga kreditgarantier för lån till bostadsinvesteringar. Räntebidragsärenden handläggs av Boverket och länsstyrelserna. Statens bostadskreditnämnd (BKN) handlägger kreditgarantierna.

År 2001 infördes ett tillfälligt investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Bidraget uppgår till totalt 2,5 miljarder kronor under en femårsperiod. Från 2003 ges även en investeringsstimulans för anordnande av hyresbostäder och studentbostäder i tillväxtområden med bostadsbrist (se avsnitt 3.3.1). Investeringsstimulansen kan ges i kombination med investeringsbidraget. Projekt som kan komma i fråga för både investeringsstimulansen och investeringsbidraget bör ha en miljöplan eller annat jämförbart underlag och bostäderna får inte värmas upp med direktverkande el.

Statens bostadsnämnds (SBN:s) verksamhet syftar till att ge de kommunala bostadsföretagen långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar genom att bistå kommuner som har svårt att klara bostadsföretagens ekonomiska problem. Stödinsatserna är vanligtvis kopplade till en omstrukturering av fastighetsbeståndet för att minska antalet outhyrda lägenheter. Under 2004 tog SBN emot sex ansökningar om stöd, vilket innebär att nämnden sammanlagt tagit emot ansökningar från 33 kommuner. Under året har åtta stödärenden avslutats - sju genom avtal om statligt stöd och ett genom att ansökningen återkallats. Statens kostnader till följd av de avtal och överenskommelser som har träffats under 2004 uppgick till 246,6 miljoner kronor.

Sammanslagning av Statens bostadskreditnämnd och Statens bostadsnämnd

På regeringens uppdrag har BKN analyserat och lämnat ett förslag att SBN skall inordnas i BKN. Skälen för sammanslagningen av de två nämnderna är bland annat att BKN bättre skall kunna möta framtida förändringar i form av exempelvis ökat intresse för statliga kreditgarantier eller befolkningsomflyttningar till följd av en högkonjunktur. Genom en sammanslagning av myndigheterna kan resursutnyttjandet även göras mer effektivt.

Statens bostadsomvandling AB, SBO

SBO är ett komplement till SBN:s verksamhet, har till huvudsaklig uppgift att – inom ramen för de avtal om omstrukturering som SBN träffar med kommuner – överta tomma lägenheter för att på kommersiella grunder utveckla dem för annan användning alternativt avveckla dem. SBO har hittills träffat avtal om övertagande av bostäder i Porjus, Överkalix samt övertaliga bostäder i Åsarna.

Statens Bostadskreditnämnd

Statens bostadskreditnämnd, BKN kan lämna kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder upp till 90 procent av ett långsiktigt hållbart marknadsvärde, dock högst intill 2 miljoner kronor per lägenhet.

Förändringen av regelverket har gett BKN större förutsättningar att bidra till bostadsförsörjningen genom förbättrade villkor för finansiering av ny- och ombyggnad av bostäder. Förändringarna förväntas bland annat medföra att kapitalförsörjningen till mindre och medel-

stora byggherrar underlättas, vilket i sin tur även kan bidra till en ökad konkurrens på byggmarknaden. Ett tillfälligt regelsystem för *statliga kreditgarantier* för ny- och ombyggnad av bostäder trädde ikraft 2004 och gäller t.o.m. 2006. Regeringen har i årets ekonomiska vårproposition aviserat att giltighetstiden skall förlängas två år.

Hissbidrag

Ett tillfälligt *bidrag för installation av hissar* och andra lyftanordningar i flerbostadshus inrättades under 2004. Syftet med bidraget var att främja tillgänglighet och kvarboende för äldre och funktionshindrade. Drygt 1 800 lägenheter har fått tillgång till hiss med stöd av bidraget.

Övriga insatser

Eftersom ungdomar är en särskilt utsatt grupp på bostadsmarknaden gav regeringen ett uppdrag till Statens bostadskreditnämnd (BKN) att utreda förutsättningarna för unga att skaffa en egen bostad. BKN överlämnade sin rapport ”Egen härd” i april 2005. I rapporten redovisas att ungdomars etablering på bostadsmarknaden har senarelagts. Ungdomars första bostad har hittills främst varit i hyresrätt, en möjlighet som kraftigt har begränsats p.g.a. att det finns för få lediga hyresbostäder i tillväxtregionerna. BKN föreslår att det införs en statlig hyresgaranti och statliga kreditgarantier för lån till unga för att underlätta etablering i bostads- och äganderätt. Regeringen avser att hantera BKN:s förslag i samband med det förslag för framtida bostadspolitiska insatser som arbetsgruppen för bostadsfinansieringen tagit fram, se nedan.

Aktuella utredningar och uppdrag

Arbetsgrupp om bostadsfinansieringsfrågor

Regeringen beslutade den 18 mars 2004 att tillsätta en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppgift att

- genomlysna det nuvarande systemet för bostadsfinansiering, bostadssubventioner och bostadsmarknadens kapitalförsörjning,
- lämna förslag till vilken framtida roll staten bör ha i detta system samt
- utarbeta ett förslag till närmare utformning av statens roll i systemet.

Den 28 april 2005 beslutade regeringen om en förlängning av arbetsgruppens uppdrag till den 8

september 2005. En proposition i frågan avses att överlämnas till riksdagen under våren 2006.

Bostadsförsörjning

En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har fått regeringens uppdrag att lämna ett förslag om åtgärder för att göra innebörden av lagen (2000:1383) om kommunernas *bostadsförsörjningsansvar* tydlig för kommunerna. Avsikten är att stärka kommunernas möjligheter att effektivt och ändamålsenligt fullgöra sitt ansvar för en fungerande bostadsförsörjning. Arbetsgruppen skall också lämna förslag till åtgärder för att uppnå ökad jämlikhet och rättvisa bland dem som söker en bostad.

Nationell bostadssamordnare

Regeringen har under 2005 tillsatt en Nationell bostadssamordnare med uppgift att under en treårsperiod ta fram förslag på konkreta åtgärder för att underlätta ungdomars inträde på bostadsmarknaden. Samordnaren skall kartlägga hinder för ungdomar att skaffa sig ett eget boende samt kartlägga och sprida kunskap om framgångsrika initiativ, såväl privata som kommunala. Vidare skall samordnaren se över behovet av nationell övergripande information om lediga bostäder och överväga i vilken form en sådan tjänst kan utföras. I uppdraget ingår också att se över vilka insatser som behövs för att stimulera omflyttning och därmed få igång flyttkedjor.

Målgruppen för samordnarens uppdrag är främst ungdomar men förslag till åtgärder kan även komma andra grupper till del.

Uppdraget skall slutredovisas senast den 18 december 2007.

3.6.2 Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling

Mål

Den bebyggda miljön skall utgöra en god livsmiljö samt medverka till en hållbar utveckling ur ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv. Vid fysisk planering och samhällsbyggnad skall de nationella miljö kvalitetsmålen tillsammans med övriga nationella mål och strategier vara vägledande.

Medel för att uppnå målet

Fysisk planering

Hållbar utveckling är det övergripande målet för samhällsplanering och bebyggelseutveckling. Regeringen betonar i sin skrivelse En svensk strategi för hållbar utveckling (skr. 2003/04:129) att ett hållbart samhällsbyggande måste präglas av en helhetssyn där hållbarhet vävs samman av ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella aspekter. Arbetet med hållbar utveckling förutsätter vidare en långsiktighet i beslutsfattandet, avvägningar mellan olika intressen inom ramen för en helhetssyn, hänsyn till såväl globala som nationella, regionala och lokala perspektiv samt demokratiska beslutsformer. Behovet av en sammanhållen samhällsplanering som instrument för detta lyfts fram i regeringens skrivelse. Viktiga frågor är bl.a. samspel och avvägningar mellan olika intressen när det gäller bebyggelse, infrastruktur och anläggningar. Plan- och bygglagens syfte, grundläggande struktur och ansvarsfördelning samt beslutsprocesser ger goda förutsättningar för arbetet med hållbar utveckling och den fysiska planeringen erbjuder instrument och metoder för detta. Kommunerna har huvudansvaret för den fysiska planeringen enligt PBL, men också länsstyrelsernas insatser är av stor betydelse för att den fysiska planeringen ska medverka till att målet om det hållbara samhället ska kunna nås.

De nationella miljö kvalitetsmålen skall, tillsammans med andra nationella mål och strategier, vara vägledande för fysisk planering och samhällsbyggnad. En närmare beskrivning av miljö kvalitetsmålen finns under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, politikområde Miljöpolitik.

Hållbar stadsutveckling

Regeringen har i sin strategi för hållbar utveckling uttalat att det är angeläget att skapa en tydligare nationell politik för en hållbar stadsutveckling. Den fortgående urbaniseringen blir en allt viktigare fråga för samhällsplaneringen, såväl globalt som nationellt och lokalt. Staden ger möjligheter till miljö- och energieffektiva lösningar, liksom till arbete, service och kultur, men kan också föra med sig hälsorisker och ökad belastning på miljön. Staden är en attraktiv och efterfrågad livsmiljö som för att behålla sin attraktivitet för alla måste planeras och förvaltas så att den kan förena en

effektiv utveckling med behoven av god miljö, kultur, service, trygghet och naturområden för rekreation.

Uppsikt och tillsyn

Boverket har ansvar för uppsikten över plan- och byggnadsväsendet i landet och länsstyrelserna har tillsyn över plan- och byggväsendet i länet. Behovet av att tydliggöra och effektivisera statens roll och ansvar för att genom uppsikt och tillsyn säkerställa samhällskraven i PBL har aktualiserats på flera sätt, bl. a. genom Tillsynsutredningen (SOU 2004:100) och Riksrevisionens initiativ att granska uppsikten, styrningen och tillsynen i samhällsplaneringen (se avsnitt 3.10 Revisionens iakttagelser). Boverket har initierat två aktiviteter, dels den s.k. BULT-gruppen som är en samordningsgrupp mellan Boverket och länsstyrelserna, dels en grupp som löpande skall följa upp den fysiska planeringen i landet med en årlig avrapportering. Syftet med båda grupperna är såväl att stärka uppsikten och tillsynen som att öka samverkan mellan länsstyrelserna och Boverket.

Inomstatlig samordning

Länsstyrelsen har ansvar för att ta till vara och samordna statens intressen i kommunernas fysiska planering. Uppgiften innebär såväl att förmedla underlag och facksynpunkter som att tolka och anpassa underlaget till de regionala förutsättningarna och inte minst att göra avvägningar mellan olika sektorsintressen. En viktig del är att tillhandahålla ett aktuellt och samordnat planeringsunderlag för att därigenom bl.a. medverka till att kommunernas fysiska planering främjar en hållbar utveckling i länet och regionen. Konkreta exempel som aktualiserat behovet av ett regionalt planeringsunderlag är bostadsbyggande, externhandelsetablering och den ökade medvetenheten om samhällets sårbarhet för olika risker och hot. Skillnaderna i landet är dock mycket stora när det gäller att tillhandahålla ett samlat planeringsunderlag och PBL-kommittén har i uppdrag att överväga hur länsstyrelsernas roll kan utvecklas för att olika nationella mål i ökad utsträckning skall vara vägledande för den fysiska planeringen.

Planering för vindkraftsproduktion

En utbyggnad av vindkraften kan underlättas och stimuleras genom en framsynt planering hos statliga och kommunala myndigheter. Boverket

har utarbetat en handbok "Planering och prövning av vindkraftsanläggningar", som bl.a. redovisar betydelsen av en aktuell kommunal översiktsplanering. Regeringen har vidare givit länsstyrelserna i uppdrag att i samarbete med berörda kommuner och i dialog med berörda intressen utarbeta ett planeringsunderlag för utbyggnad av stora vindkraftsanläggningar. Underlaget kommer att underlätta kommunernas planeringsarbete och tillståndsprövningen av enskilda projekt enligt plan- och bygglagen och miljöbalken. De flesta länsstyrelser har nu redovisat resultatet av uppdraget, vad avser landområden, redovisningen av havsområden skall ske senast i april 2006. Som stöd för den fortsatta planeringen och tillståndsgivningen har vidare Statens energimyndighet pekat ut 49 områden i 13 län som anspråk på områden av riksintresse för vindkraft.

Översyn av strandskyddsbestämmelserna

Inom Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet pågår ett arbete med översyn av miljöbalkens bestämmelser om strandskydd. Översynen kommer bl.a. att beröra såväl de dispenser från strandskyddet som i vissa fall aktualiseras i samband med prövningen av bygglov enligt plan- och bygglagen som de upphävanden som kan aktualiseras i samband med planläggning. I översynen ingår att föreslå mer flexibla bestämmelser för strandskyddet vilket innebär lättnader i vissa områden och skärpningar i vissa avseenden. Regeringen avser att förelägga riksdagen en proposition under 2006.

Digitalt lagrad information

Boverket redovisade i november 2003 ett regeringsuppdrag avseende hur digitalt lagrad information och informationsteknik används i planerings-, bygg- och förvaltningsprocesserna. Verkets rapport "Från arbetsverktyg till tjänster till nytta för fler" har remissbehandlats. Remissen har bekräftat att ett av de största hindren för en effektiv digital planprocess är svårigheten att utbyta data mellan kommuner, länsstyrelser och övriga inblandade parter.

Lantmäteriverket har fått i uppdrag att tillsammans med bl.a. Boverket och Sveriges Kommuner och Landsting göra en studie som närmare beskriver informationsflöden och processer vid detaljplanläggning.

Inom Boverket pågår vidare en förstudie avseende möjligheten att bygga upp en

webbaserad planeringsportal. Projektet syftar bl.a. till att utgöra en plattform för utbyte av geografisk information. Kopplingar finns härvid till det EG-direktiv om miljörelaterad information, INSPIRE, som för närvarande utarbetas – (se vidare under avsnitt 3.6.4 Lantmäteriverksamhet).

Geotekniska frågor

Statens geotekniska institut (SGI) verkar för att minska riskerna för ras och skred och genom en samordnande roll även för att minska riskerna för stranderosion. Verksamheten omfattar stöd till kommuner, länsstyrelser och Räddningsverket och innebär bl.a. rådgivning och biträde med tjänster när ras eller skred inträffat. SGI har även i uppgift att fungera som remissinstans för kommunernas detaljplaner i Västra Götalands län och att övervaka Göta älvdalen där kvicklerskred kan ge stora skador.

VA-frågor

Statens Va-nämnd är specialforum för tvistemål enligt lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar samt lagen (1981:1354) om allmänna värmesystem. Nämndens avgörande har samma verkan som domstols dom. Jurisdiktionsområdet omfattar hela Sverige. Nämnden är inordnad i det allmänna domstolsväsendet på så sätt att överklagande av nämndens beslut sker hos Svea Hovrätt (Miljööverdomstolen), varifrån målen kan föras vidare till Högsta domstolen. Utöver den rent dömande verksamheten lämnar nämnden yttranden i va-frågor m.m. till domstolar, Statens energimyndighet och länsstyrelser.

Aktuella utredningar och uppdrag

PBL-kommittén

Regeringen tillkallade i juni 2002 en parlamentarisk kommitté som skall se över plan- och bygglagstiftningen samt lämna förslag till de lagändringar som behövs (dir. 2002:97). Kommittén har tre övergripande mål som utgångspunkt för sitt arbete. Dessa är att

- stärka plan- och bygglagstiftningens roll som ett instrument för hållbar utveckling,
- utveckla plan- och bygglagstiftningen så att den, mot bakgrund av de senaste årens samhällsförändringar, får en utformning som skapar bättre förutsättningar för en

god miljö, byggande av bostäder, etablering av handel och övrigt näringsliv liksom för annat samhällsbyggande, samt

- utveckla plan- och bygglagstiftningen så att den bättre tillgodoser kraven på en effektiv beslutsprocess samtidigt som kraven på rättssäkerhet och medborgerligt inflytande kan säkerställas och utvecklas.

I kommitténs uppgift ingår att lämna förslag till en samordning mellan bestämmelserna i plan- och bygglagen (1987:10, PBL) och miljöbalken m.fl. lagar. Kommittén skall också behandla frågor om regional samverkan, översiktlig planering, detaljplaneläggning m.m., kvalitet och hållbarhet i byggande och förvaltning, kopplingen mellan PBL och lagen (1994:847,) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk m.m., BVL, beslutsprocessen inklusive instansordningen samt sanktioner.

PBL-kommittén överlämnade den 15 april 2004 delbetänkandet Kortare instanskedja och ökad samordning – Alternativ för plan- och bygglagens prövningsorganisation, (SOU 2004:40). Delbetänkandet har remitterats och behandlas som en integrerad del i kommitténs fortsatta arbete. Kommittén skall lämna sitt slutbetänkande senast den 30 september 2005.

Hållbar stadsutveckling

För att få underlag för fortsatta överväganden när det gäller hållbar stadsutveckling har regeringen uppdragit åt Boverket att sammanställa tillgänglig information om situationen och utvecklingen i vissa bostads- och tätortsområden. Sammanställningen skall ta fasta på områdenas fysiska förutsättningar, planmässiga standard samt kvalitet vad gäller kommunikationer, energieffektivitet, miljö och graden av social integration. Uppdraget, som genomförs i dialog med centrala och regionala myndigheter samt med Sveriges Kommuner och Landsting, skall redovisas senast den 19 september 2005.

Hållbar utveckling i Sveriges kustområden

Regeringen gav i oktober 2004 Boverket i uppdrag att till den 31 januari 2006 redovisa hur samhällsplaneringen för en hållbar utveckling av Sveriges kustområden bättre kan stämma överens med EG-rekommendationen om genomförande av en integrerad förvaltning av kustområdena i Europa (2002/413/EG). EG-rekommendationen syftar till att skapa en

ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar skötsel, planering och utveckling av kustområdena. Mycket av rekommendationens innehåll tillämpas redan i Sverige men det behövs bättre kunskap om brister och styrkor i skötseln och planeringen av de svenska kustområdena. Boverket skall därför beskriva hur de kommunala översiktsplanerna är anpassade till den utveckling som sker och till de strategier och program som tas fram med betydelse för kustområdena, särskilt regionala tillväxtprogram och utvecklingsprogram. En sammanställning skall göras av dessa strategiarbeten och av projekt inom strukturfonderna som gäller kustområdena. En översiktlig genomgång skall även göras av hur riksintresseområdena enligt 4 kapitlet miljöbalken som finns i kustområdena beaktats i översiktsplanerna och om det finns behov av att utöka dessa områden. Uppdraget utförs i samarbete med ett antal berörda myndigheter och efter samråd med länsstyrelserna i kustlänen, regionala självstyrelseorgan och samverkansorgan i dessa län samt regionplaneorgan.

Handlingsplan för att förutse och förebygga naturolyckor i Sverige vid förändrat klimat

SGI har på regeringens uppdrag redovisat en handlingsplan för institutets arbete de närmaste åren med att förutse risker och verka förebyggande för att förhindra ras och skred kan komma att öka. Bakgrunden till uppdraget är att nederbörds mängderna förväntas öka. I en delrapport som lämnades till regeringen i juni 2005 visar analyser att extrema vädersituationer blir allt vanligare och kommer att innebära nya översvämningsnivåer. Högre vattenstånd innebär också att erosionen förvärras, bl.a. kan konsekvenserna för kustområden, älvdalar och fjällsluttningar bli omfattande. I delrapporten konstaterades också att identifiering av kritiska områden är en förutsättning för att kunna agera i tid och för att kunna förebygga skador och olyckor. Uppdraget skall slutredovisas till regeringen senast den 15 januari 2006.

3.6.3 Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning

Mål

Byggande och förvaltning av byggnader och anläggningar skall bedrivas med god kvalitet, beaktande av ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter samt en effektiv tillämpning av regelverket.

Medel för att uppnå målet

Revidering av BBR och BKR

För att nå målen inom utgiftsområdet bostadspolitik där byggfrågor ingår är det viktigt att byggande och förvaltning bedrivs med beaktande av långsiktig resurseffektivisering dvs. med ett livslängdsperspektiv.

Arbetet inom Boverket med revidering av verkets bygg- och konstruktionsregler (BBR och BKR) fortsätter. Revideringarna avser främst regler om energi, inomhusmiljö, säkerhet vid användning samt utformning. En internt utarbetad handbok ligger till grund för översynen. Som ett led i arbetet har synpunkter inhämtats på förslag till ändringar avseende nämnda områden. Boverket bedömer att beslut om regeländringar kommer att fattas 2006.

Uppsikt och tillsyn

Uppsikt och tillsyn är ett viktigt redskap för att uppnå en god kvalitet i byggande och förvaltning. Med nuvarande regelverk har byggherren ett stort ansvar för kvaliteten i byggnaden, medan kommunerna genom sin tillsyn ska beakta att samhällskraven uppfylls. Boverket har initierat den s.k. BULT-gruppen, som är en samordningsgrupp mellan Boverket och länsstyrelserna. Syftet med gruppens arbete är bland annat att stärka uppsikten och tillsynen över byggandet på alla nivåer. Andra aktiviteter med syfte att öka kvaliteten i byggande och förvaltning är verksamheten i Boverkets Forskarråd och Kvalitetsråd, liksom i möten med bygg- och fastighetsbranschen, kommuner, brukare och övriga aktörer.

Arbetet med regeringsuppdraget om en effektivare energianvändning har pågått under 2005 och skall redovisas i september 2005. Andra aktiviteter kopplade till energiområdet är förberedelser för införandet av EU:s direktiv om

byggnaders energiprestanda, ett nytt Energiråd vid Boverket.

Det internationella arbetet omfattar harmonisering av byggreglerna och Boverket berörs direkt av fem direktiv; byggprodukt-direktivet, hissdirektivet, direktivet om effektivitetskrav på värmepannor, linbanedirektivet och direktivet om byggnaders energiprestanda. Standardiseringsfrågor utgör en annan stor del av verkets internationella arbete.

Kunskapen om byggbeståndets skick i olika avseenden är bristfällig. Regeringen avser därför att ta fram underlag om byggnaders tekniska status och eventuella kopplingar mellan brister i inomhusmiljön.

Boverkets allmänna råd om ändring av byggnad, BÄR (2004:1), har reviderats. Förutom en översyn med anledning av nya lagar och bestämmelser har ett nytt avsnitt om bevakning av kulturvärden i samband med byggnadsarbetet infogats.

Byggkostnadsforum

Statens stöd till bostadsbyggande består bl.a. av att verka för att byggsektorn effektiviseras. Byggkostnadsforum (BKF) inom Boverket har till uppgift att bl.a. förmedla kunskaper till byggherrar och att främja utvecklingsarbete, innovationer och kostnadseffektiva produktionsprocesser. BKF förfogar över 18 miljoner kronor per år för att stödja pilotprojekt vars syfte är att sänka boendekostnaderna för nybyggda hyresbostäder och samtidigt främjar ekologisk hållbarhet. BKF skall fr.o.m. 2005 i högre grad beakta behovet att få fram bostäder till rimliga kostnader som är avsedda och anpassade till de behov unga har. BKF samverkar med den nationella byggsamordnare som tillsattes av regeringen under 2004.

Bygga-bo

Dialogprojektet Bygga bo och förvalta fortsätter. Projektet syftar till att i dialog med bygg- och fastighetssektorns aktörer stödja och påverka utvecklingen mot ett hållbart byggande och en hållbar fastighetsförvaltning. Inom ramen för dialogen bedrivs ett nationellt kompetensutvecklingsprogram där fokus bl.a. ligger på energieffektivisering och sund inomhusmiljö. Programmet syftar till att så brett som möjligt sprida kunskaperna om, och öka engagemanget för, en hållbar utveckling av bygg- och fastig-

hetssektorn. Målgrupperna är byggnadsarbetare och entreprenörer, konsulter, arkitekter och byggherrar. Programmet som drivs av Boverket kommer att pågå under perioden 2005–2006.

Tillgänglighet

I propositionen Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14) fastslås att Sverige skall vara tillgängligt för alla senast 2010. Som ett led i strävan efter det har plan- och bygglagen ändrats för att öka tillgängligheten. Med anledning av lagändringen har Boverket arbetat fram föreskrifter för enkelt avhjälpna hinder (BFS 2003:19 HIN 1) som trädde i kraft den 1 december 2003. För att öka kunskapen om föreskrifterna och dess innebörd har Boverket under 2005 hållit en konferensserie kallad En stad för alla på olika orter i Sverige. I anslutning till att konferensserien påbörjades introducerade Boverket även en idébok kallad Enklare utan hinder. I boken illustreras exempel på hur publika lokaler och allmänna platser kan göras tillgängligare. Den 15 september 2005 redovisade Boverket en uppföljning av föreskrifterna om enkelt avhjälpna hinder till regeringen.

I augusti 2004 beslutade Boverket att ta fram ytterligare föreskrifter rörande tillgänglighet. Dessa föreskrifter handlar om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader (BFS 2004:15 ALM 1). Föreskrifterna trädde i kraft 1 oktober 2004.

Radonbidrag

Statliga bidrag till åtgärder mot radon i egnahem har funnits sedan 1988. Enligt de regler som gäller sedan 1 januari 2003 kan bidrag lämnas för åtgärder som sänker radonhalten i egnahem till högst 200 Bq/m² i inomhusluften. För att få bidrag ställs krav på en uppföljningsmätning av radonhalten i huset efter att åtgärderna har genomförts. Länsstyrelserna beviljar bidrag med 50 procent av skälighetskostnad för åtgärderna, dock högst 15 000 kronor.

Aktuella utredningar och uppdrag

Ökad konkurrens inom byggsektorn

De nordiska länderna har tillsammans med de baltiska länderna och Polen antagit en handlingsplan för 2005–2007. Handlingsplanen syftar till att öka utbytet och handeln inom byggsektorn, förbättra den gemensamma marknaden inom EU-länderna runt Östersjön samt bidra till att minska boendekostnaderna genom lägre byggmaterialpriser m.m. Projektet finansieras bl.a. via Nordiska ministerrådet. Handlingsplanen innebär att respektive land skall genomföra följande fem delprojekt:

- Skapa en databas med information om olika regler för byggsektorn i de olika länderna,
- sprida goda exempel och utbyta erfarenheter om husbyggnad,
- jämföra respektive länders regleringar av byggsektorn för att kunna diskutera eventuella ändringar i lagstiftningen för att företag lättare skall kunna agera på nya marknader,
- utveckla hjälpmedel för värdering av kompetenskrav inom byggsektorn,
- etablera ett nätverk för gemensam forskning och utveckling på området.

Det svenska delprojektet skall drivas av Byggkostnadsforum inom Boverket.

Byggsamordnare

Den nationella byggsamordnaren skall tillsammans med företrädare för byggnads-, fastighets- och anläggningssektorerna bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram för sektorn. Programmet skall medverka till att öka kvaliteten, kompetensen, konkurrensen och attraktiviteten i sektorn. Utvecklingsprogrammet skall ha en bred förankring inom sektorn och stimulera aktörerna till egna förbättringar. Gruppen har antagit namnet *Byggekommittén*. Av Byggekommitténs första delredovisning, som lämnades den 1 juni 2005, framgår att det övergripande målet för utvecklingsprogrammet är att skapa en effektiv, lönsam och attraktiv samhällsbyggnadssektor. Att den skall vara effektiv innebär att den skall vara effektiv såväl vad det gäller hushållning med material och arbetstid som energianvändning i produktion och förvaltning.

Byggnadsmiljöutredningen

Byggnadsmiljöutredningen (M2004:01) lämnade sitt slutbetänkande till regeringen i juni 2005 (SOU 2005:55). I betänkandet redovisas i vilken mån syftet med den obligatoriska ventilationskontrollen har uppnåtts. Utredningen har också genom tilläggsdirektiv (dir. 2004:161) haft till uppgift att föreslå olika organisatoriska utvecklingsalternativ för verksamheten inom Fonden för fukt- och mögelskador. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Byggnadsdeklarationer

Byggnadsdeklarationsutredningen redovisade sitt slutbetänkande Lagen om byggfelsförsäkring, En utvärdering (SOU 2005:30) i mars 2005. Betänkandet har remissbehandlats. Utredningen har tidigare redovisat förslag till utformning av obligatoriska byggnadsdeklarationer samt utformning av ett nationellt register där uppgifter från deklARATIONERNA avses samlas. Frågan om byggnadsdeklarationer bereds för närvarande i Regeringskansliet.

En fungerande inre marknad

Riksdagen har beslutat om riktlinjer för marknads kontroll av produkter m.m. (prop. 2004/05:98, utskotts bet. 2004/05:NU15, rskr. 2004/05:296). Beslutet innebär en tydligare styrning av marknads kontrollen. Det finns en rad beslutade EG-direktiv avseende produkter. Direktiven innehåller säkerhets- och egen-skapskrav som en produkt skall uppfylla för att få släppas ut på marknaden. De produkter som uppfyller direktivens krav skall kunna cirkulera fritt på den inre marknaden. Direktiven förutsätter att medlemsstaterna vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att endast produkter som uppfyller ställda krav släpps ut på marknaden och tas i bruk. Detta innebär att myndigheterna i medlemsstaterna skall övervaka marknaden i syfte att upptäcka och kunna ingripa mot produkter som inte uppfyller tillämpliga krav, s.k. marknads kontroll. De EG-direktiv som avser byggområdet gäller främst byggprodukter, hissar, linbanor och varmvattenpannor.

3.6.4 Verksamhetsområde Lantmäteriverksamhet

Mål

En ändamålsenlig fastighetsindelning och en effektiv försörjning med grundläggande geografisk information och fastighetsinformation skall tillgodose samhällets behov och bidra till en effektiv och långsiktigt hållbar användning av fastigheter, mark och vatten.

Medel för att uppnå målet

Geografisk information och fastighetsinformation av hög kvalitet samt väl fungerande system för informationsförsörjning m.m. utgör tillsammans med en rättssäker och effektiv fastighetsbildningsverksamhet en viktig del av samhällets grundläggande infrastruktur. Effekterna av dessa verksamheter är väl spridd i samhället och berör således ett flertal politikområden och verksamhetsområden. Verksamheten skapar effektivitets- och kvalitetsvinster inom många centrala samhällssektorer och är viktig för ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. Lantmäteriverkets system för informationsförsörjning samt den kunskap om geografisk informationsteknik som finns inom verket bidrar exempelvis till att effektivisera fysisk planering och förvaltning av den bebyggda miljön.

Utvecklingsinsatser

Lantmäteriverksamheten kännetecknas av en snabb teknisk utveckling. Vid Lantmäteriverket pågår därför sedan flera år tillbaka omfattande teknik- och metodutvecklingsprojekt. Ett exempel som påverkar den interna verksamheten såväl som bygg- och anläggningssektorn är utbyggnaden av den s.k. "Nätverks-RTK"¹ som möjliggör enklare och effektivare precisionsmätningar med hjälp av det satellitbaserade GPS-systemet.

Utvecklingsinsatserna, tillsammans med insatser för att öka användningen av informationen, är av avgörande betydelse för att

målen inom verksamhetsområdet skall kunna uppnås. En betydelsefull insats är det pågående och fleråriga arbetet med en övergång till objektorienterade datalagringslösningar. Arbetet innefattar bl.a. ett omfattande modelleringsarbete i samverkan med många andra intressenter.

Måluppfyllelsen gynnas också av den pågående utvecklingen av nya grunddataprodukter och tillämpningar. Allt fler informationstjänster tillhandahålls via Internet, vilket underlättar och ökar användningen av verkets information och tjänster.

Fastighetsindelning

Inom fastighetsbildningsverksamheten syftar den pågående teknik- och metodutvecklingen primärt till att effektivisera verksamheten. Under året har t.ex. tekniska förutsättningar skapats för användning av elektroniska signaturer i förrättningsverksamheten. Därmed kan förrättningsprocessen vidareutvecklas och kommunikationen med sakägare och myndigheter förenklas. Utvecklingen av precisionsmätning, effektiviserar också fastighetsbildningen. Den Internetbaserade tjänsten "Fråga lantmätaren" är vidare ett exempel på en ny tjänst som bidrar till att utveckla det statliga lantmäteriet till en 24-timmarsmyndighet.

Av stor betydelse för effektiviteten är att det digitala handläggningsstödet för förrättningsverksamheten nu också kan hantera flertalet större och mer komplexa förrättningar, ca 90 procent av alla förrättningar hanteras med hjälp av handläggningsstödet. Digitaliseringen av de omfångsrika förrättningsarkiven innebär också stora effektivitetsvinster liksom utvecklingen av karthanteringssystemet ArcCadastre.

Riksdagens beslut om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988), vilken trädde i kraft den 1 januari 2004 och som gör det möjligt att bilda tredimensionellt avgränsade fastigheter har under året börjat tillämpas med i huvudsak goda erfarenheter. I första hand har de genomförda förrättningarna avsett uppdelning av en befintlig byggnad i en bostadsdel och en kommersiell del.

Geografisk information och fastighetsinformation

Arbetet med att utveckla ett nytt inskrivningssystem fortskrider. Inskrivningssystemet, där samtliga lagfarter, inteckningar etc. hanteras, utvecklades i huvudsak på 1970-talet

¹ RTK är förkortning av Real Time Kinematic, d.v.s. realtidsmätning med centimeterngrannhet.

och utgör ett av samhällets viktigaste offentliga datasystem. Hela fastighets- och kreditmarknaden är beroende av en stabil och säker drift av systemet. Det nya inskrivningssystemet skall fortsatt garantera detta och samtidigt uppfylla nya krav på integrerad elektronisk hantering mellan fastighetsmarknadens aktörer, kraven på ett modernt användaranpassat handläggningsstöd vid inskrivningsmyndigheterna samt kraven på myndighetssamverkan och tillgänglighet (24-timmarsmyndigheten).

Lantmäteriverket har på regeringens uppdrag tagit fram en plan för komplettering av fastighetsregistret med en miljödel (dnr M2004/4142/Bo). I uppdraget ingick att redovisa kostnader för uppbyggnad, införande, förvaltning och för eventuella användaravgifter. Miljödelen skulle utgöra ett värdefullt "signalsystem", dvs. ge myndigheter och allmänhet information om att verksamhet av betydelse för miljön berör en eller flera fastigheter. Miljöinformation används inom snart sagt alla samhällsområden och verksamheter och användningen ökar stadigt. En samlad, lättillgänglig information skulle ge många positiva effekter i samhället. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Nationellt samordningsansvar

I IT-propositionen (prop. 2004/05:175), Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället har regeringen redovisat sin bedömning att Lantmäteriverket bör ges ett nationellt samordningsansvar för produktion, samverkan och utveckling inom området grundläggande geografisk information och fastighetsinformation.

Proposition angående lantmäteriverksamheten

Regeringen avser att under hösten lämna en proposition angående Lantmäteriverksamheten.

Långsiktig försörjning och arkivering av fjärranalysdata

Rymdstyrelsen, Lantmäteriverket, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SMHI har på regeringens uppdrag utrett behovet av långsiktig försörjning och arkivering av fjärranalysdata över Sverige (dnr M2005/1696/Bo). I rapporten föreslås att ett nytt satellitdataarkiv inrättas. Fjärranalys innebär insamling och bearbetning av data från bland annat satellitbilder. Metoden är mycket användbar t.ex. för miljöövervakning (spåra förändringar i miljön över tiden), inom

skogsbruket (analys av hur skogen avverkas och utvecklas) eller vid hantering av kriser i samhället, t.ex. vid naturkatastrofer. Flera myndigheter och organisationer behöver ha tillgång till samma fjärranalysdata, för olika ändamål. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

INSPIRE

Lantmäteriverksamheten innehåller allt större inslag av internationellt samarbete. Bland annat har EU-kommissionen tagit initiativ till INSPIRE, Infrastructure for Spatial Information in Europe, med målsättningen att upprätta en infrastruktur för geografisk information i Europa som stöd för bl.a. miljöpolitiken. Digital lägesbunden information, som vägnät, administrativa gränser, vattendrag, byggnader och vegetationsskikt, skall harmoniseras och tillgängliggöras. En politisk överenskommelse träffades i Europeiska rådet i juni 2005. Rådet och Europaparlamentet väntas fatta ett gemensamt beslut under hösten 2006 och direktivet skall träda i kraft 2007.

3.6.5 Insatser utanför politikområdet

Strategi för hållbar utveckling

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Det betyder att alla beslut skall utformas med hänsyn till ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser i ett längre tidsperspektiv. Som stöd för regeringens arbete för målet finns en strategi för hållbar utveckling. Strategin reviderades 2004 av regeringen och delgavs riksdagen (skr. 2003/04:129). Ett samordningskansli för hållbar utveckling finns inom Regeringskansliet sedan december 2003. Det är förlagt till Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet. Kansliet har en samordnande och pådrivande roll och stöds av Hållbarhetsrådet, som är förlagt till Boverket.

I strategin har regeringen identifierat fyra strategiska framtidsfrågor. De är Miljödriven tillväxt och välfärd, En god hälsa – framtidens viktigaste resurs, En samlad politik för hållbart samhällsbyggande, samt Barn och ungdomspolitik för ett åldrande samhälle.

Det finns ett livaktigt internationellt samarbete om hållbar utveckling inom EU, FN, OECD och i det nordiska samarbetet. Sverige är där en aktiv deltagare. EU:s hållbarhetsstrategi är

föremål för en översyn som skall leda till beslut om en ny strategi. Kommissionen avser att under hösten 2005 framlägga förslag. Inom FN pågår ett omfattande arbete som leds av kommissionen för hållbar utveckling (CSD). OECD:s ministermöte i maj 2004 behandlade frågor om hållbar utveckling.

Regeringen avser att revidera den nationella strategin för hållbar utveckling.

Hållbarhetsrådet

I enlighet med vad regeringen aviserade i föregående budgetproposition har Hållbarhetsrådet (tidigare benämnt nationellt forum för hållbar utveckling) inrättats genom beslut av regeringen i maj 2005. Ett kansli är knutet till rådet vilket är förlagt till Boverket. Rådet är ett instrument i genomförandet av den nationella strategin för hållbar utveckling (skr. 2003/04:129). En viktig del i strategin är att främja idédebatt, kommunicera resultat och goda exempel, utveckla samarbetet mellan samhällets aktörer samt stödja nytänkande och forskning och utveckling. Här kan rådet göra viktiga insatser på den regionala och lokala nivån. En viktig utgångspunkt för rådet är att verka inom hållbarhetsstrategins alla tre dimensioner; den miljömässiga, den ekonomiska och den sociala. Rådet stödjer det samordningskansli för hållbar utveckling som har inrättats i Regeringskansliet (se Strategi för hållbar utveckling ovan). En verksamhetsplan som läggs fast av regeringen kommer att gälla för rådet.

Lägenhetsregister

En proposition (prop. 2004/05:171) om en ny lag om lägenhetsregister har lagts fram till riksdagen. Ett lägenhetsregister, med samtliga bostadslägenheter, gör det möjligt att införa folkbokföring på lägenhet. Lägenhetsregistret och folkbokföring på lägenhet är förutsättningarna för framställning av registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik. Statistiken är ett nödvändigt underlag på nationell och kommunal nivå för planering, resursfördelning med mera.

Lantmäteriverket skall ansvara för lägenhetsregistret och Skatteverket för folkbokföring på lägenhet. De flesta uppgifterna i lägenhetsregistret hämtas från fastighetsregistret, vissa uppgifter skall lämnas av fastighetsägarna. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Miljöpolitik

Enligt plan- och bygglagen får planläggning inte medverka till att en *miljökvalitetsnorm* enligt miljöbalken överträds. Regeringen har i december 2004 fastställt åtgärdsprogram avseende miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län respektive kvävedioxid i Göteborgsregionen. Regeringen har också tillkallat en särskild utredare som bl.a. skall analysera åtgärdsprogrammets förutsättningar att uppfylla miljökvalitetsnormer. Utredaren skall också se över förhållandet mellan åtgärdsprogrammen och kommunala översikts- och detaljplaner. Boverket har under 2004 inriktat arbetet inom detta område på att sammanställa kunskap om systemet och erfarenheter från tillämpningen. Materialet kommer att ligga till grund för ett samlat orienterande material för spridning till berörda målgrupper. Verket avser att under innevarande år publicera en skrift för att belysa frågor om miljökvalitetsnormer i den fysiska planeringen.

Energipolitik

Regeringen förbereder för närvarande genomförandet av EG-direktivet om byggnaders energiprestanda som ställer krav på energideklarering av byggnader vid uppförande, försäljning och uthyrning samt för större byggnader med offentlig verksamhet. Deklarationerna skall bland annat innehålla information om byggnadens energiprestanda och åtföljas av förslag till kostnadseffektiva energieffektiviseringsåtgärder. Utredningen om byggnaders energiprestanda redovisade sitt slutbetänkande Energideklarationer – Metoder, utformning, register och expertkompetens (SOU 2005:67) i augusti 2005. Utredningen remissbehandlas för närvarande

Regeringen beslutade den 16 december 2004 om ett uppdrag till Boverket om energieffektivisering i bebyggelsen (M2004/4246/Bo). I uppdraget ingår förslag till förändringar i lagstiftning som rör ny- och ombyggnad samt införande av ekonomiska incitament för att, i samspel med redan beslutade åtgärder, uppnå ytterligare energieffektiviseringar i byggnaders driftskede. Uppdraget har presenterats den 8 september 2005.

Den 1 april 2004 trädde lagen (2003:1204) om skattereduktion för vissa miljöförbättrande åtgärder i permanentbostäder i kraft. De åtgärder som kan ge skattereduktion är byte till

energieffektiva fönster i småhus och installation av bibränsleeldat uppvärmningssystem i nyproducerade småhus. I april 2005 beslutade regeringen om ett stöd för energiinvesteringar i offentliga lokaler. I Miljömålspropositionen (2004/05:150) aviseras vidare en analys av fastighetsbeskattningen när det gäller sambandet mellan energieffektiviseringsåtgärder och ökade taxeringsvärden. (se vidare under utgiftsområde 21 *Energi*).

Näringspolitik

Regeringen har i linje med riksdagens önskemål (bet. 2001/02:NU12) tillsatt en kommitté, *Nationella träbyggnadsstrategin*, med uppdrag att främja användningen av trä i byggandet. Berörda företrädare från skogsnäringen, byggsektorn och myndigheter skall delta i arbetet. I uppdraget ingår bland annat åtgärder för att stimulera offentliga byggherrar att bli föregångare för modernt träbyggande och utbildning av yrkesverksamma arkitekter, konstruktörer och byggherrar i modern träbyggnadsteknik.

Målet är att trä ska bli ett alternativ som naturligt övervägs då större och offentliga byggnader och byggnadsverk uppförs, med ökad konkurrens på byggmarknaden som följd. Därtill lämpar sig trä väl för ett industrialiserat byggande. Utvecklingen av nya system och metoder inom träbyggandet bör därför bidra till ökad industrialisering och därmed färre fel och skador.

Storstadspolitik

En särskild utredare har i mars 2005 lämnat betänkandet 'Storstad i Rörelse –kunskapsöversikt över utvärderingar av storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal' (SOU 2005:29). Kunskapsöversikten är av betydelse för att hitta metoder för att bryta den sociala, ekonomiska och diskriminerande segregationen som råder i flera av Sveriges förorter. Detta är viktiga frågor i arbetet för en hållbar storstadsutveckling i Sverige.

3.7 Resultat och analys

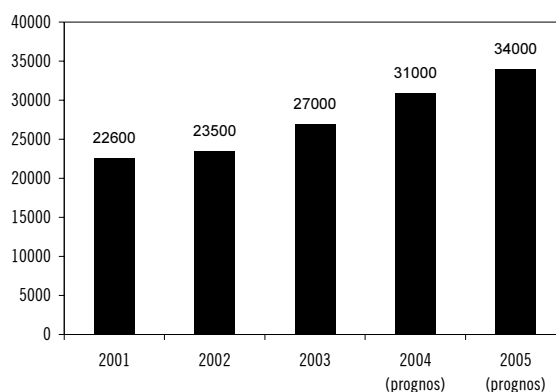
3.7.1 Verksamhetsområde Bostadsförsörjning

Resultat

Bostadsbyggandet

Boverket uppskattar antalet nya bostäder under 2004 till ca 31 000. Av tillskottet utgörs 28 000 av nyproduktion och 3 300 ett tillskott genom bl.a. omvandling av lokaler. Påbörjade ombyggda lägenheter omfattade totalt ca 26 650. Boverket bedömer i sin senaste prognos från september månad² i år att nytillskottet under 2005 blir 34 000 bostäder.

Diagram 3.1 Nytillskott av bostäder 2001-2005, påbörjade bostäder genom ny- och ombyggnad

Källa: Statistiska Centralbyrån och Boverket

Räntebidrag

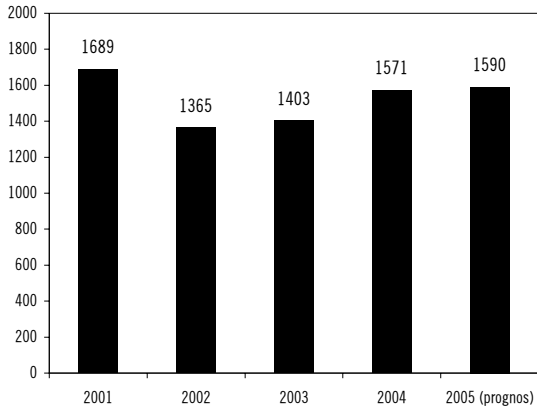
Budgetåret 2004 anvisades 1 621 miljoner kronor i statsbudgeten för anslaget räntebidrag. Utgifterna under 2004 var ca 49 miljoner kronor lägre än anslaget. Även under 2005 beräknas utgifterna bli lägre än det anvisade beloppet.

De mest betydelsefulla faktorerna för anslagsförbrukningen är räntenivån och byggvolymen. Den senare påverkas i sin tur av flera faktorer, t.ex. ränteläge, utvecklingen av hushållens disponibla inkomster och arbetslöshetens omfattning. Utgifternas storlek är således i hög grad beroende av den samhällsekonomiska utvecklingen i stort.

² Denna prognos är något högre än Boverkets prognos från april, vilken ligger till grund för räntebidragsberäkningarna tabell 3.14 avsnitt 3.11.2. Den nya prognosen har inte kunnat beaktas.

Utgifterna för räntebidrag nådde sin lägsta nivå under 2002 då de gamla räntebidragsärendena fasats ut. Utgifterna för räntebidrag ökade återigen under 2003 och kommer att fortsätta öka i takt med att antalet nya räntebidragsärenden växer.

Diagram 3.2 Utbetalning av räntebidrag i miljoner kronor under åren 2001-2005

Källa: Boverket

Investeringsbidrag och investeringsstimulans

Ett tillfälligt investeringsbidrag om 2,5 miljarder kronor infördes 2001 för nybyggnad av hyresbostäder i områden med bostadsbrist. Investeringsbidraget upphör vid utgången av 2006 (se även avsnitt 3.6.1).

Under 2003 infördes dessutom en särskild investeringsstimulans för anordnande av mindre hyresbostäder i tillväxtområden. Den gäller också t.o.m. 2006. Investeringsstimulans och investeringsbidrag kan kombineras men då reduceras investeringsbidraget på visst sätt. Vid utgången av juli 2005 har investeringsbidrag och/eller investeringsstimulans beviljats för nyproduktion av ca 17 550 bostäder. Investeringsstimulansen för bostadsbyggande ersatte det tidigare investeringsbidraget för studentbostäder som infördes 2000. Vid utgången av juli 2005 har ca 16 850 studentbostäder beviljats investeringsstimulans eller det tidigare investeringsbidraget.

Kreditgarantier

2004 innebar en ny fas i utvecklingen för Statens bostadskreditnämnd (BKN) och de statliga kreditgarantierna för ny- och ombyggnad av bostäder. Enligt de nya reglerna baseras garantibeloppet på ett marknadsvärde och inte som tidigare på ett schablonvärde. Villkoren för kreditgarantin regleras i ett avtal om statlig kreditgaranti som sluts mellan BKN och

långivaren i varje enskilt garantiärende. Med de nya regler som infördes har kreditgarantierna mött ett ökat intresse från marknaden men det har ännu inte avspeglats i stora förändringar av volymen nytecknade garantier. Den totala garantistocken minskade under året och omfattar 8 563 miljoner kronor. BKN:s kreditgarantier utgör dels garantier som tecknats efter 1997, vilka helt och hållet är avgiftsfinansierade och dels äldre som både är anslags- och avgiftsfinansierade.

Avgiftsfinansierade kreditgarantier

Det finns fem olika kreditgarantier som är avgiftsfinansierade (se avsnitt 3.11.2). Inom kreditgarantin Nya garantier för ny- och ombyggnad minskade det garanterade beloppet till 2 047 miljoner kronor under 2004. Minskningen beror på fortsatt lågt tillskott och på att det uppsagda garantibeloppet är fortsatt högt. Under året har ingen ersättning för skador lämnats.

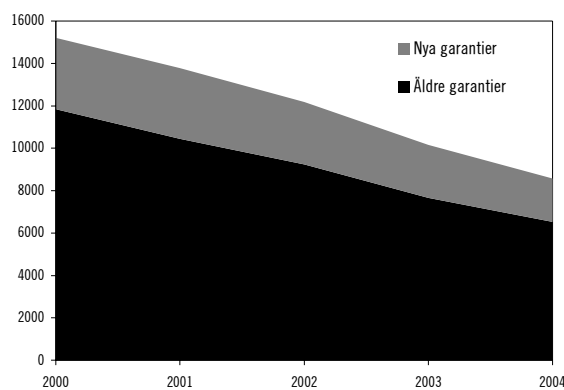
Inga nya kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden tillkom under 2004. Garantistocken uppgick vid utgången av 2004 till ca 620 miljoner kronor och garantireserven till 138 miljoner kronor. Inga övriga garantier har utfärdats. Kooperativa hyresrättsföreningar är en ny upplåtelseform och förhållandevis få föreningar har hittills bildats. För övriga garantier har BKN varit beroende av Statens bostadsnämnds verksamhet och de avtal om statligt stöd för omstrukturering av kommunala bostadsföretaget som Statens bostadsnämnd träffat med kommunerna. Kreditgarantier har hittills bara i begränsad utsträckning utgjort ett inslag i dessa avtal.

Äldre kreditgarantier

Inom Verksamhetsgrenen Äldre garantier minskade det garanterade beloppet till 6 516 miljoner kronor under 2004, framför allt pga. uppsagda garantier. Under året beslutades om ersättning för 27 garantier med ett sammanlagt ersättningsbelopp om 20 miljoner kronor, vilket är en kraftig minskning jämfört med 2002. Det låga ränteläget är den viktigaste förklaringen till de minskande ersättningsnivåerna. Totalt fram t.o.m. 2004 uppgår utbetalningarna av ersättning till 8 786 miljoner kronor. Nästan hela detta belopp avser ersättningar hänförliga till de hus som påbörjats före 1992 för vilka åtaganden utstälts före garantisystemets tillkomst.

Den s.k. garantireserven, vilken fungerar som en buffert för utbetalning av ersättningar, uppgick vid årets slut till 1 231 miljoner kronor.

Diagram 3.3 Den totala garantistocken för ny- och ombyggnad av bostäder fördelat på äldre och nya garantier

Statens bostadsnämnd

Statens bostadsnämnd (SBN) har kontinuerligt följt upp de avtal om statligt stöd till omstrukturering som träffas med kommunerna, både vad gäller SBN:s egna avtal och de avtal som träffats av föregångaren Bostadsdelegationen. Bostadsdelegationen träffade avtal om rekonstruktion av bostadsföretag med sammanlagt 38 kommuner. Dessa ärenden avser omstrukturering av kommunala bostadsföretag i syfte att uppnå långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar för företagen och inkluderar i regel åtgärder för att anpassa utbudet av bostäder till den långsiktiga efterfrågan genom avveckling av överflödiga bostäder och lösen av motsvarande lån. Enligt avtalen skall sammanlagt drygt 11 000 lägenheter avvecklas eller utvecklas för annan användning.

Enligt SBN:s genomgång har de överenskomna åtgärderna överlag bidragit till att förbättra bolagens ekonomiska situation. Vakanserna har i de flesta fall minskat, de ekonomiska resultaten och likviditeten har förbättrats samtidigt som skuldsättning och bokförda värden har minskat.

Genomgången tyder på att stödnivåerna varit tillräckliga. I ett antal fall har dock befolkningsutvecklingen visat sig bli avsevärt sämre än vad som förutsattes vid avtalsstillfället, vilket medfört fortsatta vakansproblem. I några fall har dessa kommuner ansökt om ytterligare statligt stöd för omstrukturering hos SBN.

Avvecklingen av lägenheter följer i stort den överenskomna takten. Merparten, drygt 78 procent, av de aktuella lägenheterna har permanent lyfts bort från bostadsmarknaden - främst genom rivning men även genom försäljning eller ny användning. Ytterligare 15 procent av lägenheterna används inte längre som bostäder men är ännu inte helt avvecklade.

Anledningen till att alla lägenheter ännu inte är avvecklade är dels att avtalen löper över flera år, dels att kommunerna i några fall ligger efter med avvecklingen.

Från och med den 1 januari 2006 avses SBN, att inordnas i Statens bostadskreditnämnd (se avsnitt 3.6.1).

Länsstyrelsernas arbete med bostadsadministration

Länsstyrelserna fattar beslut i fråga om ansökningar om subventioner till bostadsbyggande. Länsstyrelserna utför även vissa uppgifter enligt lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag. Det gäller frågor som godkännande av allmännyttigt bostadsföretag, återkallelse av godkännande samt tillståndsprövning av överlåtelse av fast egendom samt aktier och andelar i kommunala bostadsföretag.

Länsstyrelserna spelar även en viktig roll regionalt när det gäller bostadsförsörjningen, genom att utgöra ett stöd för kommunerna och genom att initiera och delta i olika projekt och nätverk. Det årligen återkommande arbetet med återkoppling av resultaten från Boverkets bostadsmarknadsenkät samt de årliga länsvisa bostadsrapporterna utgör ett centralt moment.

Analys och slutsatser

Bostadsmarknadsläget

Det finns drygt 4,4 miljoner permanentbostäder i Sverige. Uppgiften baseras på en uppräkningsuppgift från Folk- och bostadsräkningen 1990 med senare års bostadsproduktion. Antalet motsvarar ca 486 bostäder per tusen invånare, vilket innebär att den genomsnittliga hushållsstorleken är drygt två personer. Trenden är att hushållsstorleken i Sverige, liksom i övriga Europa, minskar.

Sverige har ett relativt modernt bostadsbestånd och endast någon procent av bostäderna saknar modern utrustningsstandard. Under det senaste decenniet har dock underhållet legat på

en något lägre nivå än vad som är motiverat av tekniska skäl, varför Boverket anser att en växande del av beståndet är moget för underhåll.

Från 1999 har bostadsbyggandet ökat successivt och målet att 120 000 bostäder skall påbörjas under mandatperioden 2003–2006 kommer enligt Boverket att uppnås.

Trots att bostadsbyggandet har ökat de senaste åren har det fortfarande inte nått upp till de nivåer som krävs för att möta efterfrågan i tillväxtregionerna. Flera av de nuvarande stödåtgärderna är tidsbegränsade och upphör vid utgången av 2006.

Bostadsmarknadsläget varierar kraftigt mellan olika regioner i landet. Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2005, som är en sammanställning av kommunernas egna bedömningar, pekar på att bostadsbristen fortsätter att öka. Av Sveriges befolkning bor drygt 60 procent i någon av de 111 kommuner som uppger att de har bostadsbrist. Det är främst brist på små- och medelstora hyresbostäder men ofta saknas även ett tillräckligt utbud av andra boendeformer.

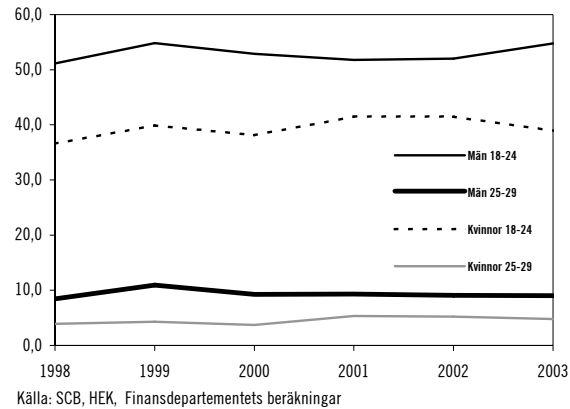
Ungdomars bostadsproblem beror främst på brist på bostäder och då särskilt billiga bostäder. Många ungdomar har också svårigheter att klara boendekostnaderna. Inkomstutvecklingen för unga har enligt BKN varit sämre jämfört med den för äldre under nittioalet.

Regeringen har särskilt uppmärksammat ungdomars situation på bostadsmarknaden och tillsatt en nationell bostadssamordnare med uppgift att arbeta för att underlätta ungdomars tillträde på bostadsmarknaden (se vidare avsnitt 3.6.1). Investeringsstimulansen som infördes 2003 avser byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder med rimliga hyror. Dessa bostäder efterfrågas främst av ungdomar. Regeringen har även under året uppdragit åt BKN att undersöka förutsättningarna att förbättra ungdomars möjligheter att skaffa bostad inom det befintliga beståndet. BKN lämnade rapporten Egen härd i april 2005 (se vidare avsnitt 3.6.1).

Enligt Statistiska centralbyråns undersökning om Hushållens ekonomi (HEK) bodde drygt 50 procent av männen i åldrarna 18–24 år kvar hos föräldrarna 2002. För kvinnorna i samma åldersgrupp var siffran knappt 40 procent. I åldersgruppen 25–29 år bodde knappt 10 procent av männen och ca 5 procent av kvinnorna fortfarande kvar hos sina föräldrar. I diagrammet

nedan visas utvecklingen över tid. Andelen kvarboende har varit förhållandevis stabil under den redovisade perioden. Skillnaderna mellan män och kvinnor är tydliga även om de har minskat något över tiden.

Diagram 3.4 Andelen (i procent) kvarboende i föräldrahemmet, män och kvinnor i åldersgrupperna 18-24 och 25-29 år

Flera kommuner har ett överskott av bostäder. Antalet outhyrda lägenheter minskar dock kontinuerligt till följd av bl.a. rivning och försäljning. I bostadsmarknadsenkäten 2005 uppgav en tredjedel av landets kommuner att de har bostadsöverskott, för bara två år sedan uppgav hälften av alla kommuner att de hade ett överskott. Ett fyrtiotal kommuner uppger att de överväger att riva bostäder.

Statens bostadsnämnds insatser för att stödja kommunernas omstrukturering av kommunala bostadsföretag har bidragit till att minska obalanserna på bostadsmarknaden på orter med vikande befolkningsunderlag. De regionala skillnaderna på bostadsmarknaden är betydande och förväntas bestå. Det statliga bolaget Statens Bostadsomvandling AB (SBO) som är ett komplement till Statens bostadsnämnd, arbetar aktivt för att stödja det fortsatta omstrukturingsarbetet.

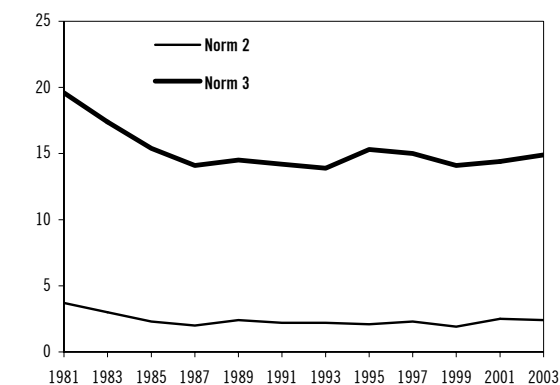
Utrymmesstandard

Ett centralt mått vad det gäller boendestandard är utrymmesstandard. Allt eftersom utrymmesstandarderna har förbättrats har även kraven på godtagbar standard ökat. Den s.k. trångboddhetsnorm 2 innebär att fler än två boende per rum, kök och vardagsrum oräknade, räknas som trångbodda. Definitionen gäller endast hushåll med minst två personer. Enpersons-hushåll är aldrig trångbodda.

Trångbodda enligt trångboddhetsnorm 3 är personer som bor i en bostad där det är fler än en boende per rum, kök och ett rum oräknade samt enpersonshushåll i ett rum och kök eller mindre. Om det finns samboende vuxna i hushållet reduceras rumskravet med ett rum.

Den s.k. Trångboddhetsnorm 3 har en ännu mer snäv bedömning av vad som är trångboddhet. Normen innebär att hushållet skall ha en lägenhet med kök och vardagsrum samt rum för förälder och eget rum för varje barn och annan hushållsmedlem.

Diagram 3.5 Andel trångbodda (i procent) i åldrarna 16-84 år enligt norm 2 och norm 3 1981-2003

Källa: Statistiska Centralbyrån

Utrymmesstandarden förbättrades fram till slutet av 1980-talet varefter den varit konstant med en tendens till att öka från början av 2000-talet. För ytterligare uppgifter om trångboddhet kopplat till etnisk bakgrund se vidare avsnitt 3.8.

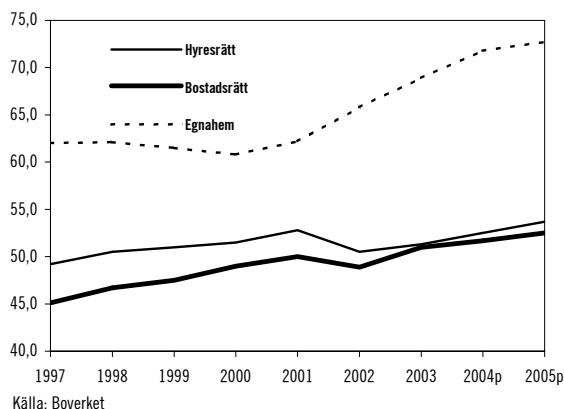
Hushållens boendeutgifter³

Med boendeutgifter avses hushållens löpande utgifter, dvs. det är fråga om ett likviditetsperspektiv. I detta sammanhang är det viktigt att också beakta hushållens totala ekonomiska situation och hur denna utvecklats, inte minst vilket konsumtionsutrymme som återstår efter att boendet är betalt.

Enligt en rapport från Boverket, baserad på Statistiska centralbyråns HEK-undersökning, beräknas den genomsnittliga årliga boendeutgiften 2005 uppgå till 58 900 kronor, en ökning med 2 600 kronor (217 kr/månad) eller

4,6 procent jämfört med 2003⁴. Enligt Boverkets prognos är boendeutgifterna 2005 i genomsnitt högst för boende i egnahem (72 700 kronor). Därefter kommer hushåll boende i hyresrätt (53 700 kronor) medan hushåll i bostadsrätt i genomsnitt beräknas ha lägst boendeutgift (52 500 kronor). Skillnaderna i boendeutgift är dock större mellan hushåll inom respektive upplåtelseform än skillnaderna mellan hushåll i olika upplåtelseformer⁵.

Diagram 3.6 Genomsnittlig boendeutgift (i tusentals kronor) mellan 1997-2008 fördelat på upplåtelseform

Källa: Boverket

Boendeutgiftens andel av hushållens disponibla inkomst är i genomsnitt 23 procent 2005. Variationerna är dock stora mellan olika upplåtelseformer och hushåll. För ett genomsnittligt hushåll som bor i en hyreslägenhet är boendeutgiftsandelens ca 28 procent. För hushåll i bostadsrätt och egnahem är andelen 21 respektive 20 procent.

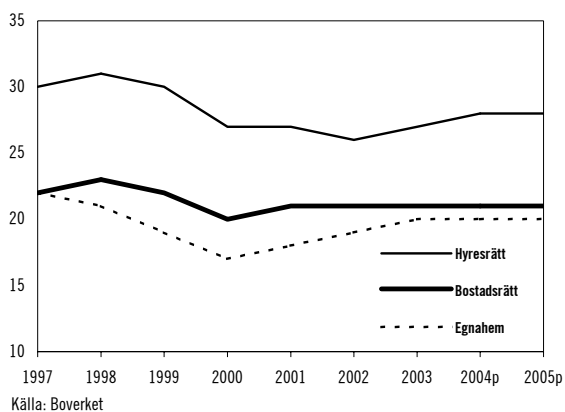
Högst genomsnittlig boendeutgiftsandel har ensamboende ålderspensionärer, ensamstående med barn samt ensamstående utan barn. Lägst boendeutgiftsandel har samboende utan barn och samboende ålderspensionärer.

Både boendeutgifterna och hushållens inkomster varierar såväl inom respektive upplåtelseform som mellan de olika upplåtelseformerna och mellan landets kommuner och regioner.

⁴ Utfall föreligger t.o.m. 2003, för åren 2004 – 2008 har Boverket gjort framskrivningar.

⁵ I redovisningen av nivån på boendeutgifterna har inte beaktats att hushållens bostäder skiljer sig åt vad gäller läge och bostadsstandard (t.ex. storlek) eller att det finns regionala skillnader.

³ Allt i 2003 års prisnivå.

Diagram 3.7 Boendeutgiften i procent av den disponibla inkomsten mellan 1997 och 2005

Källa: Boverket

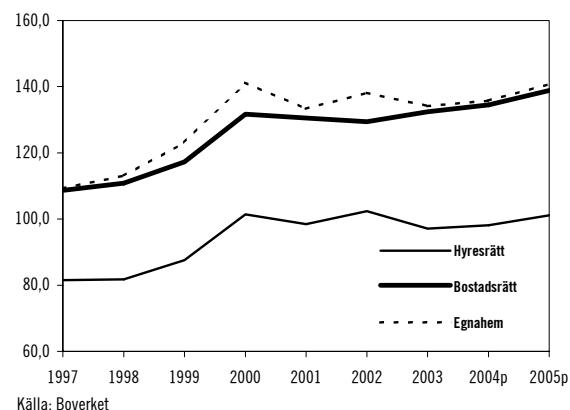
Regeringens målsättning är att alla hushåll skall kunna ha tillgång till en god bostad till rimliga boendeutgifter, varvid hänsyn måste tas till såväl boendeutgiftsandel som till hur stort konsumtionsutrymme som återstår när boendet är betalt.

Enligt Boverkets beräkningar har hushållens konsumtionsutrymme efter att boendet är betalat och räknat per konsumtionsenhet, ökat med i genomsnitt 21 400 kronor eller 22 procent mellan 1997 och 2003, något lägre för hyresrättsboende (19 procent) och något mer för boende i egnahem (23 procent) respektive bostadsrätt (22 procent).

Mellan 2002 och 2003 minskade konsumtionsutrymmet efter boendeutgifterna var betalda för de flesta hushåll. De hushållsgrupper som i genomsnitt fick ett ökat konsumtionsutrymme var ensamboende och samboende ålderspensionärer i bostadsrätt, 9 procent respektive 12,5 procent, samt gruppen övriga hushåll i bostadsrätt 9 procent⁶.

Mellan 2003 och 2005 beräknas konsumtionsutrymmet öka med i genomsnitt 2 900 kronor (4,4 procent).

Lägst återstående konsumtionsutrymme per konsumtionsenhet efter att boendeutgiften är betald har ensamstående med barn, följda av ensamboende ålderspensionärer. Boende i hyresrätt har högre boendeutgiftsandel och lägre återstående konsumtionsutrymme än motsvarande hushållstyper i övriga upplåtelseformer.

Diagram 3.8 Konsumtionsutrymme i tusentals kronor per konsumtionsenhet efter att boendet är betalt mellan 1997 och 2005

Källa: Boverket

Till detta kommer skillnader mellan olika delar av landet. Vid en jämförelse av medianvärden framgår att skillnaderna samvarierar med regionernas storlek såtillvida att disponibel inkomst, boendeutgift och konsumtionsutrymme efter boendeutgift – oavsett upplåtelseform – är högst i Stor-Stockholm, följt av Stor-Göteborg, övriga kommuner med mer än 75 000 invånare och därefter kommuner med färre än 75 000 invånare.

Samlad bedömning

Fortfarande är bristen på bostäder ett stort problem på många orter, inte minst inom storstads- och högskole-/universitetsregioner. Samtidigt har flera kommuner ett överskott på bostäder, även om situationen har förbättrats. Regeringens samlade bedömning är att de statliga insatserna inom politikområdet har bidragit till att främja bostadsförsörjningen och att hålla nere kostnadsutvecklingen inom nyproduktionen av bostäder. Även insatserna för att åtgärda problemen för vissa kommuner med stora bostadsöverskott bedöms ha varit effektiva.

Mot bakgrund av de mål och den problembild som redovisats har regeringen vidtagit ett antal åtgärder (se aktuella uppdrag och utvärderingar avsnitt 3.6.1) för att främja bostadsförsörjningen.

⁶ Övriga hushåll är hushåll utan barn 0-19 år där det utöver referenspersonen och hans/hennes ev. sammanboende även finns andra vuxna. Dessa övriga vuxna är oftast barn 20 år och äldre.

3.7.2 Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling

Resultat

Fysisk planering

De initiativ som har tagits inom samhällsplaneringen syftar till att främja en utveckling av bebyggelsen som beaktar alla aspekter av hållbar utveckling, d.v.s. de ekonomiska, sociala och miljömässiga. Den fysiska planeringen har stor betydelse för att uppnå miljö kvalitetsmålen, särskilt målet God bebyggd miljö. Resultatbedömning av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö redovisas närmare under utgiftsområde 20, *Miljöpolitik*. Resultatbedömning beträffande kulturhistoriskt värdefull bebyggelse redovisas närmare under utgiftsområde 17, *Kulturpolitik*.

Inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken har regeringen genom ett särskilt uppdrag initierat ett metodutvecklingsarbete som bl.a. lyfter fram behovet av att utveckla samverkan mellan den kommunala översiktsplaneringen och de regionala utvecklingsprogrammen (RUP). RUP skall redovisa en sektorsövergripande strategi för regionens långsiktigt hållbara utveckling. Boverket är en av flera myndigheter som medverkar i uppdraget som skall redovisas senast den 30 september 2005.

Miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar

Den 21 juni 2004 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att bl.a. kommunala översiktsplaner och detaljplaner skall miljöbedömas om genomförandet av planerna kan medföra en betydande miljöpåverkan. Lagändringen är en följd av EG-direktivet (2001/42/EG) om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan. Den 1 maj 2005 trädde vidare en ändring i plan- och bygglagen i kraft som innebär att vissa bestämmelser i miljöbalken skall tillämpas om en detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för vissa verksamheter eller åtgärder – t.ex. för industriändamål eller uppförande av köpcentrum – och dessa kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Dessa bestämmelser är en del av genomförandet av rådets direktiv 85/337/EEG om bedömning av inverkan på miljön av vissa

offentliga och privata projekt, det s.k. MKB-direktivet. Boverket skall i samråd med Naturvårdsverket och Sveriges Kommuner och Landsting ta fram råd och vägledning för tillämpningen av plan- och bygglagen avseende de bestämmelser som införts i författningar i samband med genomförandet av direktiv 2001/42/EG (se ovan). Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2005.

Buller i planering

Buller är ett utbrett miljö- och folkhälsoproblem och den miljöstörning som berör flest människor i Sverige. Stadsplaneringen är i dag i stor utsträckning inriktad mot att förtäta befintliga bebyggelsemiljöer och att eftersträva en funktionsblandning av bostäder, service och verksamheter. En samhällsplanering med denna inriktning kan minska transportbehovet men den kan också medföra att fler människor blir störda av buller. Boverket har haft regeringens uppdrag att i samråd med bl.a. Socialstyrelsen, Naturvårdsverket och Svenska Kommunförbundet utarbeta ett fördjupat underlag för tillämpningen av de riktvärden för trafikbuller som riksdagen tagit ställning till. Boverket, som redovisat uppdraget i november 2004, rekommenderar en restriktiv syn på avsteg från riktvärdena och anger att avsteg enbart bör accepteras under vissa angivna förutsättningar i städernas centrala delar. Syftet med Boverkets rekommendationer är att de skall tjäna som vägledning för kommunernas och länsstyrelsernas tillämpning av riktvärdena och därmed underlätta för myndigheterna att planera för bostadsbyggande.

Genom förordningen (2004:675) om omgivningsbuller har EG-direktivet om omgivningsbuller införlivats i svensk lagstiftning. Förordningen syftar till att samordna arbetet med buller genom gemensamma bullermått, kartläggnings- och beräkningsmetoder, information till allmänheten och att fastställa åtgärdsprogram. I förordningen redovisas vilka kommuner som vid olika tidpunkter skall ha kartlagt omgivningsbullret och upprättat åtgärdsprogram.

Ändrad instansordning för beslut enligt plan- och bygglagen

Kommunens beslut i fråga om bygglov, rivningslov, marklov och förhandsbesked överklagas enligt plan- och bygglagen till

länsstyrelsen. Genom den reform som genomfördes den 1 juli 2003 överklagas numera alla länsstyrelsens beslut i dessa ärenden till förvaltningsdomstol. Vissa av länsstyrelsens beslut i dessa ärenden överklagades tidigare till regeringen. Till följd av reformen har regeringen successivt avlastats en allt större mängd förvaltningsärenden enligt plan- och bygglagen. Alltjämt överklagas emellertid bl.a. kommunernas beslut att anta detaljplaner via länsstyrelsen till regeringen. Antalet detaljplaner som överklagats till regeringen under de senaste åren redovisas i nedanstående tabell:

Tabell 3.3 Överklagade detaljplaner 2000 - 2004

Årtal	Antal överklagade ärenden
2000	186
2001	207
2002	199
2003	176
2004	238

I storleksordningen 50 procent av de överklagade detaljplanerna avgörs av regeringen inom ett halvt år. Frågan om hur instansordningen för överklagande av beslut enligt plan- och bygglagen bör se ut i framtiden behandlas inom ramen för den nu pågående översynen av plan- och bygglagstiftningen.

Geotekniska frågor

Statens geotekniska institut (SGI) har under året medverkat och bistått kommuner och räddningstjänster genom besiktnings- och rekommendationer vid inträffade skred. Under de svåra översvämningarna i Sverige sommaren 2004 medverkade SGI i en analysgrupp och institutets erfarenheter av översvämningarna har redovisats i en särskild rapport till regeringen.

Med anledning bl.a. av att nederbörds- och mängderna kan komma att öka, skall SGI redovisa en handlingsplan för att förhindra ras och skred (se avsnitt 3.6.2).

SGI:s forskningsverksamhet inom den traditionella geotekniken har främst inriktats på släntstabilitet, jordförstärkning, grundläggning och riskvärdering. Inom miljögeotekniken har forskningen främst varit inriktad mot hantering av förorenad mark, deponering, restproduktanvändning samt riskanalys.

Den geotekniska rådgivningen har bl.a. innefattat medverkan som expert- och beställarstöd i flera stora infrastrukturprojekt som t.ex. Götaleden i Göteborg samt Norra Länken och Norrortsleden i Stockholm. Den miljögeotekniska rådgivningen har bl.a. omfattat expertstöd vid efterbehandling av förorenade områden, anläggande av deponier samt karakterisering av olika material med potential för miljöpåverkan.

Analys och slutsatser

Skillnader mellan olika delar av landet

Tendenserna till ökande skillnader i befolkningsutveckling mellan olika delar av landet består. Omflyttningen inom landet fortsätter, men befolkningstillväxten är inte längre enbart koncentrerad till storstadsregionerna, utan även medelstora universitets- och högskolestäder samt den tätortsnära landsbygden har haft en förhållandevis stark tillväxt. Möjligheterna till sysselsättning är inte den enda drivkraften för flyttning, utan även önskemål om en attraktiv livsmiljö med utbud av kultur och service är ofta ett motiv, särskilt för ungdomar. Även näringslivets etableringsmönster styrs alltmer av kvaliteter och värden i orters livsmiljö.

För kommunerna innebär dessa tendenser nya utmaningar som också präglar den fysiska planeringen och byggandet.

Ökat regionalt beroende

Utvecklingen har av flera skäl medfört att människor i sin vardag färdas över allt större områden jämfört med förhållandena för några årtionden sedan. I dag är antalet lokala arbetsmarknader i landet, dvs. geografiskt sammanhängande områden där människor både bor och arbetar, bara ca 100 och endast ett 50-tal kommuner utgör en egen lokal arbetsmarknad. Denna utveckling har medverkat till en ökad medvetenhet om regionala beroenden och en ny syn på arbetet för en regional och lokal utveckling. Inriktningen är ofta att skapa förutsättningar för en regionförstoring, dvs. större sammanhängande arbetsmarknads-, bostads- och serviceregioner, vilket får betydelse för den fysiska planeringen.

I över hälften av länen har väsentliga delar av ansvaret för den regionala utvecklingen överförts

från länsstyrelsen till s.k. självstyrelseorgan eller nya kommunala samverkansorgan. Framväxten av en ny regional utvecklingspolitik med nya aktörer på den regionala nivån ställer också kommunernas fysiska översiktsplanering inför nya utmaningar. Många kommuner har sett ett behov av att utveckla ett motsvarande strategiskt synsätt i sin övergripande planering för olika verksamhetsområden, där också den kommuntäckande översiktsplanen enligt PBL kan spela en viktig roll.

Det ökade regionala beroendet har också medverkat till nya former av mellankommunal samverkan i frågor som har anknytning till fysisk planering och byggande. Behovet är dock fortfarande stort av en ökad mellankommunal samverkan i många planeringsfrågor, t.ex. bostadsbyggande, handel, infrastruktur och vindkraft.

Översiktsplaneringens roll

För kommunerna är den fysiska planeringen ett av de viktigaste instrumenten för att kunna bidra till att en hållbar utveckling nås. Översiktsplaneringen har en central roll för plan- och bygglagens funktion. Enligt plan- och bygglagen skall varje kommun ha en aktuell översiktsplan för hela kommunen. Kommunfullmäktige skall minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till översiktsplanens aktualitet. Boverket har gjort en sammanställning över översiktspaneläget i kommunerna. Av sammanställningen framgår att två tredjedelar av landets kommuner fortfarande – 18 år efter det att kravet på en kommuntäckande plan lades fast – ännu inte har antagit någon andra generationens översiktsplan. Antalet kommunomfattande översiktsplaner som antagits under de senaste fem åren framgår av nedanstående tabell.

Tabell 3.4 Antalet antagna kommunomfattande översiktsplaner 2000-2004

Årtal	Antal översiktsplaner
2000	13
2001	8
2002	31
2003	25
2004	18

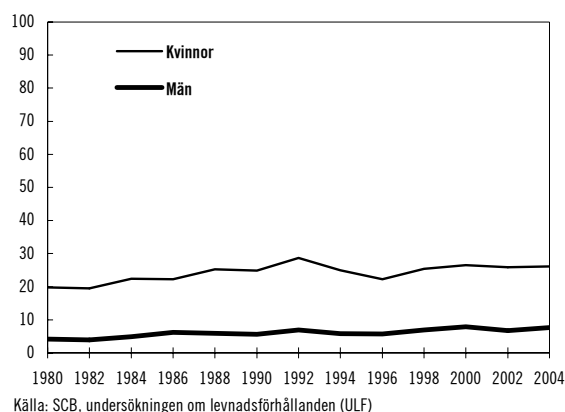
En aktuell, väl genomarbetad och lokalt förankrad översiktsplan utgör ett viktigt underlag för den fortsatta, mera genom-

förändarinriktade planeringen för olika ändamål – som bostäder eller infrastruktur av olika slag. Dessa förhållanden kommer att ägnas fortsatt uppmärksamhet inför den förestående reformeringen av plan- och bygglagstiftningen.

Trygghet i boendet

Ett sätt att mäta trygghet i boendet är att ta reda på hur de boende upplever att vistas i sitt bostadsområde under kvällstid. Det kan bedömas vara ett otryggt boende i de fall personer undviker att gå ut på kvällen av rädsla för att bli utsatta för våld. Tryggheten i boendemiljön har under de senaste decennierna varit relativt konstant, men med en ökande tendens att avstå från att gå ut på kvällen från mitten av nittio-talet. Det är dock tydligt att kvinnor känner en större otrygghet i boendet jämfört med män.

Diagram 3.9 Andel personer mellan 16-84 år fördelat på kön som avstått från att gå ut på kvällen av rädsla för att bli utsatt för våld 1980-2004

3.7.3 Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning

Resultat

Byggregler och tillsyn m.m.

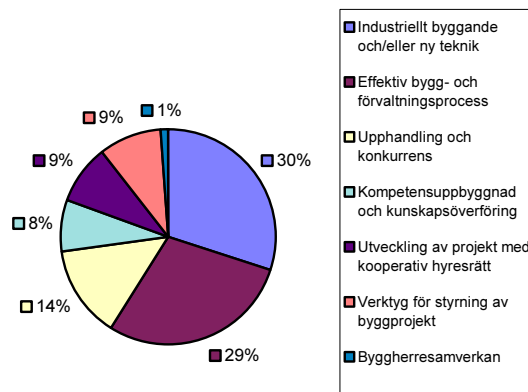
Under de senaste åren har ett omfattande utredningsarbete genomförts för att klarlägga olika förhållanden inom bygg- och fastighetssektorn. Av den tidigare redovisningen i avsnitt 3.6.3 framgår att utredningsförslag föreligger för byggfelsförsäkring, deklaration av byggnader med fokus på radon, ventilation och energianvändning. I vissa avseenden finns utredningsförslag i frågor om fukt, mögel och buller i byggnader och bidrag till hur dessa problem skall kunna undvikas framöver. Vidare

har en översyn gjorts av den obligatoriska ventilationskontrollen m.m. PBL-kommitténs betänkande lämnas i september 2005.

Byggkostnadsforums pilotprojekt

Boverket har t.o.m. 2004 års utgång fattat beslut om stöd till Pilotprojekt i sammanlagt 49 ärenden, varav 20 nya ärenden under 2004. Totalt har drygt 62 miljoner kronor beviljats för pilotprojekt fram till 2004. Dessa fördelar sig enligt diagrammet nedan.

Diagram 3.10 Fördelning av utbetalning till Byggkostnadsforums pilotprojekt efter programområde

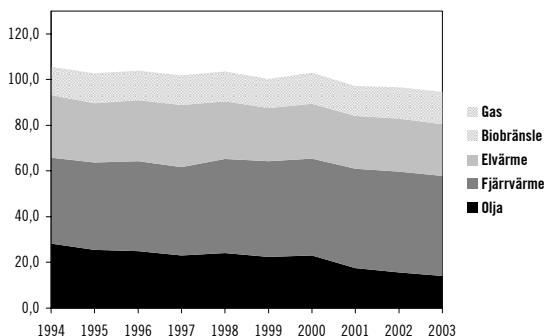
Källa: Byggkostnadsforum, Boverket

Energianvändningen i bostäder och lokaler

Sektorn bostäder och service består av bostäder, lokaler exklusive industrins lokaler, fritidshus och övrig service vilket inkluderar byggsektorn, gatu- och vägbelysning, avlopps- och reningsverk samt el- och vattenverk.

Energianvändningen i denna sektor uppgick år 2003 till 153,8 TWh vilket motsvarade ca 38 procent av Sveriges totala slutliga energianvändning.

Diagram 3.11 Energianvändningen i TWh i bostäder och lokaler mellan 1994 och 2003

Källa: Statens Energimyndighet

Radonbidrag

År 2004 inkom 1 236 ansökningar om bidrag till åtgärder för radonsanering. Det är sex procent fler ansökningar än 2003. Det genomsnittliga bidraget i ärenden som beslutades under 2004 var tre procent högre än i beslut 2003. Av dem som har sökt bidrag för radonsanering i egnahem enligt de nya reglerna från 2003 har utfallet blivit följande. I de ärenden där radonkällan har varit markradon har radonhalten sänkts med i genomsnitt 83 procent. I de ärenden som har gällt radon i byggmaterial har sänkningen varit i snitt 79 procent. I de ärenden där radonkällan har varit en kombination av både markradon och radon i byggmaterial har den genomsnittliga sänkningen varit 98 procent.

Analys och slutsatser

Regeringen anser att det fortfarande i stor utsträckning saknas en helhetssyn och ett livscykelperspektiv på byggande, förvaltning och utveckling av byggnader och anläggningar.

Eftersom byggherren har ett stort ansvar för byggnadens kvaliteter och att samhällskraven uppfylls, är kommunernas, länsstyrelsernas och Boverkets ansvar för tillsyn och uppsikt viktigt för att upprätthålla kvaliteten i byggandet.

Kompetensnivån inom sektorn behöver höjas för att möjliggöra en utveckling där högre kvalitet, rimliga boendekostnader och miljöanpassning m.m. kan erhållas. Regeringen bedömer att det kompetensutvecklingsprogram som genomförs inom ramen för Bygga-Bodialogen är ett viktigt instrument för att nå redan yrkesverksamma. Det är även angeläget att Boverket på andra sätt upprätthåller och ytterligare utvecklar och breddar kontakterna med de som är verksamma i sektorn. Det kan exempelvis gälla utbyte och information av ny kunskap, regeltillämpning och spridning av goda exempel. Inom tillgänglighetsområdet har exempelvis Boverket framgångsrikt genomfört seminarier med de som arbetar med dessa frågor på lokal nivå.

När det gäller tillsyn och kontroll bedömer regeringen att det är angeläget att detta förbättras på olika nivåer i byggprocessen.

Regeringens samlade bedömning är att de statliga insatserna inom verksamhetsgrenen har varit betydelsefulla och bidragit till att främja

utvecklingen av god kvalitet i byggande och förvaltning. Fortsatt arbete tillsammans med aktörerna är dock nödvändigt för att uppnå målen och de prioriterade områdena inom politikområdet.

3.7.4 Verksamhetsområde Lantmäteri verksamhet

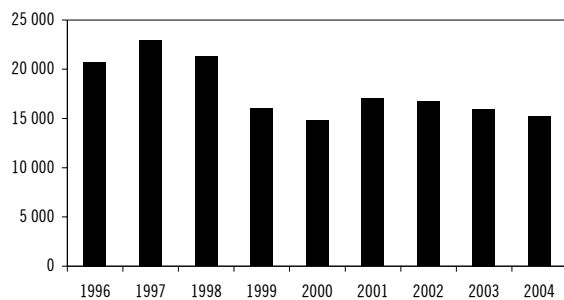
Resultat

Fastighetsindelning

Den inom fastighetsbildningen genomförda och pågående teknik- och metodutvecklingen tillsammans med andra ny- och vidareutvecklingsinsatser har minskat kostnaderna, förbättrat servicen, rättssäkerheten och kvalitén i förrättningsverksamheten.

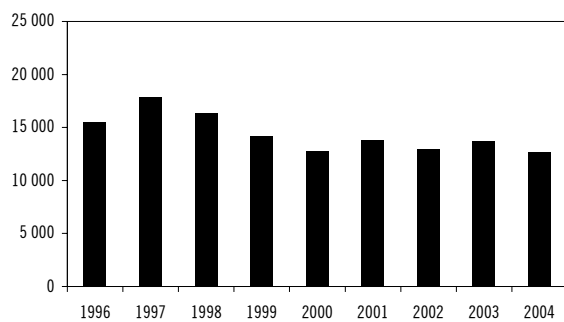
Kostnadsutvecklingen och utvecklingen av handläggningstider för de vanligaste och mest frekventa förrättningsåtgärderna framgår av nedanstående diagram.

Diagram 3.12 Enlotsavstyckning, genomsnittlig kostnad i kr, kostnadsnivå 2004

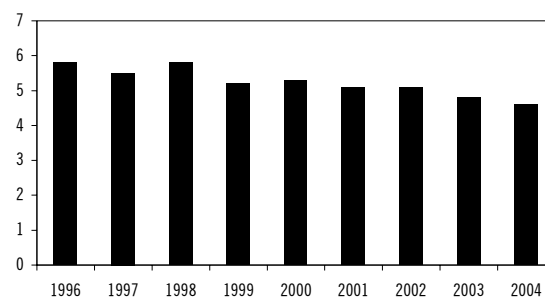
Källa: Lantmäteriverket

Diagram 3.13 Fastighetsreglering med två berörda fastigheter, genomsnittlig kostnad i kr, kostnadsnivå 2004

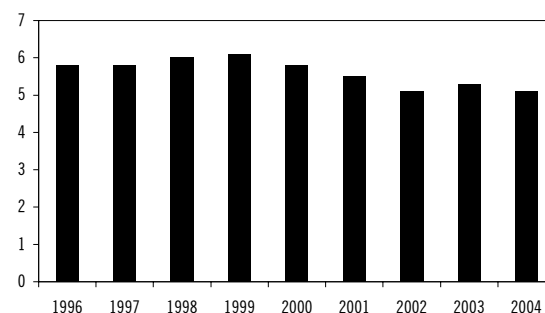
Källa: Lantmäteriverket

Diagram 3.14 Handläggningstider i månader för enlotsavstyckningar

Källa: Lantmäteriverket

Diagram 3.15 Handläggningstider i månader för fastighetsreglering med två berörda fastigheter

Källa: Lantmäteriverket

Lantmäteriverkets kvalitetsarbete inom fastighetsbildningsverksamheten sker genom kollegiegranskningar, kundenkäter samt genom stickprovsundersökningar. Undersökningarna sker vid i princip samtliga statliga lantmäteri myndigheter och vid hälften av de kommunala. Lantmäteriverket har påbörjat en utvärdering och analys av resultatet som underlag för eventuella åtgärder.

Lantmäteriverket har på regeringens uppdrag tagit fram en plan för verkets tillsyn över statliga och kommunala lantmäteri myndigheter (dnr M2005/2066/Bo). Rapporten utgör grund för regeringens fortsatta arbete med verkets roll och uppgifter som tillsynsmyndighet.

I förrättningsverksamheten sker f.n. en förskjutning från enkla till mer komplexa ärenden. Detta är bl.a. en konsekvens av att förrättningsinstitutet i ökad utsträckning används i olika infrastrukturprojekt, samt av den nya lagstiftningen som medger fastighetsbildning i flera plan.

Det statliga lantmäteriets förrättningsarkiv digitaliseras successivt i ett flerårigt projekt. Vid årsskiftet 2004/2005 har detta arbete avslutats i sex län och f.n. pågår arbetet i ytterligare sex län.

Ekonomi i förrättningsverksamheten är fortsatt stabil och det mångåriga ackumulerade underskottet har eliminerats under år 2004.

Geografisk information och fastighetsinformation

Den nioåriga produktionsplanen för uppbyggnad av grundläggande geografisk information är slutförd och verksamheten har övergått till en informationsutvecklingsfas. Det innebär bl.a. ökade insatser vad gäller kontinuerlig och periodisk ajourhållning samt kvalitetsförbättring av den grundläggande geografiska informationen och fastighetsinformationen. Arbetet med en effektivare ajourhållningsprocess inriktas bl.a. mot ökat samarbete med andra myndigheter och organisationer och utveckling av processer för utbyte av information.

Enligt Lantmäteriverkets regleringsbrev skall samverkan ske med andra aktörer eller upphandlas i konkurrens. Verkets erfarenheter från den i konkurrens upphandlade produktionen är goda. Hela den upphandlade produktionen har kontrakterats utanför det statliga lantmäteriet. Andelen upphandlad produktion har dock sjunkit mot bakgrund av att flygfotograferingen för uppbyggnad av de geografiska databaserna är avslutad.

Produktionen av den digitala registerkartan, som bedrivs i samverkan med kommunerna, har försenats och kommer att fortsätta ännu några år innan en fullständig täckning har uppnåtts.

Användningen av informationen ökar både vad gäller geografisk information i digital form och fastighetsinformation. De kraftiga prishöjningarna av fastighetsinformationen under senare delen av 2003, en följd av en kraftig anslagsneddragning, har inte påverkat efterfrågan. Den förhållandevis höga aktiviteten på fastighetsmarknaden har bidragit till den ökade efterfrågan. För att stimulera användningen av den grundläggande informationen strävar verket efter att erbjuda ett ökat och flexibelt utbud med internetprodukter. Genom avtal med externa aktörer för distribution och vidareförädling stimuleras användningen ytterligare.

Uppdragsverksamhet

Lantmäteriverket bedriver en omfattande uppdragsverksamhet som enligt gällande målformulering omfattar datafångst, datatjänster och konsultverksamhet samt distribution och vidareförädling av Lantmäteriverkets grunddata. Verksamheten skall bidra till effektivisering av kunders och användares verksamheter genom tjänster för lägesbunden information och skall

bedrivs med hög kvalitet och med full kostnadstäckning.

Uppdragsverksamheten uppvisar under 2004, efter att under tre år i följd visat positiva resultat, ett negativt ekonomiskt utfall på 12,5 miljoner kronor. Verksamheten belastas vidare av ett balanserat underskott om 107 miljoner kronor. Orsaken till förlusten i verksamheten under 2004 är enligt verket viss utlandsverksamhet, viss programvaruförsäljning samt merkostnader i samband med införande av en ny produktionslinje inom bildverksamheten. Lantmäteriverket har vidtagit ett antal åtgärder i syfte att förbättra lönsamheten och första halvåret 2005 visar ett positivt resultat. Åtgärderna innefattar bl.a. avveckling av verksamheter, organisationsförändringar, införande av ny teknik och produktutvecklingsinsatser. Av verkets årliga kundnöjdhetsundersökningar framgår att kunderna generellt sett är mycket nöjda. Uppdragsverksamheten kan ses som ett verktyg för att öka de positiva samhällsekonomiska effekterna av samhällets investeringar i geografisk information och fastighetsinformation. Uppdragsverksamheten innefattar bl.a. utveckling av geografiska informationssystem, vidareutveckling av tjänster för miljöanalys i samarbete med bl.a. intressenter från skogsnäring och naturvård och tjänster där satellitbildsinformation har fått en ökad användning.

Ekonomiskt resultat

Lantmäteriverket redovisar en tillfredställande ekonomisk utveckling undantaget den inom uppdragsverksamheten enligt ovan.

Analys och slutsatser

Den mångåriga uppbyggnadsfasen av den geografiska informationen är avslutad och därmed är också en övergång från analog till digital teknik genomförd för såväl geografisk information som fastighetsinformation. Samhällets omfattande investeringar i denna infrastruktur hanteras nu i en ny fas som kännetecknas av ökade insatser för förvaltning, komplettering, ajourhållning och utveckling av databaserna.

På regeringens uppdrag har Lantmäteriverket redovisat en långsiktig plan för verksamheten inom informationsförsörjningsområdet avsedd

att reglera pågående och kommande projekt rörande informationsutveckling, systemutveckling, utveckling av tillhandahållande och tjänster samt finansiering (dnr M2004/3015/Bo). I rapporten presenterar verket en vision för informationsförsörjningen och ett antal mål för att styra verksamheten mot visionen. De övergripande målen är bred användning för största samhällsnytta samt nationell säkerhet. För att uppnå målet om bred användning har ett antal stödjande mål ställts upp; harmonisering av data, lättillgänglig information, efterfrågad information och kvalitet samt kostnadseffektiv informationsförsörjning. Tre ambitionsnivåer avseende informationsförsörjningen presenteras, innebärande olika ekonomiska ramar och därmed olika prioriterade insatser inom verksamhetsområdet. Rapporten har remissbehandlats. En övervägande del av remissinstanserna är positiva till den uppställda visionen och till målen. Instanserna har också redovisat de prioriteringar de gör avseende informationsinnehåll, kvalitet, angelägna projekt etc.

Regeringens bedömning är att i huvudsak ambitionsnivå två i rapporten, innebärande oförändrade ekonomiska ramar, tills vidare bör ligga till grund för verksamheten. De prioriteringar av angelägna projekt som görs i rapporten bör dock ses över och revideras, bl.a. utifrån de behov som framkommit under remissbehandlingen samt behoven vid ett införande av INSPIRE-direktivet. Planen bör vidare ligga till grund för diskussioner, överväganden och vidare bearbetning i det råd till stöd för samordningsfunktionen som regeringen avser föreslå inrättas i den kommande lantmäteripropositionen.

3.8 Integration i boendet

Mål

Regeringen beslutade i april 2003 att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att se över hur genomförandet och uppföljningen av integrationspolitiken kan förtydligas inom ett antal politikområden i syfte att förbättra de integrationspolitiska resultaten. Enligt direktiven skulle arbetsgruppen bland annat omsätta de integrationspolitiska målen till kvantitativa eller

andra uppföljningsbara mål inom ett antal politikområden, föreslå indikatorer som möjliggör uppföljning av målen samt föreslå former för redovisning av integrationspolitikens resultat. Arbetsgruppen lämnade sin redovisning med förslag till regeringen i juni 2005. (se utgiftsområde 8, kapitel 3)

Inom bostadspolitiken har följande mål för integration föreslagits:

Mål 1

Andelen personer med utländsk bakgrund som, efter sina förutsättningar och behov, bor i en bostad som de anser sig vilja bo i skall öka.

Mål 2

Förutsatt att formella krav är uppfyllda skall möjligheten att hyra eller köpa en bostad vara lika för alla, oavsett etnisk bakgrund.

Mål 3

Andelen personer med utländsk bakgrund som känner trygghet i sitt hem och i sin boendemiljö skall öka och andelen personer med utländsk bakgrund som känner att de har inflytande över sin boendemiljö skall öka.

Indikatorer

Boverket lämnade i augusti 2005 en lägesrapport om integrationen på bostadsmarknaden, "Välkommen till bostadsmarknaden". En viktig del av uppdraget var att föreslå lämpliga indikatorer för uppföljning av integration inom boendeområdet i Sverige.

Utifrån denna rapport har följande indikatorer tagits fram:

- Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som är trångbodda.
- Andel skolbarn med svensk respektive utländsk bakgrund som har tillgång till eget rum.
- Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som bor i hyresrätt, bostadsrätt respektive äganderätt.
- Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som bor i en bostad som de är nöjda med.

- Antal anmälningar från kvinnor och män till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i kategori bostad.
- Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som avstått från att gå ut på kvällen av rädsla för att bli utsatt för våld.

För att mäta boendesegregation finns följande indikator (för redovisning av denna indikator se Utgiftsområde 8, kapitel 3):

- Skillnaden i bosättningsmönster mellan personer med utländsk bakgrund och befolkningen i sin helhet i kommuner med minst 75 000 invånare (mätt med ett segregationsindex).

Enligt integrationsarbetsgruppens förslag ska vissa myndigheter årligen följa upp indikatorerna inom respektive politikområde och lämna statistik för uppföljning av målen och analyser till Integrationsverket. Statistiken och analysen bildar ett underlag till regeringens bedömning av integrationspolitiken i budgetpropositionen. Inom området boende föreslås Boverket lämna redovisning till Integrationsverket.

Redovisning av indikatorerna för uppföljning av målen för integration inom boende

Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som är trångbodda.

Denna indikator indikerar utrymmesstandard (för definition av trångboddhetsnorm 3 se avsnitt 3.7.1).

Tabell 3.5 Andel kvinnor och män (16-84 år) med svensk respektive utländsk bakgrund som är trångbodda enligt norm 3 år 2002.

Svensk bakgrund		Utländsk bakgrund	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
11,6	12,6	28,4	29,6

Källa: SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden.

Skillnaden mellan andel personer med svensk respektive utländsk bakgrund som är trångbodda är markant; nästan var tredje man och kvinna med utländsk bakgrund är trångbodd jämfört med cirka var tionde man och kvinna med svensk bakgrund. Under de senaste tio åren har

det inte funnits någon tendens till utjämning av dessa siffror.

Andel skolbarn med svensk respektive utländsk bakgrund som har tillgång till eget rum

Även denna indikator visar utrymmesstandard men ur barnets perspektiv. Att kunna ha tillgång till ett eget rum är en viktig faktor för möjligheten till lugn och ro för exempelvis sömn och läxläsning.

Tabell 3.6 Andel skolbarn (10-18 år) med svensk respektive utländsk bakgrund som har eget rum under perioden 2000-2003, viktade avrundade procent

Årtal	Föräldrarnas födelseland		Samtliga 10-18 år
	Sverige	Annat land	
2000	94	60*	89
2001	92	61*	89
2002	95	74*	92
2003	94	66	91

*Statistiskt signifikant på 1%-nivån.

Källa: SCB:s undersökningar av barns levnadsförhållanden.

Skillnaden, som konstaterades ovan, i utrymmesstandard mellan vuxna personer med svensk respektive utländsk bakgrund avspeglas även i barnens situation. Bland barn i åldersgruppen 10–18 år med svensk bakgrund har andelen med tillgång till eget rum legat på över 90 procent under perioden 2000–2003 medan motsvarande andel bland barn med utländsk bakgrund har varit cirka 60–70 procent. Det bör dock framhållas att antalet intervjuade barn är relativt litet, endast 1 300 barn har totalt ingått i undersökningen och statistikens tillförlitlighet varierar därmed beroende på hur många barn som ingår i respektive grupp. Statistiken ger dock en fingervisning om vilka skillnader som kan finnas mellan barn med svensk respektive utländsk bakgrund.

Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som bor i hyresrätt, bostadsrätt respektive äganderätt

Upplåtelseformen avspeglar i viss mån inflytande över boendet. Indikatoren visar även i någon utsträckning skillnader i ekonomiska förutsättningar eftersom det är svårare för personer med låga eller inga inkomster alls att låna till köp av bostadsrätt eller äganderätt.

Tabell 3.7 Andel kvinnor och män (16-84 år) med svensk respektive utländsk bakgrund i respektive upplåtelseform år 2002.

Hyresrätt			
Svensk bakgrund		Utländsk bakgrund	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
32,0	30,2	50,7	48,1
Bostadsrätt			
Svensk bakgrund		Utländsk bakgrund	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16,5	14,8	17,2	16,2
Äganderätt			
Svensk bakgrund		Utländsk bakgrund	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
50,7	54,3	30,9	34,8

Källa: SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden.

Varannan person med utländsk bakgrund bor i hyresrätt medan endast var tredje person med svensk bakgrund bor i hyresbostad. När det gäller äganderätt är siffrorna motsatta; varannan person med svensk bakgrund respektive var tredje person med utländsk bakgrund bor i denna upplåtelseform. Bostäder som upplåts som bostadsrätter bebos i nästan lika grad av personer med svensk respektive utländsk bakgrund (cirka 16 procent).

Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som bor i en bostad som de trivs med.

Indikatorn avspeglar nöjdhet med boendet.

Tabell 3.8 Andel personer⁷ (16-84 år) med svensk respektive utländsk bakgrund som bor i en bostad som de trivs med under åren 1990/91 och 1999.

Årtal	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund
1990/91	69,9	53,0
1999	75,9	58,6

Källa: SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden.

Andelen personer som bor i en bostad de trivs med har ökat under 1990-talet men trots detta finns fortfarande stora skillnader mellan

personer med svensk respektive utländsk bakgrund. 1999 var cirka 75 procent av personer med svensk bakgrund nöjda med sin bostad medan motsvarande siffra för personer med utländsk bakgrund var knappt 60 procent.

Antal anmälningar från kvinnor och män till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i kategori bostad.

Denna indikator visar diskriminering på bostadsmarknaden.

Tabell 3.9 Antal anmälningar⁸ till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i kategori bostad under perioden 2000-2004.

Årtal	Antal anmälda fall
2000	30
2001	41
2002	42
2003	57
2004	58

Källa: Diskrimineringsombudsmannen.

Antalet anmälningar till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering har ökat i kategorin bostad under den senaste 5-årsperioden. Av detta går dock inte att dra slutsatsen att antalet faktiska diskrimineringsfall ökat utan ökningen i antal anmälda fall kan även bero på att möjligheten att göra anmälningar blivit mer känd. Ökningen tyder också på att människor i högre grad börjar tillvarata sina intressen. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering uppskattar att endast cirka 5 procent av alla diskrimineringsfall anmäls.

Vid en översiktlig genomgång av de anmälningar som kommit in sedan januari 2000 i kategorin bostad har anmälningarna främst handlat om problem med hyresvärdar, problem med att få ett hyreskontrakt och att bli nekad byte av lägenhet.

Andel kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund som avstått från att gå ut på kvällen av rädsla för att bli utsatt för våld.

Indikatorn avspeglar trygghet i bostadsområdet.

⁷ I dagsläget saknas könsuppdelad statistik.

⁸ I dagsläget saknas könsuppdelad statistik.

Tabell 3.10 Andel kvinnor och män (16-84 år) med svensk respektive utländsk bakgrund som avstått från att gå ut på kvällen av rädsla för att bli utsatt för våld år 2003.

Svensk bakgrund		Utländsk bakgrund	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
25,7	6,1	27,2	10,2

Källa: SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden.

Cirka en fjärdedel av alla kvinnor (25,7 procent av kvinnor med svensk bakgrund och 27,2 procent av kvinnor med utländsk bakgrund) har avstått från att gå ut på kvällen av rädsla för att bli utsatt för våld. Bland männen är motsvarande siffror 6 respektive 10 procent. Det här innebär att många människor känner en otrygghet som faktiskt begränsar individernas rörelsemönster och frihet vid vissa tider på dygnet och att personer med utländsk bakgrund i större utsträckning än personer med svensk bakgrund upplever denna otrygghet.

Statistikbearbetningar från Boverket visar också att personer som är födda utanför Europa i högre grad avstår från att gå ut på kvällen av rädsla för brott än de som är födda inom Europa. 18,1 procent av utomeuropéerna avstår ofta från att gå ut medan siffran för europeer är 15,7 procent.

Slutsatser

Det finns skillnader mellan olika grupper på bostadsmarknaden. Personer med utländsk bakgrund är exempelvis i mycket högre utsträckning trångbodda, bor mer ofta i hyresrätt och trivs generellt sett mer sällan med sin bostad än personer med svensk bakgrund.

För att fånga olika gruppers inflytande över sitt boende behöver fler indikatorer utvecklas. Likaså när det gäller att visa eventuella skillnader mellan olika grupper när det gäller möjligheten att hyra eller köpa bostad, framförallt gällande förekomst av diskriminering på bostadsmarknaden. Ett steg i arbetet med att motverka diskriminering på bostadsmarknaden är den arbetsgrupp som ser över kommunernas bostadsförsörjningsansvar (se även avsnitt 3.6.1). Arbetsgruppen kommer bland annat att lämna förslag om åtgärder för att uppnå ökad jämlikhet och rättvisa bland dem som söker bostad.

Det bör påpekas att uppdelningen i statistiken i svensk/utländsk bakgrund är starkt generaliserande och att grupperna är heterogena. För att statistik ska kunna ge en något mer

rättvisande bild skulle statistikunderlaget behöva breddas för att möjliggöra nedbrytningar både på exempelvis mindre grupper och på områdesnivå.

3.9 Slutsatser för politikområdet

Regeringen bedömer att de insatser som gjorts under de senaste åren för att öka bostadsbyggandet och främja byggandet av bostäder till rimliga kostnader har bidragit till att antalet nya bostäder ökar, såväl genom nyproduktion som genom ombyggnad. Boverket har i sina byggprognoser under året fastslagit att regeringens mål om 120 000 nya bostäder under perioden 2003–2006 kommer att uppnås. Hyrorna i de nya bostäderna är lägre än vad de hade varit utan de statliga stöden med dess krav på rimliga hyror. En arbetsgrupp har arbetat med frågan om den framtida bostadsfinansieringen. Under hösten remitteras arbetsgruppens rapport och regeringen avser att återkomma med en proposition under våren 2006. Fortfarande är det brist på bostäder på flera orter och bostadsbyggandet måste etableras på en nivå som är långsiktigt hållbar. Byggekostnadsforums verksamhet, inte minst pilotprojekten, har demonstrerat att det är fullt möjligt att bygga goda bostäder till rimliga kostnader och därmed rimliga boendeutgifter.

Regeringen bedömer att myndigheternas och andra statliga insatser har bidragit till att främja utvecklingen av god kvalitet i byggande och förvaltning. Ett fortsatt arbete tillsammans med aktörerna i bygg- och fastighetssektorn är dock nödvändigt. Det behövs också en förbättrad samordning och tillämpning av lagstiftningen på plan- och miljöområdena liksom utvecklade åtgärder för att minska energianvändningen i byggnader. De förslag som under 2005 har presenterats i byggnadsdeklarations- respektive byggnadsmiljöutredningen samt kommer att presenteras i översynen av plan- och bygglagstiftningen blir ett underlag för regeringens fortsatta arbete med att komma till rätta med en rad problem inom området. Vidare förbereder regeringen en strategi för energi-effektivisering i bebyggelsen och energismart byggande och avser att återkomma med en proposition i ämnet.

Regeringen bedömer att insatserna inom hållbar samhällsplanering och stadsutveckling,

inte minst myndigheternas arbete har bidragit till att främja en god samhällsutveckling. Kommunernas fysiska planering är betydelsefull i arbetet för att främja en god livsmiljö och hälsa, utveckla de kulturella värdena, bevara naturen och den biologiska mångfalden samt bidra till att naturresurserna används effektivt och långsiktigt. Det behövs ett fortsatt utvecklingsarbete inom området. Översynen av plan- och bygglagstiftningen liksom arbetet med utveckling av lättillgänglig och relevant information bör kunna bidra med underlag till utvecklingen. Hållbarhetsrådet som har inrättats inom Boverket under 2005 kommer också att kunna bidra till en god utveckling.

Regeringen bedömer att de insatser som gjorts inom lantmäteriverksamheten under de senaste åren har bidragit till en långsiktigt hållbar användning av fastigheter, mark och vatten. En väl fungerande och behovsanpassad fastighetsbildningsverksamhet och Lantmäteriverkets system för informationsförsörjning (geografisk information och fastighetsinformation) samt kunskapen om informationsteknik har bidragit till att effektivisera den fysiska planeringen och förvaltningen av den byggda miljön. Vidare avser regeringen att lämna en proposition angående lantmäteriverksamheten under hösten.

3.10 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar mot årsredovisningarna för Boverket, Statens bostadskreditnämnd, Statens geotekniska institut, Statens bostadsnämnd, Lantmäteriverket, Statens va-nämnd eller Statens institut för ekologisk hållbarhet.

Riksrevisionen har granskat om Boverket och länsstyrelserna bedriver sin uppsikt respektive tillsyn av den fysiska planeringen i enlighet med lagstiftningen och dess intentioner. Granskningen har också omfattat om regeringen utövar sin styrning av Boverkets och länsstyrelsernas arbete på ett sätt som gör att syftet med PBL-reformen uppnås. Även regeringens information och avrapportering till riksdagen har granskats. Riksrevisionens granskning visar att centrala inslag i PBL inte har utvecklats på det sätt som förutsattes när lagen infördes. Riksrevisionen konstaterar sammanfattningsvis att den statliga överblicken över den fysiska planeringen är

bristfällig. Riksrevisionen rekommenderar att regeringen bl.a. överväger att:

- se över de resurs- och kompetensmässiga förutsättningarna för länsstyrelsernas planfunktioner att kunna ta sitt ansvar i fråga om helhetsbedömningar och sammanvägningar av de statliga intressena i planärenden,
- föreslå att bestämmelserna i PBL om att samtliga kommuner skall aktualitetspröva sin översiktsplan skall upphävas, ändras eller förtydligas,
- uppdra åt Boverket att på ett mer systematiskt sätt sammanställa förekommande problem och brister i den fysiska planeringen,
- ge Boverket i uppdrag att utvärdera hur länsstyrelserna arbetar med tillsyn över den fysiska planeringen,
- vidta åtgärder för att förbättra rapporteringen till riksdagen i planfrågor.

Riksrevisionen har på eget initiativ överlämnat sin rapport för kännedom till PBL-kommittén (se under 3.6.2 Aktuella utredningar och uppdrag). Av väsentlig betydelse för de frågor Riksrevisionen tar upp är även den pågående beredningen av Tillsynsutredningens förslag (SOU 2004:100). I avvaktan på beredningen av PBL-kommitténs och Tillsynsutredningens förslag kommer regeringen att i samband med beslut om regleringsbrev för Boverket och länsstyrelserna överväga behovet av särskilda uppdrag med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och med beaktande av de initiativ som Boverket redan tagit (se under 3.6.2 Medel för att uppnå målet, Uppsikt och tillsyn). Regeringen avser också att successivt förbättra rapporteringen till riksdagen i planfrågor. Redovisningen under verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling i denna budgetproposition är ett steg i den riktningen.

3.11 Budgetförslag

3.11.1 31:1 Boverket

Tabell 3.11 Anslagsutveckling för 31:1 Boverket

Tusental kronor

År	Utfall	150 566	Anslags-sparande	4 689
2004	Utfall	150 566	Anslags-sparande	4 689
2005	Anslag	165 030 ¹	Utgifts-prognos	161 324
2006	Förslag	173 299		
2007	Beräknat	185 689 ²		
2008	Beräknat	188 764 ³		

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 182 591 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 182 233 tkr i 2006 års prisnivå.

Boverket är central förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö och hushållning med mark- och vattenområden, för fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelsen och för boendefrågor. Verket svarar också för den centrala administrationen av statligt bostadsstöd i form av bidrag för finansiering av bostäder.

Inom ramen för anslaget finansieras även visst internationellt arbete samt uppföljning och informationsspridning. Boverket skall inom sina ansvarsområden främja en hållbar utveckling. Boverket har ett sektorsansvar för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde. Boverket ansvarar även för samordning, uppföljning och rapportering av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö och den övergripande miljöfrågan om fysisk planering, byggnader och hushållning med mark och vatten.

Inom ramen för anslaget finansieras även:

- rådet för hållbar utveckling och dess kansli och som är förlagda till Boverket
- kompetensutvecklingsprogram för bygg- och fastighetssektorn
- samverkan inom Bygga-bo-dialogen

Regeringens överväganden

För arbete med åtgärder som syftar till att uppnå miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö i enlighet med miljö målspropositionen (prop. 2004/05:150) överförs 10 miljoner kronor för 2006 och 20 miljoner kronor per år 2007–2008 från utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård anslaget 34:4 *Sanering och återställning av förorenade områden*. Åtagandena avser att ta fram underlag om byggnaders tekniska status

och eventuella kopplingar mellan brister i inomhusmiljön och upplevd ohälsa.

Anslaget minskas med 990 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 173 299 000 kronor anvisas anslag 31:1 *Boverket* under 2006. För 2007 beräknas anslaget till 185 689 000 kronor och för 2008 beräknas anslaget till 188 764 000 kronor. Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:1 Boverket

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	165 030	165 030	165 030
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	3 300	6 155	9 332
Beslut	-990	-1 387	-1 413
Överföring till/från andra anslag	5 959	15 890	15 814
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	173 299	185 689	188 764

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.11.2 31:2 Räntebidrag m.m.

Tabell 3.13 Anslagsutveckling för 31:2 Räntebidrag m.m.

Tusentals kr

År	Utfall	1 571 719	Anslags-sparande	49 281
2004	Utfall	1 571 719	Anslags-sparande	49 281
2005	Anslag	1 786 000 ¹	Utgifts-prognos	1 590 267
2006	Förslag	1 756 276		
2007	Beräknat	1 958 664		
2008	Beräknat	2 218 787		

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

De utgifter som belastar anslaget avser statliga räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder. Boverket administrerar i dag ett periodiskt stöd i form av räntebidrag enligt förordningen (1992:986) kallat 1993 års system om statlig bostadsbyggnadssubvention. Anslaget disponeras även för bidrag till förvaltningsförluster, s.k. § 33-ersättning, till kommuner.

Regeringens förslag för 2006 samt de beräknade utgifterna för 2007 och 2008 baseras på ett antagande om att subventionsräntan i genomsnitt blir 3,8 procent under första halvåret 2006 samt 4,01 procent under det andra halvåret 2006. För 2007 antas subventionsräntan i genomsnitt bli 4,3 procent respektive 4,55 procent för första respektive andra halvåret. För 2008 antas subventionsräntan i genomsnitt bli 4,65 procent för både första och andra halvåret. Den s.k. bopremien, som uttrycker marknadens bedömning av risken med att placera i bostadsobligationer i förhållande till att placera i statsobligationer, antas i genomsnitt vara 0,5 procent under hela perioden.

Regeringens förslag baseras vidare på en förväntad bostadsproduktion enligt tabell 3.14 nedan.

Tabell 3.14 Antaganden om byggvolym

Antal påbörjade lägenheter

År	Nybyggnad ¹	Ombyggnad
2005	29 000	25 000
2006	32 000	26 000
2007	33 000	28 000

¹ varav ca en tredjedel är egna hem

Den ungefärliga fördelningen av utgifterna för räntebidrag på upplåtelseformer framgår av tabell 3.15 nedan.

Tabell 3.15 Beräknade utbetalningar av räntebidrag

Tusental kronor (löpande priser)

Ändamål	2005	2006
Nyproduktion		
Hysesrätt	543 393	607 723
Bostadsrätt	420 011	504 662
Summa	963 404	1 112 386
Ombyggnad		
Hysesrätt	392 927	433 721
Bostadsrätt	233 936	210 168
Summa	626 863	643 890
TOTALT	1 590 267	1 756 276

Regeringens överväganden

Antalet ärenden om räntebidrag enligt 1993 års system kommer att öka i takt med att nya bidragsärenden tillkommer.

Regeringen föreslår att 1 756 276 000 kronor anvisas under anslag 31:2 *Räntebidrag m.m.* under 2006 samt att anslaget beräknas till 1 958 664 000 kronor 2007 respektive 2 218 787 000 kronor 2008.

Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:2 Räntebidrag m.m.

Tusental kronor	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 786 000	1 786 000	1 786 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-294 120	-453 002	-458 538
Volym	261 738	622 763	889 812
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	2 658	2 903	1 513
Förslag/beräknat anslag	1 756 276	1 958 664	2 218 787

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Det räntebidrag som betalas ut till varje enskilt byggprojekt bygger, i princip, på den subventionsränta som gäller den dag då projektet färdigställs. Räntan gäller i fem år framöver, vilket betyder att tidigare räntenivåer påverkar utbetalningarna i upp till fem år. Övriga makroekonomiska förändringar består i att räntan blivit lägre än vad som antogs när anslaget fastslogs för 2005. Effekten av dessa förändringar är störst på nytillkomna bidragsärenden men de påverkar givetvis även de äldre ärenden som får ny ränta efter fem år. Ökningen i volym är beroende av hur många nya räntebidragsärenden som tillkommer till följd av att det byggs nya lägenheter som beviljas räntebidrag.

3.11.3 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tabell 3.17 Anslagsutveckling för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004		12 948		3 827
2005	Anslag	13 501 ¹	Utgifts-prognos	13 320
2006	Förslag	20 473		
2007	Beräknat	20 840 ²		
2008	Beräknat	22 250 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 20 490 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 21 473 tkr i 2006 års prisnivå.

BKN utfärdar kreditgarantier för lån till bostadsinvesteringar affärsmässigt inom ramen för de fastlagda bostadspolitiska målen. Anslaget får användas för förvaltningskostnader, dock inte för de förvaltningskostnader som är hänförliga till de helt avgiftsfinansierade kreditgarantierna. I Statens bostadskreditnämnd (BKN) ingår från och med den 1 januari 2006 även den verksamhet som nu bedrivs inom Statens Bostadsnämnd.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 81 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 20 473 000 kronor anvisas under anslaget 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader under 2006 samt att anslaget beräknas till 20 840 000 kronor 2007 respektive 22 250 000 kronor 2008.

Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	13 501	13 501	13 501
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	164	397	658
Beslut	-1 081	-1 082	-84
Överföring till/från andra anslag	7 889	8 024	8 174
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	20 473	20 840	22 250

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget slås samman med SBN:s förvaltningsanslag. Statens bostadsnämnd, som har ett verksamhetsperspektiv fram till 2010, har till uppgift att ge statligt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. 1 000 000 kronor årligen 2006–2007 av anslaget skall avsättas till 31:13 *Ungdomsbostads-samordnare*.

3.11.4 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet

Tabell 3.19 Anslagsutveckling för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004		16 666		83 334
2005	Anslag	200 000 ¹	Utgifts-prognos	156 800
2006	Förslag	198 800		
2007	Beräknat	198 800		
2008	Beräknat	198 800		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget får användas för att täcka förluster inom Äldre garantier.

Finansieringen av övriga garantier sker enligt den nya garantimodellen utanför statsbudgeten, vilket innebär att dessa finansieras genom avgifter som skall täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Med Kreditgarantier avses i princip garantier utfärdade fr.o.m. 1997 som inte avser omfördelningsgarantier. Inom denna verksamhetsgren ingår:

- Kreditgarantier för ny- och ombyggnad
- Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden
- Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag
- Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar
- Kreditgarantier för vissa kommunala åtaganden för boendet

Tabell 3.20 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	0	16 400	3 200	13 200
Prognos 2005	0	15 100	28 000	-12 900
Budget 2006	0	15 600	28 000	-12 400

Med Äldre garantier avses garantier utfärdade t.o.m. 1996 samt omfördelningsgarantier.

Tabell 3.21 Offentligrättslig verksamhet – Verksamhetsgren Äldre garantier

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	0	76 100	30 000	46 100
Prognos 2005	0	225 000	200 000	25 000
Budget 2006	0	265 000	200 000	65 000

Regeringens förslag för 2006 samt de beräknade utgifterna för 2007 och 2008 baseras på de räntantaganden som ligger till grund för budgetpropositionen. BKN:s känslighetsanalys visar att nivå på skadeutfallet i hög grad är beroende av ränteläget. För perioden 2006–2008 beräknas förlustrisken vid 6 procents bostadslåneränta till drygt 600 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 1 200 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med

0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 198 800 000 kronor anvisas under anslaget 31:4 *Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet* under 2006 samt att anslaget beräknas till 198 800 000 kronor 2007 respektive 198 800 000 kronor 2008.

Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.22 Tabell Härledning av anslagsnivå 2006–2008 för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	200 000	200 000	200 000
Förändring till följd av:			
Beslut	-1 200	-1 200	-1 200
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	198 800	198 800	198 800

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder intill ett belopp om högst 10 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden.

Regeringen bemyndigas att under 2006 intill ett belopp på högst 500 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden ställa ut kreditgarantier i obeståndshanteringen för lån som syftar till att minska förlustrisken för tidigare lämnad garanti.

Regeringen bemyndigas att under 2006 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp om högst 3 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden. Garantierna får motsvara högst 95 procent av det bokförda värdet på ett företags fastigheter när garantiavtalet träffas.

Regeringen bemyndigas att under 2006 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på högst 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden. Garantierna får motsvara högst 95 procent av en fastighets marknadsvärde när garantiavtalet träffas.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har sedan tidigare bemyndigande att ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, i obeståndshanteringen, för lån till kommunala bostadsföretag respektive för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnad eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt (prop. 2003/04:1, bet. 2003/04:BoU1, rskr. 2003/04:74). Regeringens förslag innebär att kreditgarantier för lån till nybyggnad av kooperativ hyresrätt skall behandlas på samma sätt som kreditgarantier för lån för ny- och ombyggnad av bostäder.

De totala ramarna för dessa kreditgarantier bör vara desamma som för 2005.

3.11.5 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Tabell 3.23 Anslagsutveckling för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt och mögelskador

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	20 443		20 257
2005	Anslag	32 800 ¹	Utgifts-prognos	29 776
2006	Förslag	36 592		
2007	Beräknat	36 571		
2008	Beräknat	36 571		

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Fonden för fukt- och mögelskador, även kallad Småhusskadenämnden, arbetar för att motverka ohälsa till följd av fukt- och mögelskador i egnahem och därigenom bidra till en sundare inomhusmiljö. Detta görs genom att Fonden för fukt- och mögelskador ger bidrag till åtgärder för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egnahem som uppkommit till följd av fel rekommendationer i byggregler eller okunskap. De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till kostnader för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egnahem. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1993:712) om den statliga Fonden för fukt- och mögelskador i småhus, m.m. Vidare får anslaget disponeras för kansli- och utredningskostnader samt för kostnader i samband med information om möjligheten att erhålla stöd, kunskap och erfarenheter om fukt- och mögelproblem samt åtgärder för detta.

Med nuvarande bidragsbestämmelser får bidrag lämnas för hus som är yngre än 30 år och färdigställda senast 1988. Det innebär att de hus som nu kan få bidrag skall vara byggda under åren 1975–1988. Bidragssystemets uppbyggnad medför följaktligen att förordningens tillämpningsområde för varje kalenderår minskar med en årgång småhus.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 197 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 36 592 000 kronor anvisas under anslaget 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador under 2006. För 2007 beräknas anslaget till 36 571 000 kronor och för 2008 till 36 571 000 kronor. Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivå 2006–2008 för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	32 800	32 800	32 800
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-197	-197	-197
Överföring till/från andra anslag	3 989	3 968	3 968
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	36 592	36 571	36 571

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.11.6 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tabell 3.25 Anslagsutveckling för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	12 026		25 974
2005	Anslag	33 000 ¹	Utgifts-prognos	26 798
2006	Förslag	32 802		
2007	Beräknat	32 802		
2008	Beräknat	32 802		

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till åtgärder mot radon i småhus samt information om radon i egnahem och möjligheten att erhålla stöd. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1988:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egna hem.

Boverket främjar radonsanering genom administration av anslagna medel, framtagande av ansökningsblanketter och informationsmaterial, utbildning för handläggande personal samt handläggning av överklagandeärenden.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 198 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 32 802 000 kronor anvisas under anslaget 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder under 2006. För 2007 beräknas anslaget till 32 802 000 kronor och för 2008 till 32 802 000 kronor. Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.26 Härlledning av anslagsnivå 2006–2008 för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	33 000	33 000	33 000
Förändring till följd av:			
Beslut	-198	-198	-198
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	32 802	32 802	32 802

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.11.7 31:7 Statens geotekniska institut

Tabell 3.27 Anslagsutveckling för 31:8 Statens geotekniska institut

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Utgifts- prognos	Resultat
2004	Utfall	28 452	Anslags- sparande	612
2005	Anslag	29 889 ¹	Utgifts- prognos	29 506
2006	Förslag	30 322		
2007	Beräknat	30 821 ²		
2008	Beräknat	31 371 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 30 322 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 30 322 tkr i 2006 års prisnivå.

Statens geotekniska institut (SGI) är en uppdragsmyndighet och har ett sektorsövergripande ansvar för geoteknikfrågor. Detta innebär att SGI skall upprätthålla och utveckla kunskap inom området samt tillhandahålla geoteknisk kunskap och rådgivning till statliga myndigheter med ansvar för olika områden med koppling till miljö, infrastruktur, fysisk planering och byggande samt till övriga aktörer inom branschen. Institutet har ett särskilt ansvar för ras- och skredfrågor och för stranderosion.

Anslaget finansierar verksamhetsgren Geotekniska myndighetsuppdrag samt delar av verksamhetsgrenen Geoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Uppdragsverksamheten omfattar delar av verksamhetsgrenen Geoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling och verksamhetsgrenen Geoteknisk rådgivning.

Underskottet i uppdragsverksamheten under 2004 beror framförallt på de extraordinära kostnader som den återkallade årsredovisningen för 2003 orsakade. Utfallet visar att rådgivningen ökat medan forskning, utveckling och kunskapsförmedling minskat något.

Tabell 3.28 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt -kost- nad)
Utfall 2004	40 828	41 884	-1 056
Prognos 2005	42 310	41 400	910
Budget 2006	43 800	43 160	640

Regeringens överväganden

SGI:s verksamhet påverkas av förändringar i omvärlden. Myndighetsuppdrag har ökat på grund av en ökad efterfrågan inom ras- och skredområdet. I den anslagsfinansierade verksamheten står de geotekniska myndighetsuppdragen för en mindre ökning medan geoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling har minskat något. Regeringen bedömer att SGI i sina insatser arbetar målinriktat och att målen nås.

Anslaget minskas med 179 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med

0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 30 322 000 kronor anvisas under anslaget 31:8 *Statens geotekniska institut* under 2006. För 2007 beräknas anslaget till 30 821 000 kronor och för 2008 till 31 371 000 kronor. Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:7 Statens geotekniska institut

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	29 889	29 889	29 889
Förändring till följd av:			
Pris och löneomräkning ²	612	1 114	1 667
Beslut	-179	-182	-185
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	30 322	30 821	31 371

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.
² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.11.8 31:8 Lantmäteriverket

Tabell 3.30 Anslagsutveckling för 31:8 Lantmäteriverket

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	348 723		2 158
2005	Anslag	343 679 ¹	339 061
2006	Förslag	348 052	
2007	Beräknat	353 855 ²	
2008	Beräknat	360 249 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska värproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 348 052 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 348 052 tkr i 2006 års prisnivå.

Det statliga lantmäteriet består av Lantmäteriverket och länsvisa lantmäterimyndigheter. Lantmäteriverket är en central förvaltningsmyndighet för lantmäterimyndigheterna och skall bl.a. utöva tillsyn över dessa samt över de kommunala lantmäterimyndigheterna.

Uppdragsverksamheten skall hållas organisatoriskt skild från övrig verksamhet. Lantmäterimyndigheten i länet får mot avgift bedriva fastighetsbildningsanknuten uppdragsverksamhet som har ett naturligt samband med

myndighetsutövningen. Tjänsteexport inom verksamhetsområdet bedrivs i huvudsak av det av staten helägda bolaget Swedesurvey AB, som i stor utsträckning anlitar personal från det statliga lantmäteriet.

Det statliga lantmäteriets totala omsättning uppgick 2004 till 1 580 miljoner kronor.

Anslaget finansierar vissa delar av det som utgör det statliga lantmäteriets kärnverksamhet och grundläggande uppgifter, framförallt viss verksamhet som berör ansvaret för frågor om fastighetsindelning och för grundläggande geografisk information.

Avgiftsbelagd verksamhet bedrivs inom verksamhetsgrenarna fastighetsindelning, geografisk information och fastighetsinformation samt uppdragsverksamhet (Metria).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.31 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstittel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	288 562	876 034	821 978	54 056
Prognos 2005	285 000	865 000	857 000	8 000
Budget 2006	285 000	891 000	880 000	11 000

Tabell 3.32 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2004	316 212	328 765	-12 553
(varav tjänsteexport)	23 813	28 031	-4 218
Prognos 2005	327 000	325 000	2 000
(varav tjänsteexport)	19 000	18 000	1 000
Budget 2006	330 000	325 000	5 000
(varav tjänsteexport)	21 000	19 000	2 000

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 2 062 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 348 052 000 kronor anvisas under anslaget 31:9 *Lantmäteriverket* under 2006. För 2007 beräknas anslaget till 353 855 000 kronor och för 2008 till 360 249 000

kronor. Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 31:8 Lantmäteriverket

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	343 679	343 679	343 679
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	6 435	12 273	18 704
Beslut	-2 062	-2 096	-2 134
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	348 052	353 855	360 249

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.
² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.11.9 31:9 Statens va-nämnd

Tabell 3.34 Anslagsutveckling för 31:9 Statens va-nämnd

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	7 548	412	
2005	Anslag 7 826 ¹		7 721
2006	Förslag 7 945		
2007	Beräknat 8 076 ²		
2008	Beräknat 8 220 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 7 945 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 945 tkr i 2006 års prisnivå.

Statens va-nämnd är landets enda specialforum för tvistemål enligt lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar samt lagen (1981:1354) om allmänna värmesystem. Nämndens avgörande har samma verkan som domstols dom. Utöver den rent beslutande verksamheten lämnar nämnden yttranden i va-frågor m.m. till domstolar, Statens energimyndighet och länsstyrelser.

Regeringens överväganden

Regeringens bedömning är att omfattningen av Statens va-nämnds verksamhet väntas bli i stort sett oförändrad åtminstone t.o.m. 2006.

En utredning av va-lagstiftningen har redovisats i juni 2004 och beredning som följd av

denna utredning pågår för närvarande inom Regeringskansliet.

Anslaget minskas med 47 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 7 945 000 kronor anvisas under anslaget 31:9 Statens va-nämnd under 2006. För 2007 beräknas anslaget till 8 076 000 kronor och för 2008 till 8 220 000 kronor. Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.35 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:9 Statens va-nämnd

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	7 826	7 826	7 826
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	166	298	443
Beslut	-47	-48	-49
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 945	8 076	8 220

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.11.10 31:10 Byggnadsforum m.m.

Tabell 3.36 Anslagsutveckling för 31:10 Byggnadsforum m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	28 171	80 467	
2005	Anslag 25 000 ¹		63 327
2006	Förslag 24 850		
2007	Beräknat 24 850		
2008	Beräknat 0		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar kostnaderna för administration av Byggnadsforums (BKF) verksamhet (5 miljoner kronor), BKF:s pilotprojekt (18 miljoner kronor) och den nationelle byggsamordnaren (2 miljoner kronor).

Fr.o.m. 2002 har BKF möjlighet att stödja pilotprojekt med syfte att långsiktigt sänka boendekostnaderna vid nyproduktion av hyresbostäder och som samtidigt främjar en hållbar

utveckling. Medlen kan också användas för att utvärdera, dokumentera och sprida kunskap om projekt. Användningen av medlen vidgades 2005 till att omfatta arbetslokaler eller lokaler dit allmänheten har tillträde, exempelvis skolor och vårdlokaler. Syftet är att få insyn och erfarenheter i andra typer av projekt som sedan kan användas för den huvudsakliga målgruppen.

Fr.o.m. 2004 används anslaget också för finansiering av en nationell byggsamordnare. Byggsamordnaren skall tillsammans med företrädare för samhällsbyggnadssektorn ta fram ett utvecklingsprogram för sektorn. En slutredovisning av uppdraget skall lämnas i december 2007.

Regeringens överväganden

Regeringens bedömning är att BKF:s verksamhet kommer att vara oförändrad till utgången av 2007, då den nationelle byggsamordnaren lämnar sin slutredovisning.

Anslaget minskas med 150 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 24 850 000 kronor anvisas under anslaget 31:10 Byggekostnadsforum m.m. under 2006. För 2007 beräknas anslaget också till 24 850 000 kronor. Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.37 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:10 Byggekostnadsforum m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	25 000	25 000	25 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-150	-150	-150
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			-24 850
Förslag/beräknat anslag	24 850	24 850	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006 för anslaget 31:10 *Byggekostnadsforum m.m.* ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utbetalningar på högst 18 000 000 kronor efter 2006.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har beslutat (prop 1997/98:119, bet. 1997/98BoU10, rskr. 1997/98:306) om införande av ett investeringsbidrag för merkostnader för investeringar som främjar ekologisk hållbarhet vid ny- och ombyggnad av hyres- och bostadsrättshus i sammanhållna bostadsområden. I proposition (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:BoU1, rskr. 1999/2000:71) senare lades införandet till år 2001. Riksdagen beslutade i och med budgetpropositionen för 2002 att regeringen fortsättningsvis årligen kan använda 20 miljoner kronor av anslaget för genomförande av pilotprojekt som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främjar ekologisk omställning samt att anslaget även skall finansiera kostnaderna för Byggekostnadsforums verksamhet om 5 miljoner kronor per år. Riksdagen har tidigare beslutat att avsätta medel för en byggsamordnare (prop. 2003/04/100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:74).

Tabell 3.38 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Utestående åtaganden vid årets början			7 108	9 108	
Nya åtaganden		7 108	25 000		
Infriade åtaganden		0	23 000	7 108	2 000
Utestående åtaganden vid årets slut		7 108	9 108		
Erhållen/förslaget bemyndigande		36 000	18 000		

3.11.11 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder

Tabell 3.39 Anslagsutveckling för 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	288 520		755 164
2005	Anslag	600 000 ¹	Utgifts-prognos	428 768
2006	Förslag	596 400		
2007	Beräknat	0		
2008	Beräknat	0		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Investeringsbidraget lämnas för anordnande av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Bostäderna skall vara avsedda för permanent bruk och självständigt boende som är garanterat genom hyresavtal av normalt slag. Bidraget lämnas för nybyggnad och för ombyggnad av sådan byggnad, eller del av byggnad, som tidigare använts för annat ändamål än bostäder. Bostäderna får inte vara avsedda för viss kategori av boende. Bostäderna kan inrymmas i såväl småhus som flerbostadshus. Endast projekt som påbörjas under tiden den 17 april 2001–31 december 2006 kan beviljas investeringsbidrag.

Syftet med stödet är att uppnå en ökad produktion av främst små och medelstora lägenheter som kan efterfrågas av bredare hushållsgrupper.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 3 600 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 596 400 000 kronor anvisas under anslaget 31:11 *Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder* under 2006.

Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.40 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	600 000	600 000	600 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-3 600	-600 000	-600 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	596 400	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.11.12 31:12 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tabell 3.41 Anslagsutveckling för 31:12 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	153 111		151 207
2005	Anslag	152 500 ¹	Utgifts-prognos	168 152
2006	Förslag	151 585		
2007	Beräknat	151 585		
2008	Beräknat	151 585		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

De utgifter som belastar anslaget avser stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Ansökningar om stöd hanteras fr.o.m. 1 januari av Statens bostadskreditnämnd. Detta är en organisatorisk förändring som inte kommer att ändra verksamhetens inriktning. Bestämmelser om stödet finns i förordningen (2002:664) om

statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Verksamheten har ett perspektiv fram till 2010.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 915 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 151 585 000 kronor anvisas under anslaget 31:12 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* under 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 151 585 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

Tabell 3.42 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för 31:12 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	152 500	152 500	152 500
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-915	-915	-915
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	151 585	151 585	151 585

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 3.43 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Utestående åtaganden vid årets början		0	30 000	55 000	
Nya åtaganden		30 000	75 000		
Infriade åtaganden		0	50 000	75 000	
Utestående åtaganden vid årets slut	0	30 000	55 000		
Erhållen/föreslaget bemyndigande		150 000	150 000		

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2006, för ramanslaget 31:12 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 150 000 000 kronor efter 2006.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att det är viktigt att Statens bostadskreditnämnd kan bedriva sitt arbete långsiktigt och med möjlighet att ingå avtal som sträcker sig längre än innevarande budgetår. Ett bemyndigande begärs därför att under 2006 för anslaget 31:12 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* få göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 150 000 000 kronor efter 2006. Regeringen begärde motsvarande bemyndigande för 2005 i budgetproposition för 2005.

3.11.13 31:13 Ungdomsbostadssamordnare**Tabell 3.44 Anslagsutveckling för 31:13
Ungdomsbostadssamordnare**

Tusental kronor

2004	Utfall		Anslags- sparande	0
2005	Anslag	1 500	¹ Utgifts- prognos	1 480
2006	Förslag	2 491		
2007	Beräknat	2 491		
2008	Beräknat	0		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Regeringen gjorde i samband med den ungdomspolitiska propositionen "Makt att bestämma rätt till välfärd" (prop. 2004/05:2) bedömningen att en nationell bostadssamordnare skall tillkallas med uppgift att under en treårsperiod arbeta för att ta fram förslag på konkreta åtgärder för att underlätta ungdomars inträde på bostadsmarknaden.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 9 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 2 491 000 kronor anvisas under anslaget 31:13 *Ungdomsbostadssamordnare* under 2006. För 2007 beräknas anslaget till 2 491 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2006–2008 beräknats enligt följande:

**Tabell 3.45 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för
31:13 Ungdomsbostadssamordnare**

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 500	1 500	1 500
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	991	991	-1 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 491	2 491	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Anslaget har tillförts 1 000 000 kronor från anslaget 31:3 *Statens bostadskreditnämnd: förvaltningskostnader*.

4 Politikområde Regional samhällsorganisation

4.1 Omfattning

Politikområdet Regional samhällsorganisation avser den samordnade länsförvaltningen med de 21 länsstyrelserna och olika former för ansvarsfördelning mellan stat och kommun i form av kommunala samverkansorgan eller försöksverksamhet i vissa län. Politikområdet omfattar därmed anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* och anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.*

Länsstyrelserna

Den samordnade länsförvaltningen med de 21 länsstyrelserna verkar utifrån den grundläggande uppgiften att vara statens regionala företrädare och samordnare i de frågor som ålagts dem. I länsstyrelsernas roll ingår att agera utifrån ett statligt helhetsperspektiv och därigenom bidra till att nationella intressen får genomslag på regional nivå. Även för många av de offentliga åtaganden som utförs av kommuner eller andra aktörer har länsstyrelserna uppgifter avseende samordning, tillsyn, uppföljning och utvärdering. Länsstyrelserna har uppgifter inom drygt 20 av de 48 politikområdena. Länsstyrelserna har också omfattande förvaltningsuppgifter.

Länsstyrelserna hade 2004 kostnader om knappt 3,5 miljarder kronor. Av det finansierades ca 63 procent inom ramen för politikområdet genom anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* Jämfört med 2003 är det en i stort sett oförändrad andel, men under de senaste åren har trenden varit att finansieringen via detta

anslag minskat och andra finansieringskällor blivit allt viktigare, exempelvis erhöles medel från ytterligare nio anslag jämte bidrag och avgiftsintäkter.

Kommunala samverkansorgan

Möjlighet finns att i samtliga län bilda kommunala samverkansorgan i form av kommunalförbund enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen. Ett sådant samverkansorgan svarar för regionala utvecklingsfrågor i länet under förutsättning att samtliga kommuner är medlemmar i kommunalförbundet. Även landstinget kan vara medlem, men detta är inget krav. De uppgifter som överförs finansieras av anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.* men även delvis via anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* Finansieringen via anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.* uppgick 2004 till ungefär 34,9 miljoner kronor, vilket är närmare tre gånger större än 1998.

För närvarande finns kommunala samverkansorgan i nio län: Blekinge, Dalarnas, Gotlands, Hallands, Jönköpings, Kalmar, Södermanlands, Uppsala och Östergötlands län. I Gotlands och i Kalmar län har samverkansorganet under innevarande mandatperiod en beslutanderätt över regionalpolitiska medel som skiljer sig från övriga samverkansorgan.

Försöksverksamheter

I Skåne och Västra Götalands län pågår en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning mellan stat och landsting.

Huvudsyftet är att utveckla former för en fördjupad demokratisk förankring av det regionala utvecklingsarbetet. Lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning gäller t.o.m. den 31 december 2010.

På Gotland pågår en försöksverksamhet som innebär att länsarbetsnämndens och skogsvårdsstyrelsens verksamheter inordnats i

länsstyrelsen. Lagen (1997:1144) om försöksverksamhet med vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län gäller till och med den 31 december 2006.

Om det i länet varken finns kommunala samverkansorgan eller är fråga om ett län med försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning, svarar länsstyrelsen för de regionala utvecklingsfrågorna.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
32:1 Länsstyrelserna m.m.	2 184,8	2 204,6	2 176,0	2 402,5	2 425,5	2 333,2
32:2 Kommunala samverkansorgan	34,9	36,7	36,2	36,5	36,5	36,5
Totalt för politikområde Regional samhällsorganisation	2 219,7	2 241,3	2 212,2	2 439,0	2 462,0	2 369,6

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

4.3 Mål

Målet för politikområdet Regional samhällsorganisation är att länen skall utvecklas genom att de nationella målen får genomslag samtidigt som hänsyn tas till olika regionala förhållanden och förutsättningar.

Oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan stat och kommun gäller målet för samtliga län.

4.4 Insatser

4.4.1 Insatser inom politikområdet

Länsstyrelsernas krishantering har uppmärksammas

I slutet av 2004 och under de första veckorna 2005 kom samtliga länsstyrelserns krishanteringsförmåga att sättas på prov. I samband med tsunamikatastrofen hade länsstyrelserna en central uppgift i det initiala skedet efter att katastrofen inträffat. Länsstyrelserna är fortfarande, i mer eller mindre utsträckning, berörda av händelsen. Länsstyrelsen i Uppsala län har t.ex. ansvaret för mottagandet av avlidna vid flygplatsen Ärna utanför Uppsala.

Stormen Gudrun har ställt krav på krishanteringen
Ett par veckor efter tsunamikatastrofen drabbades Sydsverige av ett mycket kraftigt oväder, benämnt stormen Gudrun, som för de främst berörda länsstyrelserna genererade omfattande krishantering inledningsvis men också en mängd ärenden. Ökningen av ärendevolymen bedöms få konsekvenser även kommande år.

I det initiala skedet ställdes höga krav på krishanteringen i berörda län. Länsstyrelsernas ledningscentraler blev hårt prövade och i det värst drabbade länet, Kronobergs län, var länsstyrelsens krisledningscentral aktiverad dygnet runt i cirka tre veckor. Även efter det mest akuta arbetet har arbetsbörda inom en rad av länsstyrelsernas verksamhetsområden ökat. Det handlar t.ex. om ökad rådgivning och stöd för företag på landsbygden, tillståndsgivning för återställande av landskapet, stöd till kommuner när det gäller virkeslagring, tillsyn av vattenuttag för bevattning och täkter, tillstånd för ökad

produktion vid sågverk samt inventering och återställande av fornlämningar.

Sammantaget har ovädet orsakat länsstyrelserna omfattande extraordinära och därmed inte budgeterade arbetsuppgifter. Detta förhållande har påverkat berörda länsstyrelserns förmåga att leva upp till de krav som ställts på dem när det gäller stora delar av verksamheten inom kulturmiljö, naturvård och miljöskydd.

Hemställan om extra resurser har inkommit från fem av de värst drabbade länsstyrelserna, länsstyrelserna i Kronobergs, Kalmar, Jönköpings, Skåne och Hallands län. Under avsnitt 4.8 redovisar regeringen budgetförslaget med anledning av länsstyrelsernas extraordinära kostnader i samband med stormen.

Försöksverksamheten om ändrad ansvarsfördelning utvärderad

Regeringen beslutade i november 2003 att ge Högskolan i Halmstad och Statskontoret i uppdrag att utvärdera försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län. Uppdragen avsåg att utvärdera om försöksverksamheten har bidragit till en bättre demokratisk förankring av de regionala utvecklingsfrågorna samt om försöksverksamheten har bidragit till bättre samordning och därmed till ett effektivare resursutnyttjande i länet. Utvärderarna ger i huvudsak en positiv bild av hur försöksverksamheten fungerar, även om utvärderarna också lyfter fram vissa risker och problem i försöken. Rapporterna överlämnades i december 2004 till regeringen och har därefter överlämnats till Ansvarskommittén, vars uppgift bl.a. är att lämna förslag på struktur och uppgiftsfördelning inom den regionala samhällsorganisationen.

Regeringen beslutade i december 2004 att ge Statskontoret i uppdrag att utvärdera effekterna av försöksverksamheten med en vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län. Statskontoret lämnade i slutet av augusti 2005 rapporten *Fristående eller integrerade myndigheter på Gotland?* (2005:18). Rapporten kommer att remissbehandlas under hösten 2005.

Ökad samordning mellan länsstyrelserna är av stor vikt framöver

För att länsstyrelserna skall kunna fullgöra sitt uppdrag, nå uppsatta mål samt vidareutveckla verksamheten krävs fortsatt utveckling och effektivisering av verksamheten. Regeringen har bl.a. i proposition Regional samverkan och statlig länsförvaltning (prop. 2001/02:7) tagit

ställning för en ökad samordning och samverkan mellan länsstyrelserna och angett att det för vissa frågor kan övervägas att ha en mer koncentrerad ärendehantering. Det kan på detta sätt vara möjligt att åstadkomma en högre effektivitet och en mer rationell användning av resurser, såväl ekonomiska som personella. Detta kan bl.a. ske genom fortsatt och vidareutvecklad samordning samt gemensamt resursutnyttjande mellan länsstyrelserna. Samarbete har utvecklats mellan länsstyrelserna både i internadministrativa frågor och i den utåtriktade verksamheten. Två exempel på det första är dels den gemensamma IT-struktur som byggts upp och där samtliga länsstyrelser deltar, dels den gemensamma utbildningsverksamheten för egen personal, den s.k. länsstyrelseakademien. Exempel på utåtriktad verksamhet är bl.a. Strukturfondssekretariatet och vattenmyndighetsverksamhet.

Länsstyrelseutredningen bedömde i sitt betänkande Det ofullständiga pusslet (SOU 2004:14) bl.a. att dagens styrsystem och fördelning av ansvaret för styrningen av länsstyrelserna inte ger tillräckliga förutsättningar för en effektiv verksamhet. Några av utredningens förslag till förändringar avsåg just möjligheterna till utvecklad samordning och samverkan mellan länsstyrelserna.

Mot bakgrund av ovanstående har regeringen därför givit samtliga länsstyrelser i uppdrag att dels kartlägga hur den nuvarande samordningen, främst av stödverksamheten (t.ex. ekonomi- och personaladministrativa funktioner) mellan länsstyrelserna ser ut, dels föreslå hur samordningen kan vidareutvecklas (dnr Fi2005/2459). Länsstyrelsen i Skåne län har ett sammanhållande ansvar för uppdraget och skall redovisa detta till regeringen senast den 14 november 2005.

Länsstyrelserna svarar för samordning av statliga insatser i det regionala utvecklingsarbetet

Länsstyrelserna ansvarar, enligt förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete, för att samordna statens insatser i det regionala utvecklingsarbetet, bl.a. avseende de regionala tillväxtprogrammen. Regeringen beslutade i oktober 2004 om ett uppdrag till samtliga länsstyrelser (dnr Fi2004/5012). I uppdraget ingår att föreslå hur samordningen av de statliga insatserna i det regionala utvecklingsarbetet kan vidareutvecklas och preciseras.

Uppdraget syftar till att tydliggöra hur samordningsansvaret bör genomföras, bland

annat hur roller och ansvarsfördelning gentemot andra statliga myndigheter skall se ut. Uppdraget samordnas av länsstyrelserna i Örebro och Västerbottens län och skall slutredovisas senast den 30 november 2005.

Länsstyrelsernas gemensamma utveckling till 24-timmarsmyndigheter

Länsstyrelserna redovisade i november 2004 sitt uppdrag att intensifiera det gemensamma utvecklingsarbetet av 24-timmarsmyndigheten.

Av rapporten framgår att ett utvecklingsarbete med 24-timmarsinriktning ställer delvis helt nya krav på myndigheterna. Kravbilden är komplex där hänsyn måste tas dels till externa intressenter, dels till nya eller anpassade interna handlägningsprocesser. Ärendevolymen inom många ärendegrupper är för liten för att enskilda länsstyrelser skall kunna bära nödvändiga investeringar. En ökad samordning, tillvaratagande av erfarenheter och en systematisk förvaltning av lösningarna är nödvändig. Mot bakgrund av detta drogs följande slutsatser.

- Det är viktigt att behålla och utveckla kontinuiteten i det fortsatta 24-timmarsarbetet.
- Länsstyrelsernas strategiska beslutsprocesser bör tydliggöras.
- Ytterligare samordning och samverkansfunktioner mellan länsstyrelserna är nödvändigt.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län fick därför i januari 2005 i uppdrag att samordna det fortsatta arbetet (dnr Fi2004/5519). En för länsstyrelserna gemensam rapportering skall lämnas senast den 1 december 2005 till regeringen. Målsättningen för det fortsatta arbetet är att under 2006 skall för alla länsstyrelser gemensamma elektroniska tjänster inom områdena körkort, väktare, stiftelser och yrkestrafik finnas tillgängliga via Internet. Samtidigt skall utvecklingsarbetet med att göra tillämpningar inom ytterligare verksamhetsområden elektroniskt tillgängliga fortsätta.

Medel för jordbruksadministrationen

Den gemensamma jordbrukspolitikens trädde i kraft i Sverige den 1 januari 2005. Genomförandet kräver ett merarbete under en inledande tidsperiod, vilket bl.a. länsstyrelserna aviserat (dnr Fi2005/2007). Regeringen föreslog på tilläggsbudget i 2005 års ekonomiska vår-

proposition att länsstyrelserna och Statens Jordbruksverk skall tillföras resurser. Riksdagen har därefter beslutat att anslaget 32:2 *Länsstyrelserna m.m.* under 2005 ökas med 36,4 miljoner kronor (prop. 2004/05:100, utg.omr. 18, bet. 2004/05:FiU21, rskr. 2004/05:303).

4.4.2 Insatser utanför politikområdet

Länsstyrelserna har uppgifter inom drygt 20 av de 48 politikområdena. Detta innebär att beslut och insatser inom olika politikområden ofta får konsekvenser för länsstyrelsernas verksamhet.

Insatserna redovisas närmare i andra utgifts- och politikområden.

4.5 Resultatredovisning

4.5.1 Mål

Politikområdet Regional samhällsorganisations verksamhetsområden under 2004 var följande:

- kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete,
- ärendehandläggning,
- tillsyn och vägledning.

Målen för verksamhetsområdena under politikområdet var 2004:

- Ett långsiktigt hållbart förverkligande av den nationella politiken genom samordning och hänsynstagande till olika sakintressen.
- Länsstyrelsernas verksamhet skall kännetecknas av en enhetlig rättstillämpning, god service och information samt en snabb och korrekt handläggning.
- Ett ökat skydd för enskilda och värnande om samhället i övrigt genom såväl tillsyn som vägledande arbete. För 2004 gällde att de länsstyrelser som inte upprättat tillsynsplaner skall upprätta sådana.

4.5.2 Resultat

Länsstyrelserna bedriver verksamhet inom ett stort antal utgiftsområden:

- Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet
- Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar
- Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad
- Utgiftsområde 14 Arbetsliv
- Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trosamfund och fritid
- Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande
- Utgiftsområde 19 Regional utveckling
- Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård
- Utgiftsområde 21 Energi
- Utgiftsområde 22 Kommunikationer
- Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar
- Utgiftsområde 24 Näringsliv

Den närmare redovisningen och i förekommande fall bedömningen av länsstyrelsernas, de kommunala samverkansorganens och försöksverksamhetens resultat görs i budgetpropositionen under respektive utgifts- och politikområde.

Redovisningen av resultaten 2004 för politikområdet Regional samhällsorganisation, avseende länsstyrelserna, följer den struktur över verksamhetsområden som beskrevs under avsnitt 4.5.1.

Liksom tidigare år har länsstyrelserna även för 2004 rapporterat om ett ansträngt ekonomiskt läge. Länsstyrelserna genomför, såsom redovisats, olika insatser för att på olika sätt skapa högre effektivitet och bättre service genom förbättrade rutiner, ökad samordning mellan länsstyrelser och ökad tillgänglighet av länsstyrelsernas tjänster.

Kostnadsfördelningen mellan de olika verksamhetsområdena är i stort detsamma som för 2003. Möjligen kan en trend om minskade s.k. overheadkostnader skönjas. Sedan 2001 har de minskat med ungefär 3,5 procentenheter.

Vid länsstyrelsen i Gotlands län genomförs en försöksverksamhet med en vidgad samordnad länsförvaltning. Som en följd av detta redovisar Länsstyrelsen i Gotlands län också verksamhet inom områdena arbetsmarknad och skog.

Uppgifterna för länsstyrelsen i Gotlands län kan mot bakgrund av försöksverksamheten därför inte fullt ut jämföras med redovisningen för övriga län. Områdena arbetsmarknad och skog motsvarar cirka två procent av samtliga länsstyrelser totala kostnader.

Avslutningsvis redovisas även uppgifter om personal, kompetensförsörjning, ekonomisk situation och EA-värderingar. För en mer detaljerad redovisning hänvisas till Promemoria med sammanställning av länsstyrelsernas årsredovisning 2004 (dnr Fi2005/3294).

Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete

Mål

Regeringens mål för 2004 var ett långsiktigt hållbart förverkligande av den nationella politiken genom samordning och hänsynstagande till olika sakintressen.

Resultat

Det kunskapsuppbyggande, samordnings- och sektorsövergripande arbetet blir av allt större betydelse för att kunna jämka samman olika nationella mål och skilda intressen på regional nivå. Här har länsstyrelserna ett viktigt arbete att hantera målkonflikter och att uppnå samhällsekonomiska och långsiktiga lösningar.

Det sektorsövergripande arbetet bedrivs såväl internt som externt och samverkan sker med olika regionala och lokala aktörer, men även med andra länsstyrelser och centrala myndigheter.

Av årsredovisningarna framgår bl.a. länsstyrelserna åsikt att ett sektorsövergripande arbetssätt överlag ger ett värdefullt bidrag till verksamhetens resultat, men att det ofta är resurskrävande.

Inom naturvård och kulturmiljö underlättas det sektorsövergripande arbetet genom att de långsiktiga målen för båda områdena styrs av de nationella miljö kvalitetsmålen. Inom det civila försvaret och krisberedskapsområdet sker samverkan med externa aktörer, framför allt kommunerna. I arbetet med regionala tillväxtprogram och i det regionala utvecklingsarbetet i övrigt finns också ett omfattande samarbete med såväl interna som externa aktörer.

För verksamhetsområdet som helhet har länsstyrelserna för 2004 använt resurser

motsvarande ungefär 1,8 miljarder kronor eller drygt 50 procent av de totala verksamhetskostnaderna, vilket gör verksamhetsområdet till det mest omfattande.

Variationen mellan länsstyrelserna är dock mellan cirka 35 och 64 procent, se tabell 4.2. Liksom föregående år lägger länsstyrelserna i de nordligaste länen, Norrbotten, Västernorrland och Västerbotten, de största andelarna av sina kostnader på detta verksamhetsområde. I län med kommunala samverkansorgan och försöksverksamhet har vissa arbetsuppgifter förts över till dessa från länsstyrelserna. Detta förklarar till del den variation i resursförbrukning som återfinns inom verksamhetsområdet.

Tabell 4.2 Sektorsövergripande arbete m.m. som andel av kostnader 2003 och 2004

Procent		
Länsstyrelsen i	2004	2003
Norrbottens län	64	62
Västernorrlands län	63	58
Västerbottens län	62	61
Östergötlands län	60	45
Jämtlands län	60	61
Södermanlands län	58	59
Västmanlands län	55	54
Gävleborgs län	55	51
Uppsala län	54	49
Kalmar län	52	52
Örebro län	52	52
Värmlands län	52	49
Dalarnas län	51	57
Jönköpings län	49	50
Blekinge län	49	49
Kronobergs län	48	46
Stockholms län	47	48
Hallands län	47	49
Västra Götalands län	46	47
Skåne län	44	46
Gotlands län	35	29
Snitt	53	51

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar 2004 och 2003 samt Promemoria med sammanställning av länsstyrelsernas årsredovisning 2004 dnr (Fi2005/3294)

Ärendehandläggning

Mål

Regeringens mål 2004 var att länsstyrelsernas verksamhet skall kännetecknas av en enhetlig rättstillämpning, god service och information samt en snabb och korrekt handläggning.

Resultat

Under 2004 inkom c:a 665 000 ärenden till länsstyrelserna. Därutöver tillkommer ytterligare c:a 24 000 initiativärenden. Föregående år var motsvarande antal 770 000 respektive 22 000. Dominerande ärendegrupper var kommunikations- och lantbruksärenden. Tillsammans utgjorde de knappt 80 procent av alla ärenden. Den kraftiga minskningen av ärendevolymen under 2004 kan till stor del förklaras med att antalet inkomna kommunikationsärenden minskat kraftigt. Detta beror på att ärenden om ansökningar av förlängning av körkortsbehörighet för yrkestrafik ökade kraftigt strax före den 1 oktober 2003. En övergångsregel som avsåg förnyande av behörighet för personer födda före 1953 upphörde då att gälla. I statistiken ingår inte heller ansökningar om körkortstillstånd, vilka inte föranleder någon utredning och som finns registrerade hos Vägverket.

Det totala antalet ärenden vilka överklagats uppgick 2004 till ungefär 11 000. Dessa har minskat något jämfört med föregående år. I förhållande till det totala antalet avgjorda ärenden har dock andelen ökat om än marginellt från 1,4 procent till 1,5 procent.

Av de ärenden som avgjorts i högre instans (8 900 stycken) har länsstyrelsens beslut ändrats i 11 procent av fallen, vilket är mindre än föregående år då 14 procent ändrades.

För verksamhetsområdet ärendehandläggning som helhet har länsstyrelserna för verksamhetsåret 2004 använt resurser motsvarande en dryg miljard kronor, eller 32 procent av länsstyrelsernas totala verksamhetskostnader.

Tabell 4.3 Ärendehandläggning som andel av kostnader 2003 och 2004

Procent		
Länsstyrelsen i	2004	2003
Skåne län	41	39
Hallands län	40	37
Östergötlands län	38	33
Jönköpings län	37	35
Kalmar län	36	32
Blekinge län	36	34
Kronobergs län	36	39
Dalarnas län	35	28
Västra Götalands län	35	34
Stockholms län	34	33
Örebro län	33	33
Uppsala län	33	34
Värmlands län	32	33
Västernorrlands län	29	31
Södermanlands län	29	29
Västmanlands län	28	30
Jämtlands län	28	28
Gävleborgs län	26	28
Västerbottens län	24	24
Norrbottnens län	23	26
Gotlands län	17	16
Snitt	32	31

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar 2004 och 2003 samt Promemoria med sammanställning av länsstyrelsernas årsredovisning 2004 (dnr Fi2005/3294)

Tillsyn och vägledning

Mål

Regeringens mål är ett ökat skydd för enskilda och värnande om samhället i övrigt genom såväl tillsyn som vägledande arbete. För 2004 gällde speciellt att tillsynsplaner skulle upprättas för samtliga tillsynsområden.

Resultat

Länsstyrelserna utövar tillsyn över verksamhet för vilka kommunerna ansvarar, t.ex. äldreomsorg, miljö- och hälsoskydd samt socialtjänst, men även över andra aktörer, t.ex. inom näringslivet. Tillsynen är därmed ett viktigt instrument för att uppnå de nationella målen och se till att statsmakternas beslut fullföljs och upprätthålls inom dessa områden.

Länsstyrelsernas tillsynsuppgifter har under de senaste åren ökat i omfattning inom olika

politikområden. Exempel på detta är tillsyns-
uppgifter enligt miljöbalken och beslutet om
äldreskyddsombud.

Målet att upprätta tillsynsplaner har funnits
under åren 2003 och 2004. Antalet objekt med
tillsynsplaner har fortsatt att öka och vid
utgången av 2004 hade 62 procent av objekten
tillsynsplaner jämfört med 57 procent året före.
Denna siffra bör dock tolkas med försiktighet då
flera länsstyrelser uppgett i årsredovisningarna
att ett antal tillsynsplaner är delvis impleme-
terade. Länsstyrelserna bedömer att dessa är fullt
ut implementerade nästa år.

Antalet objekt som länsstyrelserna enligt lag
eller förordning skall utöva tillsyn över var under
2004 ungefär 824 000. Knappt 600 000 av dessa
återfinns inom kulturmiljöområdet. Totalt har
tillsyn skett vid drygt 6 procent av alla objekt.

För verksamhetsområdet som helhet har
länsstyrelserna under 2004 använt resurser
motsvarande ungefär 550 miljoner kronor eller
16 procent av de totala verksamhetskostnaderna,
se tabell 4.4 nedan. Det innebär en ökning med
ca 50 miljoner kronor jämfört med föregående
år. Det största området inom verksamhets-
området utgörs i de flesta län av miljötillsyn. I
storstadslänen utgör dock den sociala tillsynen
en större andel av verksamhetsområdets kost-
nader.

Tabell 4.4 Tillsyn som andel av kostnader 2003 och 2004

Procent		
Länsstyrelsen i	2004	2003
Västra Götalands län	20	19
Stockholms län	20	19
Östergötlands län	20	22
Västmanlands län	19	16
Värmlands län	18	18
Kronobergs län	18	15
Skåne län	17	16
Örebro län	17	15
Jönköpings län	16	15
Uppsala län	16	17
Blekinge län	16	16
Kalmar län	16	16
Hallands län	15	14
Dalarnas län	15	8
Västerbottens län	15	16
Gävleborgs län	14	15
Södermanlands län	13	12
Jämtlands län	13	11
Norrbottnens län	12	13
Västernorrlands län	12	12
Gotlands län	9	5
Snitt	16	15

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar 2004 och 2003 samt Promemoria med sammanställning av länsstyrelsernas årsredovisning 2004 (dnr Fi2005/3294)

Personal och kompetensförsörjning

Antalet anställda har ökat

Det totala antalet anställda vid länsstyrelserna i september 2004 uppgick till 5 339 personer. Det är en ökning med 97 personer jämfört med samma tidpunkt 2003.

Fler kvinnor än män men inte i ledande befattningar

Andelen män vid länsstyrelserna uppgår till 43 procent och har ökat en procentenhet sedan föregående år. Andelen kvinnor uppgick under 2004 till 57 procent.

Könsfördelningen i staten som helhet är jämnare än hos länsstyrelserna. År 2004 var 46 procent av de drygt 220 000 anställda i staten kvinnor och 54 procent män. Könsfördelningen i ledande befattningar vid länsstyrelserna avviker markant från den totala könsfördelningen.

Andelen kvinnor i kategorin ledningskompetens var under året drygt 36 procent och andelen män knappt 64 procent. Andelen kvinnor i ledande befattning har ökat med ungefär 2,3 procentenheter sedan 2002.

Personalrörligheten varierar stort

Sammantaget varierade personalrörligheten under 2004 stort vid länsstyrelserna. Den varierar från 5 procent vid Länsstyrelsen i Västernorrlands län jämfört med 13 procent vid Länsstyrelsen i Gotlands län.

Personalomsättningen sjunker med stigande ålder. Däremot är skillnaden mellan könen avseende personalrörligheten marginell. Personalrörligheten är dock avsevärt högre i kategorin kärnkompetens jämfört med kategorierna ledningskompetens och stödkompetens.

Det är svårt att dra några entydiga slutsatser då personalrörligheten ökat i 12 länsstyrelser och minskat i 9 jämfört med 2003. Totalt sett så har dock personalrörligheten minskat något i förhållande till 2003.

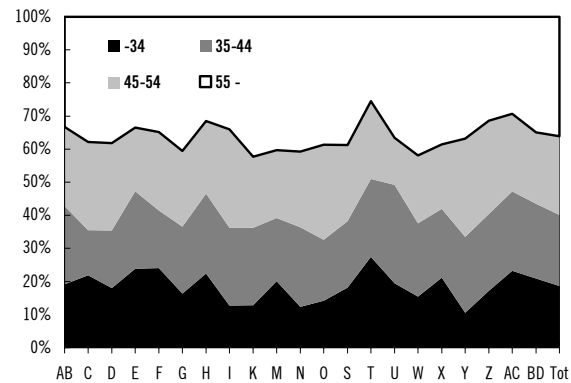
Hög medelålder ger ökat antal pensionsavgångar kommande år

Personalen vid länsstyrelserna har alltjämt en något högre medelålder än för staten som helhet. Medelåldern för statsanställda var under året drygt 45 år för både kvinnor och män. För länsstyrelserna var medelåldern drygt 47 år. Männens medelålder var drygt 48 år medan den var 46,5 år för kvinnor. Jämfört med året innan har den totala medelåldern ökat något såväl för statsanställda i stort som för anställda på länsstyrelser.

Diagram 4.1 nedan visar hur ålderssammansättningen skiljer sig mellan länsstyrelserna. Totalt sett var 36,1 procent av länsstyrelsernas anställda 55 år eller äldre, 23,8 procent var mellan 45 och 54 år och 21,5 procent var mellan 35 och 44 år. Den yngsta ålderskategorin, upp till 34 år, utgjorde 18,6 procent av de anställda under året. Till skillnad mot 2003 har andelen anställda i ålderskategorin 55 år eller äldre ökat, tillsammans med andel anställda i ålderskategorin 35 till 44 år. Andelen anställda i ålderskategorin 45 till 54 år har minskat och andelen i den yngsta kategorin har varit i det närmaste oförändrad.

Diagram 4.1 Åldersstruktur vid länsstyrelserna 2004

Andel anställda (%)

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar 2004 och 2003 samt Promemoria med sammanställning av länsstyrelsernas årsredovisning 2004 (dnr Fi2005/3294)

Under antagandet att antalet anställda är konstant kommer drygt fyra procent av de anställda vid länsstyrelserna 2010 att vara 65 år. Allt fler länsstyrelser arbetar därför med pensions- och kompetensförsörjningsfrågorna, där kompetensanalyser, kompetensinventeringar och individuella kompetensplaner blir allt vanligare.

Rekryteringssituationen

Flera länsstyrelser redovisar att det är förhållandevis lätt att rekrytera ny personal. Problem finns dock när det gäller att rekrytera och behålla erfaren personal. Erfarna medarbetare är ofta starkt konkurrensutsatta och därmed svåra att behålla. Detta gäller framför allt yrkesgrupper med hög specialistkompetens. Länsstyrelserna har svårt att konkurrera med andra arbetsgivare vad gäller lönenivån.

Länsstyrelser med närhet till högskolor och universitet anger ofta att denna närhet underlättar kompetensförsörjningen, såväl genom kvalificerad arbetskraft som genom samarbetsprojekt m.m.

Vissa länsstyrelser redovisar svårigheter att rekrytera personer med utländsk bakgrund som klarar konkurrensen med övriga sökande och anger att rekryteringsprocessen bör ses över för att se om den kan förbättras.

Hög utbildningsnivå vid länsstyrelserna

Drygt 68 procent av de anställda vid länsstyrelserna har någon form av eftergymnasial utbildning, en ökning med 6 procentenheter jämfört med 2003. Detta är, ökningen till trots,

en lägre nivå än för staten som helhet, där ca 70 procent har en eftergymnasial utbildning.

Sjukfrånvaron minskade något under 2004

Regeringens mål är att sjukfrånvaron skall halveras fram till 2008 i förhållande till 2002.

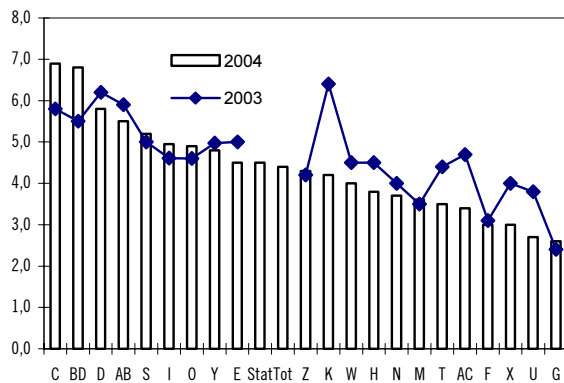
Under 2004 uppgick den totala sjukfrånvaron i länsstyrelserna till 4,4 procent av tillgänglig arbetstid. Det innebär en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med året innan. För staten som helhet var den totala sjukfrånvaron under året 4,5 procent vilket är en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med 2003.

För länsstyrelserna är det framför allt bland männen samt för anställda över 49 år som de största minskningarna skett. För staten som helhet är det kvinnorna som står för en stor del av den minskade sjukfrånvaron.

Sett per länsstyrelse så har den totala sjukfrånvaron ökat i åtta länsstyrelser men minskat i 13 under året, se diagram 4.2. Länsstyrelsen i Kronobergs län hade 2004 den lägsta sjukfrånvaron med 2,6 procent av tillgänglig arbetstid. Högst sjukfrånvaro hade Uppsala med 6,9 procent.

Diagram 4.2 Total sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid 2004 och 2003

Andel av tillgänglig arbetstid (%)

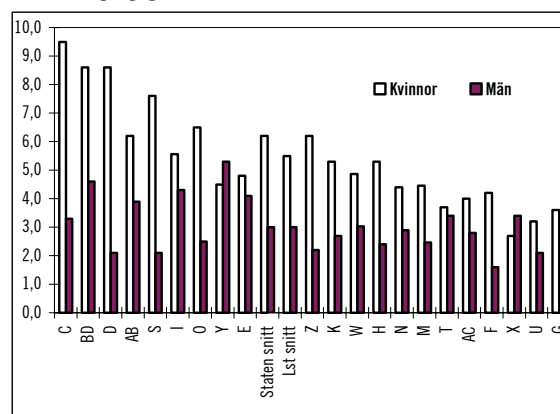

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar 2004 och 2003 samt Promemoria med sammanställning av länsstyrelsernas årsredovisning 2004 (dnr Fi2005/3294). För 2003 saknas uppgifter för staten och för länsstyrelserna totalt.

Länsstyrelserna i Västernorrlands och Gävleborgs län skiljer sig från resten av länsstyrelserna då sjukfrånvaron för män är något högre än för kvinnor. I övrigt så är sjukfrånvaron för kvinnor i genomsnitt betydligt högre än för män, se diagram 4.3.

Diagram 4.3 Sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid för kvinnor och män 2004

Andel av tillgänglig arbetstid (%)

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar 2004 och 2003 samt Promemoria med sammanställning av länsstyrelsernas årsredovisning 2004 (Fi2005/3294)

Insatser för att minska sjukfrånvaron börjar ge resultat

Majoriteten av länsstyrelser anger att satsningarna på rehabilitering och friskvård har börjat ge resultat i form av lägre sjukfrånvaro. Arbetsmiljön och omdömet att vara en attraktiv arbetsplats bestäms av en mängd olika variabler. Lön och positivt arbetsklimat är ofta viktiga variabler vid val av arbetsplats. Men även ett aktivt mångfaldsarbete och jämställdhetsarbete kan attrahera människor till en arbetsplats. I årsredovisningarna redovisar länsstyrelserna ett antal åtgärder för att förbättra hälsan och minska sjukfrånvaron. Många länsstyrelser har i samarbete med företagshälsovården satsat aktivt på tidigare rehabilitering av långtidssjukskrivna, vilket har lett till att de i många fall har kunnat återvända till arbete. Det är dock ingen entydig trend att långtidssjukskrivningarna minskar. Vidare så har länsstyrelserna genomfört satsningar på friskvård och ergonomi. Ett webbaserat system för stressmätning, Pure Quality Life (PQL), har även införts i flera länsstyrelser.

EA-värderingar och ekonomisk situation

EA-värderingar

Ekonomistyrningsverket (ESV) genomför årligen en ekonomistyrningsvärdering av hur myndigheterna följer regelverket, främst inom områdena redovisning, finansiering och betalningsflöden. EA-värderingen mäter efterlevnaden av de för statliga myndigheter

gällande ekonomiadministrativa reglerna. Det första värdet anger främst hur myndigheterna inrapporterar ekonomisk information till staten, det andra värdet mäter myndigheternas interna ekonomiadministration. Fullt tillfredsställande är värdena AA samt AB.

För 2004 har tio länsstyrelser erhållit värdet AA. Utvecklingen de senaste åren har varit positiv. 2003 erhöll sju länsstyrelser högsta värde, vilket i sin tur var två fler än 2002. Länsstyrelserna i Hallands, Jönköpings och Östergötlands län har erhållit högsta värde de senaste tre åren.

Kostnads- och intäktsutveckling

Kostnaderna för verksamheten vid landets 21 länsstyrelser uppgick till 3 459 miljoner kronor 2004. Detta innebär en kostnadsökning med 4,6 procent jämfört med föregående år, motsvarande 153 miljoner kronor. Av dessa kostnader var 2 263 miljoner kronor (65,4 procent) personalkostnader, 273 miljoner kronor (7,9 procent) lokalkostnader och 857 miljoner kronor (24,8 procent) övriga driftskostnader. I jämförelse med 2003 är den procentuella fördelningen på de olika kostnadsslagen i det närmaste oförändrad.

Länsstyrelsernas intäkter uppgick till 3 473 miljoner kronor, en ökning med drygt 7 procent jämfört med året innan, motsvarande 237 miljoner kronor.

Uppbördsverksamhet

Med uppbördsverksamhet avses främst de offentlighetsrättsliga avgifter som länsstyrelserna tar emot och redovisar för statens räkning på statsbudgetens inkomstitlar. Sammantaget uppgick dessa 2004 till drygt 1 750 miljoner kronor. Av dessa utgjorde medel från EG:s strukturfonder drygt 90 procent. En minskning med nära 500 miljoner kronor mot föregående år beror framför allt på att medlen från EG:s strukturfonder minskar mot slutet av nuvarande programperiod.

Sammanlagt redovisades under 2004 inkomster på ett tjugotal inkomstitlar, se tabell 4.5.

Tabell 4.5 Inkomstitlar 2004

Tusen kronor

Inkomstitel	Rubricering	Belopp
1711	Nedsättning av anställningsstöd	36
2322	Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	221
2323	Räntor på övriga näringslån, Sjö	43
2391	Ränteinkomster på markförvärv	162
2394	Övriga ränteinkomster	5
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	19 963
2528	Avgifter vid bergsstaten	30
2536	Lotteriavgifter	686
2537	Miljöskyddsavgift	93 660
2539	Täktavgift	14 811
2552	Övriga offentlighetsrättsliga avgifter	13 212
2714	Sanktionsavgifter m.m.	5 295
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	16 688
3312	Övriga inkomster av försäld egendom	10
4132	Återbetalning av lån avs. såddfinansiering	63
4136	Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkoll.	250
4137	Återbetalning av övriga näringslån, Sjö	447
6122	EG-finansierade struktur- och regionalstöd, 00-06	44 382
6311	Bidrag från EG:s regionalfond, 1995-99	15 413
6312	Bidrag från EG:s regionalfond perioden 2000-06	1 316 059
6412	Bidrag från EG:s socialfond perioden 2000-06	209 282
Summa		1 750 718

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar 2004 och 2003 samt Promemorior med sammanställning av länsstyrelsernas årsredovisning 2004 (dnr Fi2005/3294)

Transfereringar

Transfereringar avser de bidrag länsstyrelserna förmedlar från staten till olika mottagare. Under 2004 omfattade de ett värde om 5 903 miljoner kronor. Merparten av dessa medel avsåg EU-bidrag, lönegarantiutbetalningar och anslaget för allmänna regionalpolitiska åtgärder. Storleken var ungefär densamma året före.

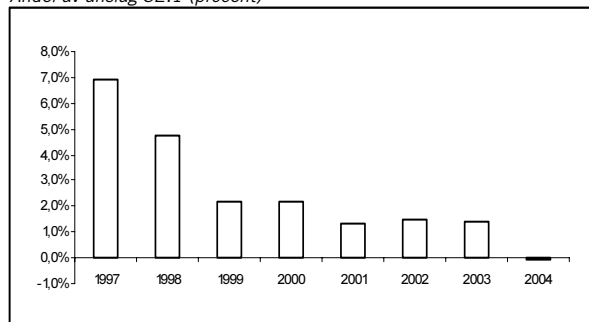
Länsstyrelserna är i huvudsak anslagsfinansierade

Anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* utgjorde den dominerande inkomstkällan med 2 151 miljoner kronor, en ökning med 97 miljoner kr (4,7 procent) jämfört med 2003. Det är främst pris- och löneomräkning om närmare 72 miljoner kronor av anslaget som utgjort höjningen. Vidare har anslaget i budgetpropositionen för 2004 tillförts 10 miljoner kronor för områdesskydd samt 8,5 miljoner kronor för finansiering av revisionskostnader.

Ingen länsstyrelse har under 2004 haft ett anslagssparande överstigande tre procent av tilldelat anslag. Åtta länsstyrelser redovisar ett utnyttjande av anslagskrediten. 2004 vändes det totala anslagssparandet för länsstyrelserna till ett utnyttjande av anslagskrediten med 0,7 miljoner kronor, motsvarande minus 0,1 procent av tilldelat anslag, se diagram 4.5.

Diagram 4.4 Anslagssparandets utveckling 1997-2004

Andel av anslag 32:1 (procent)

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar 2004 och 2003 samt Promemoria med sammanställning av länsstyrelsernas årsredovisning 2004 (dnr Fi2005/3294)

Ett antal övriga anslag (nio stycken) har under 2004 finansierat länsstyrelsernas förvaltningskostnader med 212 miljoner kronor, vilket är en ökning med 38 miljoner kronor. Avgifter och övriga ersättningar (som får disponeras och inte redovisas mot inkomsttitel) har finansierat länsstyrelsernas verksamhet med 178 miljoner kronor (en minskning med 4 procent).

De största bidragsgivarna är Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Krisberedskaps-

myndigheten, Riksantikvarieämbetet, Räddningsverket och EU.

Trenden har de senaste åren varit att finansieringen via anslag 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* minskat och andra finansieringskällor blivit allt viktigare. Detta förhållande försvårar länsstyrelsernas planeringsförutsättningar.

4.5.3 Analys och slutsatser

Nya arbetsuppgifter har under de senaste åren ålagts länsstyrelserna. Uppgifterna har delvis utförts genom omprioriteringar och effektiviseringar.

Likafullt har länsstyrelserna bedrivit sin verksamhet på ett i huvudsak tillfredsställande sätt och med gott resultat. Det finns dock, liksom tidigare år, skillnader mellan de olika länsstyrelserna och mellan de olika sakområdena.

Detta framgår bl.a. i länsstyrelsernas årsredovisningar för 2004 (dnr Fi2005/957), miljöledningsredovisningar (dnr Fi2005/818), risk och sårbarhetsanalyser (dnr Fi2005/625), budgetunderlag för 2006 (dnr Fi2004/953), delårsrapport för perioden januari 2005 till juni 2005 (dnr Fi2005/3754), återrapporteringen om effektiv förvaltning (dnr Fi2005/315) samt handlingsplanerna för jämställdhetsintegrering (dnr Fi2005/1036).

Ett kontinuerligt utvecklingsarbete pågår såväl hos länsstyrelserna som inom Regeringskansliet för att förbättra uppföljningen och möjligheterna till jämförelser, bland annat med syftet att nå en högre grad av enhetlighet mellan länsstyrelserna.

För att länsstyrelserna även fortsättningsvis skall kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt inom ramen för tilldelade medel krävs en fortsatt utveckling och effektivisering av verksamheten. Regeringen vill i det sammanhanget lyfta fram möjligheterna till fortsatt och vidareutvecklad samordning och samverkan samt gemensamt resursutnyttjande mellan länen.

Vad gäller det fortsatta utvecklingsarbetet mot 24-timmarsmyndigheten anser regeringen det vara av vikt att länsstyrelserna uppträder samlat och tillhandahåller gemensamma tjänster som förenklar för medborgare, företag och andra aktörer inom den offentliga sektorn. Länsstyrelserna skall i större utsträckning än i dag tillhandahålla tjänster genom Internet.

Regeringen förutsätter att länsstyrelserna i ett utvecklingsarbete som bygger på gemensamma lösningar också gemensamt finansierar detta. Regeringen avser därför att under hösten 2005 se över hur man kan förenkla och möjliggöra att samfinansiering mellan länsstyrelserna kan ske i större utsträckning än vad som är fallet idag.

Sjukfrånvaron är högre för kvinnor än för män inom statsförvaltningen. Detta förhållande gäller också länsstyrelserna. Personalens ålderssammansättning kan inte förklara länsstyrelsernas obalans mellan könen beträffande sjukfrånvaron. En analys av åldersstrukturen visar att medelåldern för kvinnor är något lägre än för män. Regeringen förutsätter att länsstyrelserna ytterligare intensifierar sitt arbete med att minska sjukfrånvaron, särskilt sjukfrånvaron hos kvinnor.

4.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har i allt väsentligt funnit länsstyrelsernas årsredovisningar rättvisande (dnr Fi 2005/1686). Revisionsberättelse med invändning avseende 2004 har lämnats gällande Länsstyrelsen i Gävleborgs län och Länsstyrelsen i Jämtlands län.

Invändningen beträffande Länsstyrelsen i Gävleborgs län avser gjorda åtaganden som överskrider den av regeringen lämnade bemyndiganderamen för anslaget 33:5 *Europeiska regionala utvecklingsfonden under perioden 2000-2006*, anslagspost 4 (utgiftsområde 19), med 162,8 miljoner kronor. Riksrevisionen rekommenderar att länsstyrelsen inför en sammanhållen uppföljning av redovisning mot bemyndiganden på ett sätt som säkerställer kraven på god intern kontroll. Länsstyrelsen kommer att följa Riksrevisionens rekommendation och genomföra en översyn av sina rutiner.

Riksrevisionen har vidare invänt mot ledningens förvaltning beträffande Länsstyrelsen i Jämtlands län. Anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder*, anslagspost 19 (utgiftsområde 19), har beroende på bristande uppföljning avräknats fel budgetår med 9,2 miljoner kronor. Länsstyrelsen har härigenom inte följt 15 § anslagsförordningen (1996:1189). Om avräkning skett budgetåret 2004 i stället för 2005 skulle anslagsutnyttjandet

ha överstigit tilldelade medel och beviljad anslagskredit med 7,3 miljoner kronor. Årsredovisningen bedöms därmed inte ge en rättvisande bild. Riksrevisionen rekommenderar att länsstyrelsen inför en sammanhållen uppföljning och kontroll av anslagsförbrukningen som uppfyller kraven på god intern kontroll. Länsstyrelsen kommer även i detta fall att följa Riksrevisionens rekommendationer och genomföra en översyn av sina rutiner.

Regeringen bedömer att de åtgärder som de båda länsstyrelserna redovisat (dnr Fi2005/2776 samt dnr Fi2005/2329) är acceptabla.

Riksrevisionen har i sin årliga rapport 2005 konstaterat att flera myndigheter har haft utgiftsökningar under december 2004 som inte kan förklaras av normala variationer i utgifter under året. Åtta länsstyrelser har gjort förskottsbetalningar av lön som anslagsavräknats under 2004. Förskottsbetalningar skall enligt statens redovisningsregler inte anslagsavräknas vid utbetalningstillfället. Därutöver har Riksrevisionen uppmärksammat att det finns myndigheter som har tidigare lagt inköp av främst förbrukningsmaterial för att få ner sin anslagsbehållning. Sammantaget innebär åtgärderna att statsbudgeten har belastats med ökade och tidigare lagda utgifter. Riksrevisionen har, i form av revisionsrapport eller revisionspromemoria, rapporterat denna typ av iakttagelser till ett antal myndigheter. I inget fall har dock Riksrevisionen bedömt att åtgärderna lett till väsentliga fel och har därmed inte heller gett någon av dessa myndigheter en revisionsberättelse med invändning.

4.7 Politikens inriktning

En bättre samordnad länsförvaltning

När det gäller länsstyrelserna grundar sig politikområdet på en förvaltningspolitisk idé om samordning av olika sektorsintressen; principen om den samordnade länsförvaltningen (prop. 2001/02:7, bet. 2001/02:KU7, rskr 2001/02:138). Denna princip innebär när det gäller den regionala nivån, att regional statlig verksamhet skall inordnas i länsstyrelsen där det är lämpligt. Principen ligger fast.

Länsstyrelsens roll är att vara statens regionala företrädare och samordna de statliga intressena i

de frågor som statsmakten lagt på länsstyrelsen, bl.a. genom att tillämpa ett tvärsektorielt arbetssätt i verksamheten. Länsstyrelsen skall också vara statens primära kontaktlänk gentemot kommunerna och där företräda statens samlade intressen.

Det är regeringens uppfattning att länsstyrelsen erbjuder en unik möjlighet till samverkan och samordning på regional nivå, men att den måste utnyttjas bättre än vad som görs i dag. Till exempel ansåg Länsstyrelseutredningen i sitt slutbetänkande Det ofullständiga pusslet (SOU 2004:14) att det saknas ett samlat grepp för ett förverkligande av principen om den samordnade länsförvaltningen och dess genomslag i den ekonomiska styrningen av länsstyrelserna.

I tilläggsdirektiven till Ansvarskommittén (dir. 2004:93) har regeringen därför givit kommittén i uppgift att bl.a. kartlägga hur de statliga regionala uppgifterna är fördelade på länsstyrelser och andra regionala organ och lämna förslag på hur den statliga verksamheten på regional nivå skall utformas. Vidare skall också länsstyrelsens roll och förutsättningar som samordnare av den statliga verksamheten på regional nivå analyseras.

Regeringen har också givit samtliga länsstyrelser i uppdrag att tydliggöra och utveckla samordningen av de statliga insatserna i det regionala utvecklingsarbetet. Länsstyrelserna har också fått regeringens uppdrag att vidareutveckla samordningen mellan länsstyrelserna i syfte att åstadkomma en högre effektivitet och en mer rationell användning av resurser. Regeringen kommer att noga följa ovanstående arbete.

Effektivare och snabbare introduktion av nyanlända invandrare genom lokal och regional samverkan

För att kunna erbjuda nyanlända invandrare ett bra utbud av arbete, praktik, utbildning, rehabilitering m.m. som kan behövas för en snabbare etablering, behöver det regionala samarbetet utvecklas.

För att få underlag för att utveckla lokal och regional samverkan avser regeringen att ge samtliga länsstyrelser i uppdrag att tillsammans med Integrationsverket redovisa den samverkan som finns i regionen samt hur den kan utvecklas och effektiviseras. Det är också angeläget att stärka och utveckla det pågående arbetet kring

nyanländas etablering. För att möjliggöra ett sådant utvecklingsarbete föreslår regeringen att 20 miljoner kronor per år 2006 och 2007 avsätts för inventering, samordning m.m. av utvecklingsarbete inom och mellan några län.

Prövning av ett utvidgat samiskt självbestämmande

Regeringens inriktning är att successivt pröva ett utvidgat samiskt självbestämmande. Frågan om att flytta över vissa delar av rennäringsadministrationen från länsstyrelserna samt från Jordbruksverket till Sametinget bereds för närvarande inom regeringskansliet. Regeringen planerar att presentera en proposition till riksdagen under innevarande mandatperiod.

4.8 Budgetförslag

4.8.1 32:1 Länsstyrelserna m.m.

Tabell 4.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	2 184 832	Anslags-sparande	-732
2005	Anslag	2 204 621 ¹	Utgifts-prognos	2 175 950
2006	Förslag	2 402 477		
2007	Beräknat	2 425 488 ²		
2008	Beräknat	2 333 165 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 2 387 844 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 258 877 tkr i 2006 års prisnivå.

Länsstyrelsen verkar utifrån den grundläggande uppgiften att vara statens regionala företrädare och samordnare i de frågor som statsmakterna lagt på länsstyrelsen. I länsstyrelsens roll ingår att agera utifrån ett statligt helhetsperspektiv och därigenom bidra till att nationella intressen får genomslag på regional nivå. Även för många av de offentliga åtaganden som utförs av kommuner eller andra aktörer har länsstyrelserna uppgifter avseende samordning, tillsyn, uppföljning och utvärdering.

Länsstyrelserna har också omfattande allmänna förvaltningsuppgifter. Anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* avser medel för länsstyrelsernas verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.7 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	1 750 718	-	-	-7 670
Prognos 2005	1 937 000	57 000	66 000	-9 000
Budget 2006	1 668 000	58 000	65 000	-7 000

Tabell 4.8 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004 (varav tjänsteexport)	-	-	5 964
Prognos 2005 (varav tjänsteexport)	15 000	15 500	-500
Budget 2006 (varav tjänsteexport)	15 000	15 500	-500

De avgiftsintäkter som redovisas mot inkomsttitel och som länsstyrelserna inte får disponera utgörs bl.a. av expeditions- och ansökningsavgifter, miljöskyddsavgifter, täktavgifter, EG-finansierade struktur- och regionalstöd, bidrag från EG:s regionalfond och bidrag från EG:s socialfond.

De avgifter som får disponeras utgörs bl.a. av avgifter för körkortadministration, avgifter inom lantbruksområdet (bl.a. förprovning av djurstallar), tillsyn av pantbanker, avgifter för alkohol samt viss uppdragsverksamhet.

Regeringens överväganden

Registrering av revisorer i stiftelser

I propositionen Åtgärder mot missbruk av stiftelser (prop. 2004/05:50) föreslås att stiftelseregistret skall innehålla uppgift om revisor. Förslaget kan särskilt inledningsvis öka antalet registreringsärenden vid länsstyrelserna varför 200 000 kronor engångsvis förs över från det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet uppförda anslaget 4:1 *Polisorganisationen*

Miljömålsproposition och miljötillsyn

För arbete med åtgärder som syftar till att uppnå miljö kvalitetsmålen i enlighet med miljöpropositionen (prop. 2004/05:150) överförs 43,5 miljoner kronor från utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* från och med 2006. Vidare överförs 15 miljoner kronor för förstärkt miljö-tillsyn från samma anslag från och med 2006.

Ändring i ordningslagen

I propositionen Några frågor om ordningslagen (prop. 2003/04:174) föreslås att länsstyrelserna, från polismyndigheten, bl.a. skall överta prövningen av vissa ansökningar om tillstånd till tävling på väg med fordon. För 2005 tillfördes anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* 375 000 kronor och för 2006 föreslås ytterligare 125 000 kronor tillföras anslaget från det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet uppförda anslaget 4:1 *Polisorganisationen*.

Stöd för källsortering

För att finansiera länsstyrelsernas ökade administrativa kostnader för investeringsstöd avseende källsortering i flerbostadshus tillfördes 1 100 000 kronor i budgetpropositionen 2005, vilket för 2006 minskas till 900 000 kronor för att helt upphöra 2007.

Arbetsmarknadspolitisk satsning

En tvådelad arbetsmarknadspolitisk satsning föreslås genomföras under två år. Den ena delen av satsningen är inriktad mot en traineeutbildning och underlättar den generationsväxling som länsstyrelserna står inför. Den andra delen av satsningen är en tillfällig förstärkning av ärendehandläggnings- och tillsynsverksamheten, t.ex. avseende natur och miljö, livsmedel, samhällsplanering, socialtjänsten, vård och äldreomsorg. Samtliga länsstyrelser kommer att ta del av satsningen. Fördelningen mellan länsstyrelserna kommer att prövas mot respektive myndighets behov av generationsväxling. Totalt uppgår satsningen till 131 miljoner kronor per år och motsvarar cirka 310 anställningar. Av dessa skall cirka 210 personer beredas möjlighet att genomgå en traineeutbildning medan cirka 100 anställningar avser förstärkning av länsstyrelsernas ärendehandläggning och tillsynsverksamhet. Om förberedelser påbörjas under 2005 kan resultat uppnås redan tidigt under 2006.

Insatser med anledning av stormen Gudrun

Stormen har ställt höga krav på krishantering i berörda län. Sammantaget har ovädret orsakat länsstyrelserna omfattande extraordinära arbetsuppgifter. För 2006 föreslås därför anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* tillföras 11,5 miljoner kronor från det under utgiftsområde 25 uppförda anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting.*

Tabell 4.9 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 32:1 Länsstyrelserna m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	2 168 221	2 168 221	2 168 221
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	47 670	82 600	120 540
Beslut	129 274	116 651	-14 591
Överföring till/från andra anslag	58 825	59 549	60 553
Övrigt	-1 513	-1 537	-1 563
Förslag/beräknat anslag	2 402 477	2 425 488	2 333 165

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* minskas med 13 007 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 2 402 477 000 kronor. För 2007 har anslaget beräknats till 2 425 488 000 kronor och för 2008 till 2 333 165 000 kronor.

För riksdagens kännedom redovisas den beräknade fördelning som regeringen avser att besluta, om riksdagen godkänner medelsberäkningen för anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* Medel på raden Ofördelade medel kommer att fördelas per länsstyrelse utifrån särskilda fördelningsnycklar.

Tabell 4.10 Anslag 32:1 Länsstyrelserna m.m. fördelat per anslagspost

Tusental kronor

Länsstyrelsen i		
Stockholms län		238 210
Uppsala län		71 567
Södermanlands län		70 329
Östergötlands län		95 604
Jönköpings län		88 484
Kronobergs län		69 195
Kalmar län		73 160
Gotlands län		47 234
Blekinge län		59 450
Skåne län		204 135
Hallands län		70 651
Västra Götalands län		278 198
Värmlands län		90 071
Örebro län		83 673
Västmanlands län		75 004
Dalarnas län		90 063
Gävleborgs län		88 788
Västernorrlands län		97 038
Jämtlands län		83 684
Västerbottens län		101 070
Norrbottnens län		122 557
Utvecklingsinsatser m.m.		3 206
Ofördelade medel		201 106
Summa		2 402 477

4.8.2 32:2 Kommunala samverkansorgan

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Typ	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	34 897		0
2005	Anslag	36 697 ¹		36 206
2006	Förslag	36 477		
2007	Beräknat	36 477 ²		
2008	Beräknat	36 477 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Ramanslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.* avser medel för förvaltningskostnader hos Skåne läns landsting samt Västra Götalands läns landsting med anledning av den försöksverksamhet som regleras i lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Dessutom avser anslaget

medel för förvaltningskostnader för kommunala samverkansorgan i vissa län. För 2005 har dessa förvaltningskostnader avsett samverkansorganen i Uppsala, Södermanlands, Östergötlands (till del), Kalmar, Gotlands, Blekinge (till del), Hallands samt Dalarnas län (till del).

Vissa samverkansorgans kostnader har finansierats under anslag 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* Detta gäller samverkansorganen i Östergötlands (till del), Jönköpings, Blekinge (till del) samt i Dalarnas län (till del).

Regeringens övervägande

Bildande av kommunala samverkansorgan

I enlighet med lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen kan kommunala samverkansorgan ta över vissa uppgifter från länsstyrelserna fr.o.m. den 1 januari 2003. När ett samverkansorgan bildas för att ta över dessa uppgifter skall en anmälan göras till regeringen, som sedan beslutar från vilken dag som uppgiftsöverföringen enligt lagen skall gälla. För att möjliggöra en användning av medel på anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* för kommunala samverkansorgan som övertar vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelserna fr.o.m. 2006, krävs att medel under detta anslag får användas för finansiering av vissa kostnader för de arbetsuppgifter som sådana organ övertar från länsstyrelserna enligt nämnda lag. Detta gäller även kostnader som kan hänföras till arbetet med att bl.a. utarbeta, samordna och driva arbetet med genomförande av regionala tillväxtprogram.

Länsstyrelsen skall, i samråd med det kommunala samverkansorganet (kommunalförbundet), beräkna och till regeringen redovisa hur många årsarbetskrafter som kan hänföras till

uppgiftsöverföringen. Regeringen kommer därefter att, utifrån en schablonersättning per årsarbetskraft, besluta om de anslagsmedel som skall användas på anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* till de kommunala samverkansorganen.

I nio län, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Hallands samt Dalarnas län, finns kommunala samverkansorgan som övertagit vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelserna. Några nya ansökningar har inte inkommit till regeringen.

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	36 697	36 697	36 697
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²			
Beslut	-220	-220	-220
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	36 477	36 477	36 477

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.* minskas med 220 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2006 uppgår till 36 477 000 kronor. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till samma belopp.

5 Ekonomisk familjepolitik under utgiftsområde 18

5.1 21:1 Bostadsbidrag

Tabell 5.1 Anslagsutveckling 21:1 Bostadsbidrag

Tusental kronor

2004	Utfall	3 613 796	Anslags- sparande	-116 796
2005	Anslag	3 507 000 ¹	Utgifts- prognos	3 614 000
2006	Förslag	3 730 000		
2007	Beräknat	3 618 000		
2008	Beräknat	3 506 000		

¹Inklusive tillägsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tillägsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Bostadsbidrag lämnas till barnfamiljer samt till ungdomar som fyllt 18 men inte 29 år utan barn. Bostadsbidraget ingår i politikområde 21 Ekonomisk familjepolitik. Bostadsbidraget har dels ett familjepolitiskt syfte, dels ett bostadspolitiskt och ges till hushåll med barn och låga inkomster. Målet för politikområdet är att minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn inom ramen för den generella välfärden.

Bostadsbidragets storlek bestäms av hushållets sammansättning, den bidragsgrundande inkomsten samt bostadskostnaden och bostadsytan. Utgifterna för bostadsbidraget styrs i huvudsak av makroekonomiska faktorer som t.ex. arbetslöshets-, sysselsättnings-, inkomst- och bostadskostnadsutveckling. Det innebär att det framför allt är konjunkturutvecklingen som påverkar om utgifterna för bostadsbidragen ökar eller minskar. Om t.ex. bidragshushållens inkomst skulle öka med i genomsnitt en procentenhet, skulle utgifterna för bostadsbidrag minska med 50 miljoner kronor per år. Även demo-

grafiska förändringar kan påverka utgifterna, t.ex. ett ökat antal födda och invandrade barn.

Under budgetåret 2004 uppgick utgifterna för bostadsbidraget till 3 614 miljoner kronor. Det är en ökning med 19 miljoner kronor jämfört med föregående år och med 117 miljoner kronor i förhållande till anvisade medel. Trenden med sjunkande utgifter för bostadsbidraget är därmed, om än tillfälligt, bruten. Med anledning av att en indragning skett av anslagssparandet på 234 miljoner kronor, har i stället 117 miljoner kronor av anslagskrediten utnyttjats. För innevarande budgetår beräknas utgifterna överstiga anvisade medel med 107 miljoner kronor.

De hushåll som i dag får bostadsbidrag är främst barnfamiljer, särskilt ensamstående med barn. Av landets drygt 1 miljon hushåll med barn fick drygt 20 procent bostadsbidrag någon gång under 2004. I maj 2004 utgjorde ensamföräldrarna ca 66 procent av bidragshushållen och fick 71 procent av det totala bidragsbeloppet. Det fanns avsevärt fler ensamstående mammor än ensamstående pappor, samtidigt hade kvinnor lägre bidragsgrundande inkomst än män. De sammanboende med barn utgjorde ca 17 procent av bidragshushållen och fick 20 procent av det totala bidragsbeloppet. Hushåll utan barn utgjorde ca 17 procent av bidragshushållen och de fick 8 procent av det totala bidragsbeloppet.

Tabell 5.2 Antal hushåll med hemmavarande barn och bostadsbidrag samt genomsnittlig bostadskostnad, bidragsgrundande årsinkomst och utbetalt bostadsbidrag 2004 samt nettobostadskostnad 1998 och 2004

Hushållstyp	Antal ärenden	Bidragsgrundande årsinkomst	Bostadskostnad kr/mån	Bostadskostnad/mån efter bidrag 2004 ¹	efter bidrag 1998 ²	Skillnad/mån
Ensamstående	121 251	141 057	4 987	3 265	2 935	330
1 barn	56 476	134 203	4 602	3 193	3 001	192
2 barn	42 905	152 517	5 191	3 407	2 946	461
3 barn eller fler	19 710	135 750	5 648	3 162	2 669	493
Gifta/sambo	33 991	118 812	5 259	3 409	3 556	-147
1 barn	9 722	97 993	4 568	3 142	3 316	-174
2 barn	10 954	123 571	5 159	3 427	3 577	-150
3 barn eller fler	14 281	129 336	5 806	3 577	3 676	-99

Källa: Försäkringskassan

¹ Beloppen avser förhållandena i december 2004.² Avser årsbelopp.

Av tabell 5.2 framgår för respektive hushållstyp den genomsnittliga bidragsgrundande årsinkomsten, bostadskostnaden och bostadsbidraget per månad 2004 samt jämförelse av nettobostadskostnaden för 1998 och 2004. En jämförelse av utfallet för olika hushållstyper åren 1998 och 2004 visar att nettobostadskostnaden 2004 ökat för vissa hushållstyper medan den minskat för andra. För ensamstående hushåll med barn har nettobostadskostnaden ökat med i genomsnitt 330 kronor per månad under perioden, medan den minskat med i genomsnitt 147 kronor per månad för sammanboende med barn.

Bostadsbidraget är preliminärt och baseras på uppskattade årsinkomster som sedan stäms av mot den taxerade inkomsten för bidragsåret när taxeringen är klar. Slutligt bostadsbidrag bestäms i efterhand på grundval av taxeringen för varje kalenderår. Den som haft lägre inkomster än vad som preliminärt uppskattats får en tilläggsutbetalning. Den som haft högre inkomster än vad som preliminärt uppskattats får betala tillbaka det belopp som betalats ut för mycket.

Försäkringskassan (tidigare RFV) har sedan den första inkomstavstämningen 1999 årligen gjort uppföljningar och analyser av inkomst-avstämningarnas resultat. I analysen av resultatet för inkomstavstämningen 2004, som avser bidragsåret 2002, konstateras att träffsäkerheten i det preliminära bostadsbidraget uppvisar ett mycket bättre resultat jämfört med tidigare års avstämningar. Differensen mellan preliminärt och slutligt bostadsbidrag innebar att ca 26 procent av hushållen under bidragsåret fått ett för högt bidrag. Dessa hushåll skall tillsammans återbetala ca 356 miljoner kronor plus avgifter.

Detta är ca en tredjedel färre återbetalnings-skyldiga jämfört med tidigare år. Cirka 15 procent av hushållen har fått ett för lågt bidrag utbetalt under bidragsåret och skall tillsammans dela på 167 miljoner kronor plus ränta. Detta är ca två tredjedelar färre tilläggsutbetalningar jämfört med tidigare år. Den förbättrade träffsäkerheten är effekten av en regeländring som infördes från 2004 och som tillämpas på bostadsbidrag från bidragsåret 2002. Ändringen i lagen (1993:737) om bostadsbidrag innebär att när det slutliga bostadsbidraget bestäms skall belopp under 1 200 kronor inte betalas ut eller betalas tillbaka. Tidigare gällde att belopp under 200 kronor, det s.k. förlåtandeintervallet, varken betalades ut eller krävdes tillbaka.

Regeringens överväganden

Utgifterna för bostadsbidraget har minskat under senare delen av 1990-talet och början av 2000-talet. Minskningen beror dels på den samhällsekonomiska utvecklingen, dels på reformeringen av bostadsbidragssystemet. Trenden med minskade utgifter bröts dock 2004 då utgifterna återigen steg något. Ökningen förklaras bland annat av det svaga arbetsmarknadsläget.

Tabell 5.3 Utveckling av utgifterna för bostadsbidrag 1990–2004

Miljoner kronor

	1990	1995	1997	1999	2000	2003	2004
Bostadsbidrag	3 140	9 220	6 195	5 067	4 373	3 595	3 614

I mars 2005 överlämnades propositionen 2004/05:112 Ändrade regler för bostadsbidrag till riksdagen. I juni 2005 fattade riksdagen beslut om propositionen i enlighet med regeringens förslag (bet. 2004/05:BoU9, rskr. 2004/05:281). I propositionen aviserar regeringen också att en allmän översyn av bostadsbidragen skall komma till stånd, i syfte att analysera hur väl de uppfyller sina mål. De nya reglerna tillämpas från och med 2006 och beräknas öka utgifterna med 200 miljoner kronor per år. Genom regeländringen värnas särskilt barn i ekonomiskt utsatta familjer. Ändringarna i lagen (1993:737) om bostadsbidrag innebär bl.a. att den del av bostadsbidraget som lämnas som särskilt bidrag till barnfamiljer höjs. Vid beräkning av den bostadskostnadsbaserade delen av bostadsbidraget skall bostadskostnaden ersättas med en enhetlig nivå på 50 procent i stället för de nuvarande nivåerna på 75 respektive 50 procent. Vidare införs ett umgängesbidrag till föräldrar som på grund av vårdnad eller umgänge har sina barn tidvis boende hos sig.

Den högre utgiftsnivån från 2006 förklaras i huvudsak av satsningen på ekonomiskt utsatta barnfamiljer genom förbättrat bostadsbidrag, vilket beräknas öka utgifterna med 200 miljoner kronor per år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 3 730 000 000 kronor anvisas för anslaget 21:1 *Bostadsbidrag* 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 3 618 000 000 kronor respektive 3 506 000 000 kronor.

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 21:1 Bostadsbidrag

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	3 507 000	3 507 000	3 507 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	200 000	200 000	200 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-7 500	-37 000	-26 000
Volym	19 000	-52 000	-138 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	11 500		-37 000
Förslag/beräknat anslag	3 730 000	3 618 000	3 506 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.